

Stenogrammid

IX Riigikogu, II Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 13.10.1999, 13:00

Toimetatud

Infotund

1. Eelnõude ja arupärimise üleandmine, eelnõude menetlusest väljaarvamise hääletamine
2. Teated
3. Päevakorrast
4. Telekommunikatsiooniseaduse eelnõu (32 SE) teise lugemise jätkamine
5. Tolliseaduse muutmise seaduse eelnõu (157 SE) teise lugemise jätkamine
6. Lastetoetuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (97 SE) teine lugemine
7. Tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu (156 SE) teine lugemine
8. Eesti Vabariigi valitsuse, Läti Vabariigi valitsuse ja Leedu Vabariigi valitsuse vahelise protokolli "Balti Kaitsekolledži ja tema isikkoosseisu staatuse kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu (166 SE) teine lugemine
9. Kaitseväeteenistuse seaduse eelnõu (167 SE) esimene lugemine
10. Sadamaseaduse § 20 muutmise seaduse eelnõu (173 SE) esimene lugemine
11. Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (142 SE) esimene lugemine
12. Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu (168 SE) esimene lugemine
13. Ülalpidamiskohustustele kohaldatava õiguse 1973. a 2. oktoobri Haagi konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu (117 SE) esimene lugemine
14. Euroopa Liidu Nõukogu määruse (EMÜ) nr 2137/85 "Euroopa majandushuviühenduse kohta" rakendamise seaduse eelnõu (177 SE) esimene lugemine
15. Pärimisseaduse muutmise seaduse eelnõu (131 SE) esimene lugemine
16. Kaubamärgiseaduse muutmise seaduse eelnõu (187 SE) esimene lugemine
17. Riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (178 SE) esimene lugemine
18. Tubakaaktsiisi seaduse muutmise ja maksumärkide seaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (175 SE) esimene lugemine

13:00 Infotund

13:00 Esimees T. Savi

Tere päevast, austatud Riigikogu! Tere päevast, Vabariigi Valitsuse liikmed! Alustame Riigikogu infotundi. Lugupeetud kolleegid, palun teeme kohaloleku kontrolli! Hetkel on kohal 38 Riigikogu liiget. Tänan! Lugupeetud kolleegid, täna vastavad teie küsimustele proua kultuuriminister, härrad haridusminister, põllumajandusminister ja sotsiaalminister. Me alustame. Esimene küsimus tuleb kolleeg Olev Rajult herra sotsiaalministrile. Olev Raju, palun!

13:00 O. Raju

Aitäh! Mind ajendasid seda küsimust esitama riigieelarve eelnõu seletuskirjas toodud arvud, millega valitsus prognoosib nelja aasta vältel tööpuuduse kasvu. 2002. aastaks peaks see jõudma 13,7%-ni. Selline olukord tähendab kui mitte maailma siis vähemalt Euroopa mõistes hädaolukorda, kus valitsused võtavad erakorralisi meetmeid tööpuuduse leevendamiseks. Ametiühingute andmetel alustatakse sellega juba 12%-lise tööpuuduse korral. Mida võetakse ette meil? Eelarve eelnõuga

tutvudes selgub järgmist. Valitsus on vähendanud töötü ümberõppe summasid, töötü koolituse summasid ei ole suurendatud. Siit minu küsimus. Mida siis valitsus lõppude lõpuks ikkagi kavatseb teha, et tööpuudust vähendada? Või jagab ka härra Nestor selles asjas härra Möisa seisukohta, et nad ise, igavesed joodikud, on süüdi?

13:00 Esimees

Härra minister, palun!

13:00 E. Nestor

Aitäh! Lugupeetud arupärija! Täpsemad andmed selle aasta üheksa kuu kohta on sellised, et septembri lõpus oli meil 45 139 töötut. See teeb 5,2% elanikkonnast vanuses 16 kuni 57 aastat (naistel) ja 62 aastat (meestel). Arvutusmetoodika, mille alusel sellised näitajad on saadud, vastab ILO ja üldse rahvusvahelisele metoodikale. Meil on valminud kaks seaduseelnõu ja üks suurem programm. Need kaks seaduseelnõu on Internetis Sotsiaalministeeriumi koduleheküljel. Kõik Riigikogu liikmed võivad nendega kas või täna tutvuda. Jutt on tööturu teenuste seaduse eelnõust ja töötü sotsiaalse kaitse muutmise seaduse eelnõust. Kahjuks ei võimalda mul napp aeg pakutavatel muudatustel pikemalt peatuda. Teine üsna tähtis dokument, mis tuleb valitsuses arutusele, on meie ministeeriumi väljatöötatud ja Rahandusministeeriumile esitatud tööhõive suurendamise, töötuse vältimise ja riskigruppidesse kuuluvate isikute tööturust väljatõrjumise ennetamise programm aastateks 2000-2005. Kui see programm läbib kooskõlastusringi, on tegemist juba avaliku dokumendiga, millega kõik saavad tutvuda. Programmi elluviimisel on kavas kasutada lisaks riigieelarves ettenähtavatele vahenditele ka neid, mis laekuvad omandireformi reservfondist sihtotstarbelistena tööhõiveprobleemide lahendamiseks. Aitäh!

13:00 Esimees

Tänan! Olev Raju, täpsustav küsimus, palun!

13:00 O. Raju

Tänan! Kahjuks ei saanud ma vastust kõige põhilisemale küsimusele. Töötus kasvab, valitsus ei suurenda koolitussummasid ja vähendab töötü ümberõppe summasid. Kas sellest tuleb aru saada nii, et valitsuse arvates on koolitus ja ümberõpe ebaefektiivsed abinõud, millega töötuse vastu võidelda ei saa?

13:00 E. Nestor

Mis puutub töötute ümberõppesse, siis selles peab toimuma üks oluline sisuline muudatus pärast seda, kui on vastu võetud tööturu teenuste seadus. Muudatuse sisu on järgmine. Praegu me sisuliselt katame riigieelarvest kulutused, mida tööandjad teevad töötute ümberõppeks. Pean seda vääraks ja leian, et tulevikus peaks olema riigi kohus välja õpetada töötuid selliselt, et neil endil oleks võimalik leida töökoht.

13:00 Esimees

Tänan! Olev Raju, teine täpsustav küsimus, palun!

13:00 O. Raju

Kahjuks ei saanud ma ikkagi vastust. Kas siis valitsus leiab, et koolituseks ja ümberõppeks eraldatavad summad ei anna efekti, mistõttu ta neid vähendab? Tööpuudus kasvab, aga summasid vähendatakse.

13:00 E. Nestor

Loomulikult eeldan ma Sotsiaalministeeriumi juhina, ministrina, et neid vahendeid peaks olema rohkem. Veel tänavu tuleme teie ette mõningate ettepanekutega muuta käesoleva aasta eelarvet, et oleks võimalik teatud kulusid aasta lõpuni paremini kanda. Olen kindel, et vahendeid, mis on ette nähtud töötute koolituseks ja tööpuuduse vastu võitlemiseks, võib kasutada paremini, kui seda seni on tehtud.

13:00 Esimees

Tänan! Olev Raju, viimane täpsustav küsimus, palun!

13:00 O. Raju

Ma loodan, et see küsimus jääb tõesti viimaseks. Valitsuskoalitsiooni programmis on lubadus luua 13 000 uut töökohta aastas. Kui see on nii, kuidas siis ikkagi tööpuudus kasvab? Ma ei saa aru.

13:00 E. Nestor

Ma arvan, et austatud arupärija on mingid dokumendid omavahel segamini ajanud.

13:00 Esimees

Tänan! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmine küsimus tuleb kolleeg Jüri Adamsilt härra haridusministrile. Jüri Adams, palun!

13:00 J. Adams

Lugupeetud härra Lukas! Üleeile käis Riigikogus grupp kooliõpilasi, nagu neid siin ikka käib. Kohtumisel Riigikogu liikmetega pöördus üks Tartu noormees meie poole järgmise probleemiga. Tema tahaks mitmesugustel põhjustel, millest peamised on perekonna majanduslikud raskused, jätkata oma haridusteed õhtukoolis, aga probleem on selles, et ta ei ole veel 17-aastane. Talle on antud arusaamatuid vastuseid. Ei ole selge, kas tal on õigus õppida õhtukoolis ja mida peaks selle õiguse realiseerimiseks tegema.

13:00 Esimees

Härra minister, palun!

13:00 T. Lukas

Aitäh küsimuse eest! Saan selle kohta anda seadusele põhineva konsultatsiooni. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 6 sätestab: põhihariduse omandamine õhtuses ja kaugõppevormis ning kooli lõpetamine eksternina on lubatud koolikohustusliku vanuse ületanud isikutel, kes pole omandanud põhiharidust. Kui noormees on põhihariduse omandanud, siis ei ole õhtukoolil mingit põhjust keelduda teda vastu võtmast, ükskõik kui vana ta on, kas või alla 17-aastane. Ja nii ongi sätestatud: üldkeskhariduse omandamine õhtuses ja kaugõppevormis ning kooli lõpetamine eksternina on lubatud põhihariduse omandanud isikutel. Põhikooli ja gümnaasiumi õhtuses ja kaugõppevormis õppimise, samuti kooli eksternina lõpetamise tingimused ja korra kehtestab haridusminister määrusega. Kui kellelgi tekib sellealaseid küsimusi, millele kool korrektset vastust ei anna, siis, kui on tegemist linnaga, peab vastuse andma linna haridusosakond. Haridusministeeriumis tegeleb nende probleemidega Mari Kadakas, kelle telefoninumber on 6 281 318.

13:00 Esimees

Tänan! Jüri Adams, täpsustav küsimus, palun!

13:00 J. Adams

Aitäh, härra minister! Ma saan aru, et kõnealune juhtum on natuke komplitseeritum seetõttu, et noormehel ei ole põhiharidus veel omandatud - tal jäi viimane klass pooleli. Ja siit minu niisugune küsimus. Et tegemist on alaealisega, kes võib-olla ei oska veel paberitega tegelda, siis kas tema vanematelt või eestkostjalt on vaja mingisugust kirjalikku avaldust või peaksid nemad ajama asju tema eest?

13:00 T. Lukas

Kui on tegemist alaealisega, on eestkostja avaldust tõepoolest vaja, kuid mitte igal juhul. Käesoleval juhul ma ei tea, kas tal on vanemad ja kas eestkostjaga on kõik korras. Siin on kindlasti erandeid, mida kool saab arvestada. Ka erandlikel juhtudel piisab kooli poole pöördumisest. Nii et kui tekib probleeme, peab kool suutma õpilasele asju korrektselt selgeks teha. Ma loodan, et kõigis koolides antakse konkreetsed vastused.

13:00 Esimees

Tänan! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmine küsimus on kolleeg Laine Tarviselt härra põllumajandusministrile. Palun!

13:00 L. Tarvis

Suur tänu! Lugupeetud minister! Enamik maaettevõtjaid tegeleb praegu põllumajandusega, sest see on ajalooliselt olnud maal tegevusala number üks. Sinna on aegade jooksul palju investeeritud. Oma rahva äratoitmine kodumaiste toiduainetega on otsustatud juba 1994. aastal ja see on ka riigikaitse seisukohalt väga oluline. Taimekasvatuseks looduslike tingimuste olemasolu, samuti ajalooliselt kujunenud aretustöö piimakarjakasvatuses on head eeldused põllumajanduse arenguks. Samal ajal on tasuvus madal ja Eesti põllumajanduse osa siseturul on jäänud alla otstarbeka omavarustatuse taseme. Tugevate ajalooliste traditsioonidega põllumajanduse likvideerimine ja alternatiivtegevustega asendamine ei ole otstarbekas. Siit minu küsimus: kui suur peab olema Eesti põllumajandustoodang, et tagada riigi varustamine oma põllumajandussaadustega ja milliste vahenditega (arvude keeles öelduna) see tagamine peaks toimuma? Maaelukavade projektidest ei ole ma sellele küsimusele vastust saanud.

13:00 Esimees

Tänan! Härra minister, palun!

13:00 I. Padar

Tänan küsimuse eest! Kui rääkida sellest, millised peaksid olema Eesti põllumajanduse tootmismahud, et varustada Eesti elanikke põhitoiduainetega, pean ütlema: vähemalt nii suured, et siseturu vajadused oleksid kaetud. Kui rääkida eraldi sektoritest, siis viimasel ajal on olnud ületootmine piimasektoris, aga liha ja teravilja oleme tootnud vähem, kui on olnud siseturu vajadus. Eesti Vabariigi põllumajanduspoliitika on lähtunud kindlast printsiibist: tagada, et tarbijate laual oleks kodumaine toit. Selle nimel oleme välja töötanud küllalt põhjaliku programmilise skeemi, kus on näidatud, mida on lähiaastatel tarvis teha, et olukord põllumajanduses ja selle turg stabiliseeruks. Abinõude struktuuri oluline lüli on eile valitsuskabinetis arutatud majanduse arengu kava aastateks 1999 kuni 2003 ja selles sisalduv põllumajandusosa. Eilsel valitsuskabineti istungil diskuteeriti pikemalt põllumajandusosa üle. Ma arvan, et väljapakutavad lahendid, mis peavad silmas Eestis traditsioonilise põllumajanduse säilitamise ja edasiarendamise eesmärki, on vastuvõetavad kõikidele põllumeestele.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Laine Tarvis, täpsustav küsimus.

13:00 L. Tarvis

Suur tänu! Päris täpset vastust ma oma küsimusele ei saanud. Küsin siis teise kandi pealt. Eesti põllumajandustoodang on ka välisturul konkurentsivõimeline. Milliseid konkreetseid abinõusid valitsus omalt poolt kavatseb rakendada, et aidata põllumajandussaadustele välisturge leida?

13:00 I. Padar

Et põllumajandussaadustele välisturge leida, tuleb kõigepealt toota ja töödelda selliseid põllumajandussaadusi, mis vastavad kõikidele konkurentsitingimustele. Praeguseks oleme ainult piimasektoris saavutanud sellise taseme, et võime eksportida näiteks piimapulbrit ja võid. Me loodame, et alates 2000. aastast oleme võimelised välja vedama ka juustu. Julgen väita, et Vabariigi Valitsus on võtnud otseseid meetmeid põllumajandussaaduste ekspordi tagamiseks. Hoolikalt valmistatakse osalema järgmisel aastal toimuval EXPO-l, kus Eesti põllumajandussaadused saavad kindla koha. Valitsuse tasandil on arutatud piimanduses ekspordiorganisatsiooni loomise vajadust. Kahjuks ei ole me astunud veel olulisi samme ekspordivõime parandamiseks teistes põllumajandusharudes. Kui küsida, kus on tänane eesti peekon, siis kahjuks peame ütlema, et seda ei ole. Lihasektoris ei ole sääraseid töötlevaid ettevõtteid, mille toodang vastaks Euroopa Liidu normidele. Julgen öelda, et majanduse arengu kavast lähtuvad alaprogrammid kirjeldavad väga detailselt, kuidas meie töötlev tööstus peaks saavutama sellise taseme, et Eesti põllumajandussaadused oleksid eksportimisel konkurentsivõimelised.

13:00 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Kolleeg Mart Meri, küsimus proua kultuuriministrile.

13:00 M. Meri

Aitäh! Lugupeetud minister! Üks teatrimees on kümnekond aastat ringi hulkunud kui tont ja otsinud oma teatrile kodu. See teatrimees on muidugi Eino Baskin ja teatri nimi on Vanalinnastuudio. Kas kodutänav hakkab juba paistma või peab teatrimees veel edasi uitama?

13:01 S. Kivi

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vastates täna siin teie ees Riigikogu kultuurikomisjoni esimehe Mart Meri küsimusele, on mul erakordselt hea meel öelda, et Eino Baskini soovunelm on täitumas. Kultuuriministeerium on lahendanud Vanalinnastuudio maja küsimuse. Nimelt otsustas Vabariigi Valitsus käesoleva aasta 28. septembril tühistada eelmise valitsuse kinnitatud AS Sakala Keskuse arengukava, mis nägi ette rajada tulevikus Sakala t 3 hoonesse riigi protokollikeskus. Arvestades Eesti riigi rahalisi võimalusi, käiks see suur ettevõtmine meile ilmselt üle jõu. Kindel ei ole ka see, kas kõnealune hoone on selleks otstarbeks kõige sobivam. Seepärast tegi Vabariigi Valitsus Kultuuriministeeriumile ülesandeks töötada lähiajal välja AS Sakala Keskuse uus arengukava. Kohe pärast valitsuse sellekohast otsust lepidi Kultuuriministeeriumis kokku, kuidas kiiresti lahendada Vanalinnastuudio oma maja küsimus. Seni teatavasti tegutses teater selles hoones rentnikuna. Asjakohase otsuse võttis vastu AS Sakala Keskuse nõukogu ning praegu on käsil vastava lepingu ettevalmistamine. Selle lepingu alusel hakkab Sakala t 3 hoones tervikuna tegutsema Vanalinnastuudio ehk teisisõnu, seal hakatakse teenima tema huve. Juba lähinädalatel, pärast paari juriidilise detaili täpsustamist toimub hoone tegelik üleandmine teatrile. Kokkuvõttes võib öelda, et pärast pikki aastaid kestnud vaevaline tee ja mitmesuguste lahenduste otsimine on jõudnud lõpule. Härra Baskin saab oma maja. Maja, kus ta on peremees. Aitäh!

13:01 Esimees

Täna! Mart Meri, täpsustav küsimus, palun!

13:01 M. Meri

Aitäh! Kas see, et Sakala 3 muutub nüüd teatrimajaks, toob kaasa ka selle maja kohandamise teatri oludele?

13:01 S. Kivi

Jah. Sihtasutusel on kõik võimalused ehitada sinna nüüdisaegne nn *black box* tüüpi lava, mida Tallinnas tegelikult praegu ei ole ja millest Vanalinnastuudio on unistanud. Teatrimaja väljaehitamiseks on vajalikud vahendid olemas ja Kultuuriministeerium aitab siin omalt poolt igati kaasa. Samuti on sihtasutuse juhtkond selles küsimuses positiivsel, konstruktiivsel seisukohal. Ma usun, et need tööd tehakse ära lähiaastate jooksul.

13:01 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmine küsimus proua kultuuriministrile tuleb kolleeg Sven Mikserilt. Palun!

13:01 S. Mikser

Aitäh! Austatud proua minister! Minu ees on järgmine kutse: "Reformierakond korraldab 10. oktoobril kell 12.00 Nõmme Kultuurikeskuses koosoleku "Uue aastatuhande turvaline Nõmme". Esineb Eesti Vabariigi justiitsminister Märt Rask, tutvustatakse Reformierakonna Nõmme ringkonna kandidaate. Üritus on tasuta. Tule kohale." Ringhäälinguseaduse § 25 lõike 1 punkt 3 ütleb, et Eesti Televisiooni ülesanne on mitmekesiste ja tasakaalustatud programmide loomine ja edastamine kõrgel ajakirjanduslikul, kunstilisel ja tehnilisel tasemel. Eelmainitud Reformierakonna valmiskampaania üritust kajastas avalik-õiguslik telekanal Eesti Televisioon saates Aktuaalne Kaamera päris põhjalikult. Siit minu

küsimus. Kas te kultuuriministrina peate eetiliseks, et teie erakonna valimiskampaania üritust serveeriti avalik-õiguslikus telekanalis kui ministri kohtumist rahvaga, ilma seda markeerimata kui parteipoliitilist üritust?

13:01 Esimees

Proua minister, palun!

13:01 S. Kivi

Austatud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Sellele küsimusele vastates pean kõigepealt ütlema, et ei näinud ise seda saadet, klippi, millele te vihjasite. Seetõttu ei oska ka öelda, kas see oli tõepoolest erakonna valimiskampaania või rahvaüritus, mille kohta andsid ürituses osalejad, olgu nad siis Reformierakonna või mõne teise erakonna liikmed, oma kommentaare. Jään vastuse võlgu. Mõistagi arvan, et avalik-õigusliku televisiooni ülesanne on anda eetrisse tasakaalustatud informatsiooni, haridus- ja kultuurisaateid, lastesaateid. Kui tasakaalustatud informatsiooni alla kuulub ühe infosaate tegijate arvates päevasel ajal rahva rohket osavõttu pälvinud sündmus, siis küllap see on nende südametunnistuse asi. Tõepoolest, kahjuks ei ole ise saadet näinud, mistõttu ei tea hinnangut anda.

13:01 Esimees

Tänan! Sven Mikser, täpsustav küsimus, palun!

13:01 S. Mikser

Aitäh! Proovin küsida siis n-ö põhimõttelisemat laadi või, ütleme, abstraheriva küsimuse. Kas te peate õigeks, et avalik-õiguslik telekanal võib valimiskampaania perioodil kajastada rahvakoosolekuna üritust, milles osalejad kutsutakse kohale partei logoga kutsel kui parteikoosolekule ja millele minekul jagatakse ukse peal partei sümboolikaga meeneid?

13:01 S. Kivi

Aitäh küsimuse eest, härra Sven Mikser! Mulle tundub, et valimiseelne periood on üpris neurasteeniline. Ja selliseid meetodeid, nagu mulle tundub, kasutab tegelikult enamik valimisliite ja parteisid. Me võime kõikidelt nendelt koosolemistelt ja hiljem, kui jälgime nende kajastamist, leida elemente, mis võib-olla ei ole poliitiliselt kõige korrektsemad. Küsimus on üldiselt palju laiem. Olen väga tänulik teile sellise märkuse ja tähelepaneku eest. Jälgigem üksteist ja näidakem, kus on tehtud viga.

13:01 Esimees

Tänan! Sven Mikser, teine täpsustav küsimus, palun!

13:01 S. Mikser

Väga lühike täpsustav küsimus veel. Ma ei küsinud, kas teie hinnangul teevad seda kõik erakonnad või ainult teie erakond, ma küsisin: kas te põhimõtteliselt peate sellist asja õigeks?

13:01 S. Kivi

Põhimõtteliselt ei pea õigeks. Kahjuks ongi meie väikeses Eesti riigis probleem järgmises. Juhul kui me kuidagiviisi suudaksime kinni pidada sellest, et ükski inimene, kes teatud aja jooksul osaleb valimiskampaanias, ei esineks avalik-õiguslikus meedias, siis jääksid vist saadete tegijad ja sündmuste vahendajad ajahätta. Aga see, kuidas edasi minna korrektsemalt, on meie ühine probleem, Riigikogu probleem, valitsuse probleem.

13:01 Esimees

Tänan! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmine küsimus tuleb kolleeg Mari-Ann Kelamilt härra haridusministrile. Palun!

13:01 M.-A. Kelam

Suur tänu! Härra Lukas! Küsimus puudutab haridust, nagu võite arvata. Haridus, kultuur, eetika ja demokraatia, võib öelda, käivad käsikäes ning täiendavad ja tugevdavad üksteist. Hea kasvatus ja

korralik haridus on vältimatud eeldused isiksuse vabaks arenguks, tema õiguste ja kohustuste mõistmiseks ning kodanikukohuse täitmiseks. Ja demokraatlik areng sõltub sellistest kodanikest. Aga et riigis pole vist seni välja arendatud hariduskontseptsiooni, küsin: kas selle kallal töötatakse ja millal seda oleks oodata?

13:01 Esimees

Täna! Härra minister, palun!

13:01 T. Lukas

Aitäh fundamentaalse küsimuse eest! Mõistagi on riigil vaja oma haridusstrateegiat. Eelmisel aastal arutas Riigikogu kolme eri dokumenti, millest ühe oli ette valmistanud Haridusministeerium, teise Haridusfoorum ja kolmanda Presidendi Akadeemiline Nõukogu. Tõepoolest, kolme dokumendiga edasi minna pole mõtet, tuleb teha üks ja konkreetne. Praegu on lõpusirgel riigi haridusstrateegia ettevalmistamine. Haridusfoorum annab selle peagi üle. Me leppisimegi Haridusfoorumiga toimkonnaga kokku niimoodi, et esimesed ettepanekud teeside kujul esitab ta haridusministrile.

Haridusministeerium töötab materjali põhjalikult läbi, paneb lõpliku kontseptsiooni kokku koostöös Haridusfoorumiga. Viimane võtab Eesti hariduse arengu strateegia järgmiseks aastatuhandeks detsembrikuus oma päevakorda ja loodetavasti kiidab heaks. Pärast seda lähen ma arengustrateegiaga valitsusse. Loodame, et järgmise aasta alguses saab valitsus esitada arengustrateegia Riigikogule ja siis te hakkate seda dokumenti arutama. Omal poolt olen kokku kutsunud haridusministri nõukoja, kus on Riigikogu kultuurikomisjoni, Haridusfoorumiga toimkonna ja minu nimetatud isikud. Seal on meie hariduselu tuntud ja ka vähem tuntud inimesi. Nõukoda aitab mul vaadata arengustrateegia põhiprintsiipe üle. Nii et töötame.

13:01 Esimees

Täna! Mari-Ann Kelam, täpsustav küsimus, palun!

13:01 M. Kelam

Ma tahaksin küsida veel kolme elemendi kohta. Kas arengustrateegias on sees ja kui suurel määral kodanikuõpetus, keeleõpetus, nimelt eesti keele õpetamine riigis, ja usuharidus. Need kolm asja huvitaksid mind eriti. Kas seda on võimalik juba kommenteerida?

13:01 T. Lukas

Aitäh! Loomulikult kõigi nende oluliste õppeainete - võib vist nii öelda - õpetamiseks koolides peab looma head tingimused. Siin ongi arutamise koht: kui põhjalik, konkreetne ja detailne peab olema riigi hariduse arengu strateegia dokumendina? Kas selle eesmärk on luua ainult alus kõigiks normaalseteks haridustoiminguteks, õpetamistoiminguteks? See, milliseid aineid õpetada ja kui suures ulatuses, lahendatakse ikkagi Haridusministeeriumi tasemel. Või puudutatakse strateegias ka konkreetsemaid detaile? Usun, et kui need ained hariduse arengu strateegias otseselt mainimist ei leia, siis sellele vaatamata on kogu dokumendi häälestus niisugune, et nende õpetamine koolides oleks heal tasemel.

13:01 Esimees

Täna! Mari-Ann Kelam, teine täpsustav küsimus, palun!

13:01 M.-A. Kelam

Lõpuks ma küsiksin lihtsalt nii. Kui inimesel on teadmisi, arvamusi ja ta soovib mingil moel oma panusega osaleda kõnealuse kontseptsiooni väljatöötamises, kas tal siis lihtkodanikuna on võimalik seda teha? Kuidas ta saaks kaasa lüüa selles ettevõtmises?

13:01 T. Lukas

Aitäh! Kahtlemata on võimalik osaleda. Kui asi saab konkreetse dokumendi kuju ja läheb arutamisele Haridusfoorumiga toimkonda ja edaspidi muidugi valitsusse, teeb Haridusministeerium selle oma koduleheküljel Internetis kättesaadavaks kõigile. See on täiesti avalik tribüün kõigile, kes soovivad kaasa rääkida. Saab kirju saata ja ettepanekuid teha nii Haridusfoorumile kui Haridusministeeriumile. Kuid

peale selle saavad ju kõik kodanikud Riigikogu liikmete kaudu mõjutada parlamendis haridusstrateegia üle toimuvat arutelu. Nii et kõigil, kes asja vastu vähegi huvi tunnevad, on võimalik sekkuda.

13:01 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmine küsimus tuleb kolleeg Jaanus Marrandilt härra põllumajandusministrile. Palun!

13:01 J. Marrandi

Täna, härra esimees! Lugupeetud härra minister! Põllumajanduses hõivatute osakaal on Eestis 7-8% kogu tööhõivest. See näitaja on võrreldav lääneriikide omaga. Samas aga on võrreldamatu tööviljakus, mis jääb alla arenenud maadele. Arvestades Eestis aetavat majanduspoliitikat, on see ka arusaadav. Niisugustes tingimustes ei olegi võimalik investeerida ega areneda. Nii on meil piimatootmine vähenemas 600 000 tonnini aastas, mida on vähe isegi aktiivse siseturu tarbeks. Sealihatootmine katab praegu pool Eesti vajadusest. Samal ajal taotleb Eesti riik Euroopa Liidult piimatootmiskvoodi suurendamist 900 000 tonnini. Olen aru saanud - tõsi, võib-olla ekslikult, sest puudub arengukava -, et toodangu kasv tahetakse saavutada efektiivsuse suurendamise läbi. Niisiis: missuguste abinõude rakendamisega te loodate selliste kvootide täitmist saavutada olukorras, kus üldine tootmine väheneb ja selle suurendamist ei soosi ka praegu aetav nn avatud majanduse poliitika?

13:01 Esimees

Täna! Härra minister, palun!

13:01 I. Padar

Täna küsimuse eest! Vaieldamatult on see väga suur probleem, kuidas saavutada efektiivsemat tootmist. Ühelt poolt saab seda saavutada otstarbe parandamise ja teiselt poolt tootmisse tehtavate investeeringutega. Praegu põllumajanduses valitsevas olukorras, kus hinnad on alla surutud, on väga raske rääkida investeeringute finantseerimisest omavahenditest. Ma arvan, et siin tuleb jõuliselt appi järgmiseks aastaks planeeritud SAPARD-i programm, mille rahastamise üks osa tuleks Euroopa Liidust ja teine osa Eesti riigieelarvest. Ühtaegu SAPARD-i programmist tulenevate ettevõtmistega töötame selle kallal, et põllumajandusse investeerijad saaksid võimaluse kasutada pikaajalisi krediite. Vajadus niisuguste krediitide järele on põllumajandussektoris suur. Praegu me tegelemegi pikaajalise krediidi programmi väljatöötamisega. Eesmärk on tagada, et SAPARD-i programm, mille elluviimisel kuni 40% investeeringutest kaetakse Euroopa Liidu ja Eesti Vabariigi vahenditest, saaks teiselt poolt toetust pikaajalise krediidi näol.

13:01 Esimees

Täna! Jaanus Marrandi, täpsustav küsimus, palun!

13:01 J. Marrandi

Täna! Järvamaal talunike ees esinedes nimetasite te Järva Teataja sõnul piimatöötlejate poolt hindade madalal hoidmist selgeks sigaduseks. Teie hinnangul oleksid nad ka kõige madalama hinna aegadel olnud võimelised maksma piimaliitri eest 1,8-2,2 krooni. See on tubli tagantjärele konstateering. Selge on seegi, et tootjad ei ole tulevikus säärast hinnalangust nii pika perioodi jooksul võimelised enam üle elama. Missugused on valitsuse õppetunnid sellisest olukorrast, eriti silmas pidades vajadust suurendada piimatoodangut taotletava 900 000-tonnise kvoodini? Missugused abinõud on kavas, et teie sõnu kasutades võiks öelda: niisugused sigadused tulevikus enam ei kordu?

13:02 I. Padar

Ma võin ka siinse kvoorumi ees kinnitada, et piimaliitri eest on sellelgi suvel olnud võimalik maksta vähemalt 1,8 krooni. Nii näitavad arvutused, mille Põllumajandusministeeriumi ametnikud on mulle esitanud. Tõepoolest, kui me täna vaatame kokkuostuhindu, näeme rõõmuga, et need on mõningaselt tõusuteel. Kuid selge on seegi, et tuleb leida lahendused, kuidas need hinnad stabiliseerida, sest põllumajandus rohkem selliseid suuri kõikumisi välja ei kannata. Siin võib võtta mitmesuguseid meetmeid. Ühed neist on turukorralduslikud, orienteeritud siseturu kaitsele. Teised lähtuvad sellest, et

kehtestada tugevamaid norme sissetoodavale põllumajandustoormele. Kolmandaks loomulikult tuleb tõhustada otsetoetusi. Selge on seegi, et tänasel Eesti põllumajandusmaastikul on põllumajandust teenindamas liiga palju töötleva tööstuse ettevõtteid. Meil on 41 piimatööstust ja 281 liha töötlevat ettevõtet ehk mõnevõrra isegi rohkem, kui Eestis on valdu. Ma arvan, et lähitulevik teeb siin põhjalikke korrektiive. Kindlasti jäävad alles tugevamad ettevõtted, need, mis oma hügieenitingimuste poolest vastavad kõikidele nõuetele. Teiselt poolt ma loodan, et tulevikus jäävad töötlevasse sektoris tootjatega korrektsetes lepingulistes vahekordades olevad ettevõtted.

13:02 Esimees

Täna! Jaanus Marrandi, teine täpsustav küsimus, palun!

13:02 J. Marrandi

Üks oluline moment on põllumajanduse arengu juures veel. Nimelt see, kellele kuulub põllumaa. Minevikust teame, et enne Vabadussõda kuulus saksa parunitele 58% Eesti maast. Pärast tolleaegset maareformi oli see vaevalt mõni protsent. Teame, et Eesti maa on praegu kuni 100 korda odavam kui näiteks Saksa põllumaa. On tunda, et sedamööda, kuidas me läheneme Euroopa Liidule, suureneb välismaalaste surve maa ostmiseks. Nii on oht, et me mängime maha kõik Vabadussõja saavutused ja muutume oma maal sulasteks. Kas valitsus tunnetab niisugust ohtu ja kas selle tõkestamiseks on mingisuguseid plaane? Kui jah, siis milliseid?

13:02 I. Padar

Valitsus ei ole otseselt seda aspekti arutanud. Küll aga võin selles küsimuses teatavaks teha põllumajandusministri seisukoha. Põllumajandusministrina arvan: igati tuleb soodustada seda, et Eesti põllumehed saaksid endale põllumaad juurde osta.

13:02 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmisena saab sõna kolleeg Ülo Tootsen, kellel on küsimus härra sotsiaalministrile.

13:02 Ü. Tootsen

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud härra sotsiaalminister! Käesoleva aasta 27. jaanuaril vastuvõetud puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse mitmed paragrahvid sätestavad ühte või mitut 2-16-aastast puuetega last kasvatavatele vanematele või hooldajale toetuste ja soodustuste andmise. Nimetatud seadus pidi jõustuma 2000. aasta 1. jaanuaril. Nüüd on valitsus teinud ettepaneku rakendada suur osa seaduses ettenähtud abinõudest aasta hiljem, 2001. aasta 1. jaanuaril. Seletatakse seda nagu ikka rahapuudusega. Aga kui samal ajal suurendatakse kaitsekulutusi, siis kas tuleb mõista, et seda tehakse puuetega inimeste arvel?

13:02 Esimees

Härra minister, palun!

13:02 E. Nestor

Aitäh! Ei tule nii mõista. Riigil on palju kohustusi, kaasa arvatud kaitsevõime tugevdamine. Samamoodi on ka puuetega inimestega, kelle suhtes riigil on kohustusi. Kõnealuse seaduse vastuvõtmine Riigikogus jättis õhku rippuma küsimuse, kust leitakse vahendid puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse rakendamiseks täies ulatuses. Sellele küsimusele tookord vastust ei antud. Järelikult tuleb vastus leida valitsusel, kes seadust rakendab. Olukord seaduse rakendamisel on selline, et ühe aasta jooksul me kõiki selle sätteid ei jõua jõustada. Seetõttu on tehtud Riigikogule ettepanek jõustada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus täies mahus 1. jaanuaril 2001. Otsustab Riigikogu.

13:02 Esimees

Täna! Ülo Tootsen, täpsustav küsimus, palun!

13:02 Ü. Tootsen

Aitäh! On olemas selline asi nagu inimeste õigustatud ootuse printsiip. Käesoleval juhul järelikult on seda jämedalt rikutud. Inimesed ootavad seaduse jõustumist asjatult. Hooldajad on töötud. Neil ei olegi võimalust mujal töötada. Millest soovitate neil aastase ooteaja jooksul ära elada?

13:02 E. Nestor

Õigustatud ootuse printsiipi rikuti siis, kui vastutustundetult võeti vastu seadus, mõtlemata sellele, kust leitakse vahendid kogu seaduse rakendamiseks ühe aasta jooksul. Täna tuleb toonast ebareaalset sammu häbiga tunnistada ja seletada, miks seaduse jõustamine 2000. aasta 1. jaanuaril võimalik ei ole. Kõik need puuetega inimeste toetuste liigid, mis olid varem, jäävad kehtima ka järgmisel aastal. Ühtegi neist ei ole vähendatud. Lisaks kehtestatakse uusi toetusliike ja suurendatakse osa toetusi.

13:02 Esimees

Täna! Ülo Tootsen, teine täpsustav küsimus, palun!

13:02 Ü. Tootsen

Kas teil on mingi hüva nõuanne puuetega laste vanematele või hooldajatele?

13:02 E. Nestor

Vanematele või hooldajatele saab anda niisugust nõu, et kui on vajadus mingite täiendavate toetuste järele, võib pöörduda kohaliku omavalitsuse poole seda liiki toetuste asjus, mis on tema pädevuses. Kõik siiaamaani olnud toetused jäävad kehtima. Kindlasti tuleks informeerida vanemaid muudatustest, mis on seotud uut liiki toetustega, et nad oskaksid neid õigesti ja õigeaegselt taotleda.

13:02 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Kolleeg Tiit Toomsalu, küsimus härra sotsiaalministrile, palun!

13:02 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Lugupeetav härra sotsiaalminister! Valitsuskabinet, kuhu te kuulute Mõõdukate erakonna esindajana, on esitanud 2000. aasta riigieelarve eelnõu paketis seaduseelnõudega, mis lükkavad edasi või peatavad varem seadusega kehtestatud sotsiaalsete garantiide rakendamise. Nende hulka kuuluvad riikliku pensionikindlustuse seaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja riiklike elatusrahade seaduse muutmise seaduse eelnõu, puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu, kuriteohvritele riikliku hüvitise maksmise seaduse muutmise seaduse eelnõu jt. Samal ajal on 2000. aasta riigieelarves loobutud ettevõtete tulumaksust ja veerandi võrra kasvatatud militaarkulutusi relvajõududele. Kas teie ja teie poolt valitsuses esindatava Mõõdukate erakonna toetus sedavõrd rahvavastasele eelarvepoliitikale vastab teie arusaamadele sotsiaaldemokraatia ülesannetest Eestis käesoleval ajal ning üldse sotsiaaldemokraatiast kui poliitilisest ideoloogiast? Aitäh!

13:02 Esimees

Täna! Härra minister, palun!

13:02 E. Nestor

Aitäh! Ideoloogia seondub kõigepealt mõistega "erakond". Erakonnad teatavasti kandideerivad parlamenti. Käesoleva aasta 7. märtsil valiti Riigikogu, kus teatavasti on 101 kohta. Ükski erakond ei suutnud saada 51 kohta. Järelikult ei olnud võimalik moodustada valitsust ühe erakonna, ühe ideoloogia baasil. Sellisel juhul moodustatakse koalitsioonivalitsus, mis tegutseb koalitsioonileppe alusel. Leppe või selle alusel sündinud riigieelarve seostamine ühe ideoloogiaga tähendab seda, et inimene kas ei oska arvutada või ei tea, mis asi on poliitika.

13:02 Esimees

Täna! Tiit Toomsalu, täpsustav küsimus, palun!

13:02 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Ma ei saanud härra ministrilt ja oma sotsiaaldemokraadist kolleegilt - Mõõdukad nimetavad ennast sotsiaaldemokraatideks - vastust. Kas sotsiaalkulutuste edasilükkamine vastab sotsiaaldemokraatlikule poliitikale?

13:02 E. Nestor

Ma olen sunnitud kordama oma tähelepanekut arvutusoskuse ja poliitiliste teadmiste kohta. Koalitsioonivalitsuse otsuse sidumine ühe ideoloogiaga tähendab emba-kumba, kas ei osata arvutada või ei teata, mis asi on poliitika. Koalitsioonileppe punktide eest vastutavad kõik lepinguosalisel võrdsest, sõltumata sellest, millist ideoloogiat nende erakond järgib.

13:02 Esimees

Tänan! Tiit Toomsalu, viimane täpsustav küsimus, palun!

13:02 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetav sotsiaalminister härra Nestor! Ma küll tahtsin küsida, kas Mõõdukate erakond loeb ennast veel sotsiaaldemokraatlikuks?

13:02 E. Nestor

Mõõdukate erakond kuulub Sotsialistlikku Internatsionaali.

13:02 Esimees

Tänan! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmine küsimus tuleb kolleeg Aimar Altosaarelt härra haridusministrile.

13:02 A. Altosaar

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra haridusminister! Ajakirjanduses on päris palju juttu olnud pensioniealiste õpetajate püsimisest koolis ja vajadusest tuua kooli noori õpetajaid, samuti õpetajate koondamisest. See temaatika on tekitanud kindlasti teatud ootusi ja ka ärevust nii õpetajate kui õpilaste ja lapsevanemate hulgas. Kuidas te seda kõike praegu kommenteeriksite?

13:02 T. Lukas

Aitäh küsimuse eest! Mulle on tõesti püütud suhu panna sõnu, nagu tuleks kõik pensioniealised õpetajad koolist minema ajada. Nii see ei ole, mingeid selliseid kavasis tehtud ei ole. Haridusministeerium ei püüa pensioniealistelt õpetajatelt töökohti ära võtta. Diskussiooni alla võib tulevikus tulla palga ja pensioni suhe. Kahtlemata vaadatakse koos kõiki töötajate gruppe, kellel praegu on töötasu ja pensioni suhe võrdväärselt sätestatud. Kui rakendame pensionireformi teise samba ja pensioniealised inimesed hakkavad saama palju suuremat pensioni, kui nad praegu saavad, siis ei pea nad ka täna kombel tööd rabama. Meie asi on välja pakkuda selliseid variante, et pensioniealine inimene näiteks töötab osalise tööajaga ja saab täispensioni või töötab täistööajaga ja saab osalist pensioni. Variante on palju. Vanemaid inimesi ei aja keegi koolist ära. Eesti kooli häda pole see, et tööl on liiga palju pensioniealisi õpetajaid. Eesti kooli häda on see, et piisavalt palju pole noori õpetajaid. Noorte toomiseks kooli on mitmeid lahendusi. Järgmisest aastast saavad noorempedagoogid juba pärast üheaastast töötamist koolis taotleda pedagoogi ametijärku, kõrgemat palka. Nad tõusevad juba pärast üheaastast töötamist võrdväärselt teiste hulka. Kui neist keegi on veel klassijuhataja, kelle lisatasu tõuseb, siis saab ta juba vabariigi keskmist palka ja rohkem. Ja lõpetuseks. Ajakirjanduses on tõmmatud kunstlikke paralleele politseinike koondamise ja õpetajate koondamise vahele. Mingist õpetajate lauskoondamisest juttu ei saa olla. Süsteemid on võrreldamatud. Sellist kava Haridusministeeriumil ei ole.

13:02 Esimees

Tänan! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Järgmine küsimus tuleb kolleeg Elmar Truult härra sotsiaalministrile. Palun!

13:02 E. Truu

Aitäh, härra esimees! Austatud sotsiaalminister! Keeleseaduse § 4 ütleb, et igaühel on õigus eestikeelsele asjaajamisele ja suhtlemisele riigiasutustes. Sama seaduse § 5 kohustab asutuste töötajaid oskama ja kasutama eesti keelt tasemel, mis on vajalik teenistuskohustuste ja tööülesannete täitmiseks. Paraku on minu poole korduvalt pöördunud pensionärid, lapsevanemad jt, kes kurdavad, et Lasnamäe Polikliinikus, samuti Tallinna Lastehaiglas ja mitmel pool mujal ei teenindata neid eesti keeles. Siit minu küsimus: millal hakatakse Lasnamäe Polikliinikus ja mitmes muus meditsiinasutuses täitma keeseaduse nõudeid?

13:02 Esimees

Härra minister, palun!

13:03 E. Nestor

Aitäh! Nii pensionäride kui lastevanemate mure on arusaadav. Küll aga tahaksin juhtida austatud Riigikogu liikme tähelepanu sellele, et võib-olla ei ole kõige mõistlikumalt valitud adressaat, kellele see küsimus esitatakse. Keeleseaduse probleemid on kõigepealt probleemid, mida peavad lahendama tööandjad ja laiemalt võttes ka omanikud. Nii mainitud Lasnamäe Polikliiniku kui Tallinna Lastehaigla omanik on Tallinna linn. Kõige õigemad sellele küsimusele vastajad oleksid Tallinna linnapea Peeter Lepp, linnavolikogu esimees Edgar Savisaar - kui ta siin oleks, võiks ta teile vastata - ja ilmselt ka abilinnapea Monika Salu. Nemad suudaksid asjasse rohkem selgust tuua. Nii et soovitan pöörduda omaniku poole. Omalt poolt luban teavitada omanikku sellest, et meie ministeeriumi ees on tõstatatud küsimus mainitud asutustes keeseaduse täitmisest.

13:03 Esimees

Hea kolleeg Elmar-Johannes Truu! Kuna härra minister on nimetanud adressaadid, kelle poole tuleks pöörduda, loen küsimuse käsitlemise lõpetatuks. Järgmine küsimus tuleb kolleeg Viive Rosenbergilt härra haridusministrile. Palun!

13:03 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud haridusminister! Merehariduse osatähtsust on Eestis raske ülehinnata nii seetõttu, et me oleme mereriik ning meri annab tööd ja leiba paljudele Eesti inimestele, kui ka riigikaitse seisukohalt. Nagu te teate, alustas Haridusministeerium möödunud aastal merehariduse reorganiseerimist, õigemini öeldes - erastamist. Tänavu, alles 24. septembril kirjutasite te koos Tallinna Tehnikaülikooli ja Concordia Ülikooli rektoriga alla ühiste kavatsuste protokollile, mille tulemusena peaks loodama erakõrgkool Eesti Mereakadeemia. Miks viiakse merehariduse erastamise ideed ellu nii järjekindlalt ilma loogilise põhjenduse ja hoolimata paljude merendusringkondade vastuseisust. Viimaste arvates ei ole meil kõnealusel juhul erastamine otstarbekas.

13:03 Esimees

Härra minister, palun!

13:03 T. Lukas

Aitäh, proua Rosenberg, küsimuse eest! Mina sain haridusministriks ajal, kui Merehariduskeskuse, praeguse Mereakadeemia üliõpilased olid avaldanud selle juhtkonnale umbusaldust ning kooli nõukogu oli juba vastu võtnud otsuse, et õppetöö on ebarahuldav. Haridusministeerium peab vastu võtma otsuseid, tegutsema, kui on tulnud tõsiseid signaale, et mingis koolis on midagi mäda. Niisuguses olukorras lihtsalt rääkida, et vahetame osa inimesi välja, tähendaks mõne juhtkonna liikme vastast aktsiooni. Niimoodi asju ei lahendata. Me peame mõtlema, kas riigi toetus Eesti mereharidusele on küllaldane ja kas see haridus on piisavalt hästi organiseeritud. Kuidas saab haridust üldse erastada, küsin ma teilt, kes te seda väljendit kasutaksite. Haridust erastada ei ole võimalik. Praegu kõneldakse sellest, et on kavas ellu kutsuda sihtasutus, mille asutajad oleksid riik, avalik-õiguslik Tallinna Tehnikaülikool ja Concordia Rahvusvaheline Ülikool. Ja see sihtasutus omakorda moodustab erakõrgkooli. Me räägime eraõigusliku koolitusasutuse tekkest, aga mitte sellest, et riik oma osast loobub. Riik on kõige võimsam asutaja, ta lihtsalt kasutab kõrgkoolide potentsiaali. Tallinna Tehnikaülikool on tunnustatud avalik-õiguslik ülikool ja jätab kõik oma koolitustellimuse rahad

Mereakadeemia, kellele jäävad ka riigivarad. Riik kontrollib sihtasutuse nõukogu kaudu tema tegevust. Nii et kasutada sõna "erastamine" Mereakadeemia kavatsetava reorganiseerimise suhtes tähendab üle pingutada.

13:03 Esimees

Täna! Viive Rosenberg, täpsustav küsimus, palun!

13:03 V. Rosenberg

Aitäh! Kui on nii, et ei teki erakõrgkooli selle kõige otsesemas tähenduses ja riik ikkagi selle tegevust jälgib, oleks see muidugi väga kena. See leevendaks ka nende üliõpilaste muret, kes tänases Päevalehes avaldavad kahtlust, kas nende tulevik loodavas kõrgkoolis on ikka kindlustatud. Täiendavalt küsin veel nii: milleks oli vaja kaasata Concordia Ülikooli? Tema profiil on ju hoopis teistsugune.

13:03 T. Lukas

Aitäh! Kahtlemata ei saa osalised rääkida oma profiilist kui mereharidust suunavast profiilist. Ka Haridusministeeriumi profiil kui hariduselu üldisem suunamine ei eelda konkreetselt merehariduse erialadega tegelemist. Tehnikaülikooli osa ümberkujundatavas Mereakadeemias mõistagi on spetsiifilisem vastavate erialade toetamine, Concordia Ülikool aga saaks olla toeks mereõiguse, inglise keele jms ainete õpetamisel. Kuid ega Concordia ole sellesse aktsiooni laulatatud. Tõepoolest, minister Klaassen oli neist asjust Concordiaga rääkinud varakult ja viimane ilmutas omapoolset huvi. See huvi ei saa olla materiaalne. Minister Klaasseni ajal oli Concordia Ülikool lihtsalt kaasatud mõtlema merehariduse tuleviku üle ja kaasamõtleamise huvi on säilinud siamaani. Jutuks on olnud ka teised partnerid, näiteks Laevaomanike Liit ja mõned veel. Diskussioon on avatud. Valitsus on andnud mulle ülesande valmistada ette dokumentatsioon ja ümberkujundamise täielik kava ning minna alles siis valitsusse, et seal saadaks otsus langetada. Haridusministeeriumi kõrghariduse ja teaduse osakonna inimesed on täna Mereakadeemias, et lahendada seal tekkivaid probleeme. Kindlasti rahustavad nad ka üliõpilasi. Kordan: üliõpilased avaldasid eelmisel aastal ise umbusaldust kooli juhtkonnale. Ma ei usu, et nüüd on üliõpilased rahul sealse seisuga. Meie asi on üldist haridustaset ja merehariduse taset tõsta nii, et Mereakadeemiast saaks üks Põhjamaade tunnustatud mereõppeasutus.

13:03 Esimees

Täna! Viive Rosenberg, teine täpsustav küsimus, palun!

13:03 V. Rosenberg

Aitäh! Need on väga lohutavad sõnad. Ma arvan, et neid kuulevad ka üliõpilased ja merendusega seotud ringkonnad, kes tõesti on kõnealuse asja pärast väga mures. Üks mureküsimus - kuigi te osaliselt juba selgitasite seda - on: kas erakõrgkool siiski suudab anda mereharidust ja kas ta tahab selle andmist jätkata? Me teame, et väga pingelises konkurentsisis on meie meremehed hätta jäänud. Või see ei ole nii?

13:03 T. Lukas

Aitäh! Nende lühikeste minutite jooksul ei saa ma keskenduda erakõrgkooli olemusele. Saan ainult öelda, et näiteks kui erakõrgkoolil on piisav finantseerimine riigitellimuse näol, saab ta võtta endale hea kaadri ja maksta spetsialistidele nende teadmiste väärilist palka. Nagu Mereakadeemia inimesed räägivad, on häda selles, et õppejõudude kaader on suhteliselt vana. Loomulikult ei tule nooremad head mereharidust saanud meremehed kooli õpetama, sest nad saavad merel viis kuni seitse korda suuremat palka. Tähendab, era- ja riikliku kõrgkooli võimaluste vahe tuleb lihtsalt ületada. Riigi kontrolli all oleva erakõrgkooli puhul - ütlen veel kord - on see võimalik. Riik on moodustanud mitmesuguseid sihtasutusi ja tal on nende kaudu võimalik moodustada eraõiguslikke institutsioone. Kõnealuses erakõrgkooli vormis ei ole midagi ohtlikku. Peaasi, et me teaksime, mida tahame sellest koolist saada, ja et riik edaspidi osaleks seal oma koolitustellimusega. Muidugi mõeldakse kõik need asjad põhjalikult läbi.

13:03 Esimees

Tänan! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Viimane küsimus tuleb kolleeg Urmas Lahelt härä põllumajandusministrile. Palun!

13:03 U. Laht

Suur tänu, härä eesistuja! Lugupeetud minister! Täna täpselt aasta tagasi, 13. oktoobril seisis põllumehed siin Toompeal, nõudmaks võimalusi jätkata elu maal ja toita oma rahvast. Aasta on möödunud, kuid põllumeeste poolt õigeaegselt - rõhutan - tähelepanu alla võetud tõsistele põllumajandusprobleemidele on lahendused leidmata. Aastaga on vähenenud piima-, liha- ja teraviljatootmine. Piima ja liha müügihinnad on jäänud samale tasemele. Põllumees soovib jätkuvalt toita oma rahvast ja selleks on valmis ka tööstus. Olukord toiduturul on pingeline kogu Euroopas. Näiteks Prantsusmaa keelustas hiljuti Inglismaa veiseliha ja selle saaduste sisseveo.

13:03 Esimees

Urmas Laht, palun esitage küsimus!

13:03 U. Laht

Siit minu küsimus. Lugupeetud minister! Kas te võite kinnitada, et Eestisse ei ole tänaseks tõuloomadega sisse toodud hullu lehma tõbe?

13:03 Esimees

Tänan! Härä minister, teie käsutuses on üks minut.

13:03 I. Padar

Tänan küsimuse eest! Julgen väita ministrile teada oleva informatsiooni põhjal, et seda ei ole toimunud.

13:03 Esimees

Lugupeetud kolleegid! Aeg on sealmaal, et peame lõpetama. Ma tänan kõiki, ka valitsuskabineti liikmeid! Infotund on lõppenud.

1. 13:00 Eelnõude ja arupärimise üleandmine, eelnõude menetlusest väljaarvamise hääletamine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Alustame täiskogu istungit. Juhatus on valmis vastu võtma eelnõusid ja arupärimisi. Kolleegidel palun registreeruda! Vabariigi Valitsuse esindaja proua Ülle Aaskivi, palun!

13:00 Ü. Aaskivi

Austatud esimees, lugupeetud Riigikogu liikmed! Valitsus annab täna Riigikogu menetlusse neli seaduseelnõu. Need on: teose esitaja, fonogrammitootja ja ringhäälinguorganisatsiooni kaitse rahvusvahelise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu (ettekandja kultuuriminister Signe Kivi), fonogrammitootjat fonogrammi loata paljundamise vastu kaitsva konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu (ettekandja kultuuriminister Signe Kivi), kindlustustegevuse seaduse eelnõu (ettekandja rahandusminister Siim Kallas) ja päästeseaduse muutmise seaduse eelnõu (ettekandja siseminister Jüri Möis).

13:00 Esimees

Tänan! Vabariigi Valitsuse üleantud seaduseelnõude juhtivkomisjonide kohta teeb juhatus otsuse kolme tööpäeva jooksul. Nüüd on sõna kolleegidel. Olev Raju, palun!

13:00 O. Raju

Lugupeetud Riigikogu! Keskerakonna fraktsiooni nimel teen ettepaneku arvata Riigikogu menetlusest välja kuriteohvritele riikliku hüvitise maksmise seaduse § 28 muutmise seaduse eelnõu 201. Millega on tegemist? Umbes aasta tagasi võttis Riigikogu vastu kuriteohvritele riikliku hüvitise maksmise seaduse,

mille järgi riik läheb appi inimestele, kes on kuriteo ohvriks langenud, puupaljaks tehtud. Toonane opositsioon, praegune koalitsioon nõudis seaduse rakendumist 1999. aasta 1. jaanuarist. Valitsuse seisukoht jäi peale: seadus peaks rakenduma 2000. aasta 1. jaanuarist. Needsamad, kes tookord nõudsid varasemat rakendumist, nõuavad nüüd selle aasta võrra edasilükkamist. Põhjendatakse seda kui riigieelarve tohutut võitu. Ma arvan, et summa, mis esimesel aastal kuluks, on alla 2 miljoni krooni. Riigieelarvet see igatahes lõhki ei löö, aga inimesi abistaks küll tõhusalt. Seepärast teeme ettepaneku eelnõu 201 menetlusest välja arvata.

13:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, meil seisab ees hääletusprotseduur, aga enne seda palun teie tähelepanu. Ma katkestan siinkohal istungi, et tervitada meie külaliste rõdul Malta välisministrit doktor Joseph Borgi. (Aplaus.) Tänan! Jätkame istungit. Austatud Riigikogu, palun teeme kohaloleku kontrolli. Hetkel on kohal 63 Riigikogu liiget. Enne kui me asume hääletusprotseduuri juurde, on eelnõu algataja, st Vabariigi Valitsuse esindajal õigus selgituseks. Ei soovi. Kas õiguskomisjoni kui juhtivkomisjoni esindaja soovib sõna selgituseks? Ei soovi. Fraktsioonide esindajad? Samuti mitte. Sellisel juhul alustame. Jürgen Ligi, milles on asi? Tabloom on sinu nimi.

13:00 J. Ligi

Ma palun Reformierakonna fraktsiooni nimel enne hääletamist viieminutilist vaheaega.

13:00 Esimees

Tänan! Palun esitada taotlus ka kirjalikult. Kuulutan välja Reformierakonna fraktsiooni palutud vaheaega, mis lõpeb kell 14.11. V a h e a e g

13:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, kell on 14.11. Reformierakonna fraktsiooni palutud vaheaeg on lõppenud. Austatud Riigikogu! Panen hääletusele Keskerakonna fraktsiooni ettepaneku arvata täiskogu menetlusest välja kuriteoohvritele riikliku hüvitise maksmise seaduse § 28 muutmise seaduse eelnõu 201. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 32 Riigikogu liiget, vastu 42, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Seaduseelnõu 201 jääb menetlusse. Kolleeg Mai Treial.

13:00 M. Treial

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Meie fraktsioon teeb ettepaneku arvata menetlusest välja Vabariigi Valitsuse algatatud riikliku pensionikindlustuse seaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja riiklike elatusrahade seaduse muutmise seaduse eelnõu 196 alljärgnevatel põhjustel. Ei ole õige ennetähtaegset vanaduspensionide rakendada etapiviisiliselt. Ette oli nähtud, et seda pensioni saab 2000. aastal taotleda, kui pensioniikka jõudmiseni on jäänud kolm aastat. Eelnõu sätestab kolme aasta asemel ühe aasta. Teiseks. Ei saa õigeks pidada, et isikul ei ole õigust valida, millist pensioni ta soovib. Eelnõus on kavandatud keelata ennetähtaegse pensioni ümberarvutamine soodustingimustel vanaduspensioniks, kuigi isikul tekib õigus saada seda pensioni. Samuti näeb eelnõu ette lühendada pensioni ümberarvutamise tähtaega ja teha seda ainult 1. aprilli seisuga, kuigi näiteks üks aasta täiendavat staaži lisandub jaanuaris. Ei ole põhjendatud, et töövõimetuspension täielikult töövõimetule isikule määratakse 2000. aastal 1025 krooni suuruses summas, kuigi praegu on see suurem, nimelt 1210 krooni kuus. Ei ole ka õige, et 2000. aastaks kavandatakse pensionilisad arvutada 410 kroonist, mitte aga uuest rahvapensionide määrast. Eelnõuga soovitakse oluliselt halvendada inimeste pensionikindlustust ja petta nende õigustatud ootusi, millega ei saa nõus olla. Seepärast teeme ettepaneku arvata seaduseelnõu 196 menetlusest välja.

13:00 Esimees

Ettepanek on tehtud. Sõna selgituseks on võimalik saada Vabariigi Valitsuse esindajal. Ei soovi. Kas sotsiaalkomisjoni kui juhtivkomisjoni esindaja soovib sõna selgituseks? Ei soovi. Fraktsioonide esindajad? Samuti mitte. Sellisel juhul alustame hääletamist. Austatud Riigikogu! Panen hääletusele Koonderakonna fraktsiooni ettepaneku arvata täiskogu menetlusest välja seaduseelnõu 196. Palun

võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 31 Riigikogu liiget, vastu 41, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Seaduseelnõu 196 jääb menetlusse. Kolleeg Sven Mikser.

13:00 S. Mikser

Lugupeetud esimees, austatud kolleegid! Koos kolleegide Vladimir Velmani ja Toomas Varekiga annan üle arupärimise välisminister Toomas Hendrik Ilvesele. Nimelt on ajakirjanduses avaldatud kuuldusi endise Moskva-suursaadiku Mart Helme kahtlastest lepingutest seoses saatkonnahoone remondiga. Pärast sellise informatsiooni avalikkuse ette jõudmist on Välisministeeriumi kantsler keelanud Sõnumilehe ajakirjanikel osaleda Välisministeeriumi infotunnis. Ilmselt selleks, et vältida talle nimetatud teemal ebamugavate küsimuste esitamist. Me leiame, et kui on tegemist väärinformatsiooniga, siis oleks ministeeriumi esmane ülesanne sellised kahtlused veenvalt ümber lükata, mitte aga informatsiooni blokeerida. Eeltoodust lähtuvalt on meil härra ministrile neli küsimust. Esiteks. Kas ministeerium on algatanud seoses Moskva saatkonnahoone remondi lepingutega ametkondliku juurdluse? Teiseks. Kas kaitsepolitsei on tundnud huvi Sõnumilehe artiklis nimetatud korruptsiooniilmingute vastu? Kolmandaks. Millised kriteeriumid kehtivad Välisministeeriumis pressiga suhtlemisel ja kas sealsete juhtivametnike suhtes kehtib ametnike eetikakoodeks? Neljandaks. Kas nimetatud saatkonnahoone remondiga seonduvalt on teenuste pakkuja leidmiseks ning kulude otstarbekuse ja läbipaistvuse saavutamiseks korraldatud riigihanke konkursse?

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Elmar-Johannes Truu.

13:00 E. Truu

Härra esimees, austatud Riigikogu! Kuna meie keskustelu sotsiaalminister Eiki Nestoriga jäi pooleli, siis esitan talle arupärimise. Tõsi küll, teisel teemal. Üks valusamaid sotsiaalprobleeme Eestis on kasvav tööpuudus. Tööotsijate arv näitab tõusutendentsi ja ületab septembris juba 45 000 piiri. Eriti palju on tööotsijaid Ida-Virumaal, Võrumaal, Valgamaal ja mitmes teises piirkonnas. Sotsiaalsete pingete vähendamiseks on viimane aeg asuda välja töötama pikaajalist riiklikku programmi, milles kavandataks konkreetseid meetmed ettevõtluse arendamiseks, tööhõive suurendamiseks, töötute ja tööotsijate koolituse ning ümberõppe korraldamiseks suure tööpuudusega piirkondades. Ja minu küsimused.

1. Kas Vabariigi Valitsusel on kavas välja töötada riiklik programm eelnimetatud probleemide lahendamiseks? 2. Nende probleemide lahendamine nõuab vastavate seaduseelnõude ettevalmistamist. Kui kaugele selle tööga on jõutud? 3. Seniste valitsuste vähene tähelepanu tööhõivepoliitika väljatöötamisele osutab Sotsiaalministeeriumi ja asjaomaste ametkondade nõrkusele või saamatusele. Mida on kavas ette võtta olukorra parandamiseks?

13:00 Esimees

Kui kolleegide Sven Mikseri, Vladimir Velmani ja Toomas Vareki ning Elmar Truu arupärimised vastavad kodukorraseadusega esitatud nõuetele, edastame need adressaatidele viivitamatult. Tänan! Sellega, lugupeetud kolleegid, on kõik teie pakutu vastu võetud.

2. 13:00 Teated

13:00 Esimees

Mõned teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud: Vabariigi Valitsuse poolt 11. oktoobril algatatud parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta ratifitseerimise seaduse eelnõu (juhtivkomisjoniks on määratud sotsiaalkomisjon), Eesti Keskerakonna fraktsiooni poolt 11. oktoobril algatatud käibemaksuseaduse § 13 muutmise seaduse eelnõu (juhtivkomisjoniks on määratud rahanduskomisjon) ning Riigikogu liikmete Mai Treiali ja Elmar Truu poolt 12. oktoobril algatatud riikliku pensionikindlustuse seaduse § 18 ja sotsiaalmaksuseaduse § 6 muutmise seaduse eelnõu (juhtivkomisjoniks on määratud sotsiaalkomisjon).

3. 13:00 Päevakorrast

13:00 Esimees

Austatud kolleegid, täpsustame tänase istungi päevakorda. Selles on 15 punkti. Valitsus on teinud ettepaneku vahetada ära 9. ja 13. päevakorrapunkt. Juhatus on nõus. Nende täpsustuseks veel niipalju, et 9. päevakorrapunktis on Vabariigi Valitsus palunud kaasettekandeks sõna anda Teede- ja Sideministeeriumi merendusosakonna juhatajale Tõnu Hinnole ning 13. päevakorrapunktis teeb ettekande rahandusminister Siim Kallas ja kaasettekande Majandusministeeriumi peaspetsialist Tuulikki Laesson.

4. 13:00 Telekommunikatsiooniseaduse eelnõu (32 SE) teise lugemise jätkamine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud telekommunikatsiooniseaduse eelnõu. Jätkame selle teist lugemist. Ma palun ettekandeks kõnepulti teede- ja sideminister Toivo Jürgensoni.

13:00 T. Jürgenson

Lugupeetud härra esimees! Austatud Riigikogu! Täna on telekommunikatsiooniseaduse teise lugemise jätkamine. Suvisel istungil teatavasti selle keerulise seaduseelnõu teine lugemine katkestati, sest majanduskomisjonis tehtud töö tulemusena ilmus teie laudadele väga tugevasti muudetud tekst. Pärast teise lugemise katkestamist esitas grupp Riigikogu liikmeid kompleksse parandusettepaneku, mis samuti nõudis majanduskomisjonilt ja tema töögrupilt väga mahukat tööd. Tuleb tunnistada, et märkuste läbivaatamisega jõuti majanduskomisjonis poole peale. Küllap Kalev Kukk räägib nendest asjadest lähemalt. Tehtud töö väärib igal juhul tunnustamist. Eelnõu tekst on läinud töö käigus järjest paremaks. Üha rohkem on liigutud selles suunas, et telekommunikatsiooniseadus tagaks telekommunikatsiooniturul vaba konkurentsi. Teie laual olevatest komisjoni sõnastatud parandusettepanekutest tahaks esile tõsta ühte olulisemat. Jutt on nn universaalteenust puudutavast muudatusest. On täpsustatud, mida tuleb mõista universaalteenuse all ja kes peavad osalema selle teenuse osutamise kohustuse täitmisel tekkiva täiendava kulu - võime seda nimetada ka kahjumiks - hüvitamises. Kui universaalteenuse osutamise kohustus on pandud telefonivõrgu operaatoritele ja telefoniteenuse osutajatele, siis kahjumi kompenseerimisel osalevad kõik telefoni- ja mobiilsideteenuseid pakkuvad telekommunikatsioonifirmad. See tähendab, et universaalteenuse kohustust mobiilsideteenuseid osutavatel firmadel ei ole. Küll aga osalevad nad kompenseerimises. Näiteks andmeside ja satelliittelefonide operaatorid ei ole tavamõistes telefonivõrgu operaatorid ja neile universaalteenuse osutamise kohustust ei panda. Kuid nemadki peavad osalema kahjumi kompenseerimises. Menetluse käigus on väga põhjalikult analüüsitud ja analüüsist tulenevalt parandatud tehnilise loaga seonduvat. Kuna tegemist on piiratud ressursside kasutamisega, siis nende jagamine peab olema igati põhjendatud ja mõistagi õiglane. Oluliselt on muudetud andmesidevõrgu tunnuseid ja nende registreerimist käsitlevat peatükki. Selles tehtud paranduste ettevalmistamisel kasutati arvutispetsialistide abi. Põhimõtteliselt toetan ma majanduskomisjoni tehtud muudatusi. Juhin teie tähelepanu sellele, et eelnõu vajab siiski edasist töötlemist. Näiteks tuleb tegelda veel võrkude vastastikuse sidumise probleematikaga, mille kohta on kasutusel ilus ingliskeelne termin *interconnection problem*. Samuti vajavad rohkem süvenemist telekommunikatsioonitasude kujundamise põhimõtted 8. peatükis. Jutt on nendest juhtudest, kui tegemist on turul valitsevas seisundis olevate teenuse pakkujatega. Sellega on seotud ka kompenseerimismehhanism. See on minu poolt sissejuhatuseks kõik. Ma tänan teid tähelepanu eest!

13:00 Esimees

Täna, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Ekraan on tühi. Kas Vabariigi Valitsus loobub omapoolsest kaasettekandest?

13:00 T. Jürgenson

Jah, me loobume kaasettekandest.

13:00 Esimees

Täna! Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun täiskogu kõnepulti majanduskomisjoni liikme Kalev Kuke.

13:00 K. Kukk

Suur aitäh! Head kolleegid! Majanduskomisjon esitab teile telekommunikatsiooniseaduse eelnõu teise lugemise jätkamiseks enda arvates parendatud teksti koos selle juurde kuuluvate muudatusettepanekute loeteluga. Selles loetelus on 27 ettepanekut, millest esimene on kogu eelnõu läbiv ja mida võiks tinglikult nimetada alternatiivtekstiks. Ülejäänud 26 on koorunud välja sellest tööst, mida majanduskomisjon on teinud nii põhiteksti kui ka muudatusettepanekus nr 1 sisalduva alternatiivtekstiga. Need majanduskomisjoni tehtud 26 muudatusettepanekut on sisse viidud seda silmas pidades, et täiskogu võtab edasises menetluses aluseks valitsuse eelnõu. Ilmselt pole mina siinkohal kõige õigem isik, kes hakkaks analüüsima valitsuse eelnõu ja alternatiivteksti kõiki erinevusi. Seda peaks tegema kas eelnõu algataja - mingil määral ta juba analüüsiski - või alternatiivteksti autorid. Kuid kahel kontseptuaalsel erinevusel ma siiski peatuksin. Esiteks. Majanduskomisjon peab õigeks jääda selle juurde, et telekommunikatsioonituru riikliku regulatsiooni latt lastaks alla, 25% peale, ja seda nn olulise turujõuga ettevõtte staatuse ja vastava regulatsiooni sätestamisega seaduses. Selle valiku tegi majanduskomisjon pärast telekommunikatsiooniseaduse eelnõu esimest lugemist. See oli muide ka üks neist võimalikest vaidlusalustest kohtadest, millel ma peatusin telekommunikatsiooniseaduse eelnõu esimesel lugemisel. Teisisõnu, majanduskomisjon ei pidanud õigeks reguleerida telekommunikatsiooniturgu üksnes kriteeriumide raames, mis turgu valitsevatele ettevõtetele on sätestatud konkurentsiseaduses. Muide, eelmainitud 25% nõue on sees ka Euroopa Liidu soovitusel ja väga hästi lahti kirjutatud Austria suhteliselt uues telekommunikatsiooniseaduses. Teiseks. Alternatiivtekst taotleb oluliselt suurendada Sideameti aktiivset rolli telekommunikatsiooniturgu suunava institutsioonina. Seda taotlust väljendab vahest kõige selgemalt alternatiivtekstis kasutatav märksõna "võistlustöö". Majanduskomisjoni valik on siin siiski turu aktiivsuse tunnustamise kasuks. Samas on alternatiivteksti toel püütud selgemalt lahti kirjutada piiratud ressurside, s.o raadiosageduste ja numeratsiooni jaotamise põhimõtted. Juba madalama tasandi valikute hulka võiks kuuluda näiteks see, kas universaalteenuse osutamisega seotud täiendavad kulutused tuleb teiste turuosaliste poolt katta ette või tagantjärele. Majanduskomisjon on siin jäänud oma seisukoha juurde: kulutused tuleb korvata tagantjärele. Tagantjärele korvamise põhimõtte on muide sees ka näiteks Austria ja Saksamaa telekommunikatsiooniseaduses. Kas nimetada Sideamet ümber Sideregulatsiooniametiks või mitte, see on pigem maitseküsimus. Ka siin jääb majanduskomisjon varem otsustatu juurde. Eeltoodud näidete taustal pean ma majanduskomisjonipoolse kaasettekandjana tõdema, et telekommunikatsiooniseaduse eelnõu teise lugemise jätkamiseks esitatud tekst on kaugel sellest, et ta seadusena vastu võtta. Seda tõdes hetk tagasi ka teede- ja sideminister. Siiski tundub, et peamistes põhimõttelistes küsimustes on jõutud enam-vähem ühele poole, kuigi näiteks universaalteenusega seonduvate sätete kallal tuleb veel kõvasti tööd teha. Sama võib öelda kõige selle kohta, millest juba rääkis teede- ja sideminister. Pean silmas eelnõu osi, mis puudutavad telekommunikatsioonivõrkude sidumist ja nendele juurdepääsu, samuti telekommunikatsiooniteenuse tasu. Päril kindlasti ei saa nõustuda sellega, et universaalteenuse kavandatud regulatsioon - seda eriti täiendavate kulude kompenseerimise osas - jõustuks alles 2017. aastal, nagu eeldab alternatiivtekst. Majanduskomisjon otsustas saata Vabariigi Valitsuse esitatud telekommunikatsiooniseaduse eelnõu koos muudatusettepanekute loeteluga täiskogusse teise lugemiseks jätkamiseks 13. oktoobril 1999. Teiseks tehti täiskogule ettepanek katkestada eelnõu teine lugemine pärast muudatusettepanekute hääletamist ja kolmandaks määrati uute muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 20. oktoober kell 12. Aitäh!

13:00 Esimees

Täna, Kalev Kukk! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Jüri Adams, palun!

13:00 J. Adams

Härra Kukk! Selle eelnõu mitmed paragrahvid, eelkõige esmajärgulised §-d 30, 31 ja 32, haakuvad Riigikogu menetluses oleva teise, nimelt võlaõigusseaduse eelnõuga ja seda kahest aspektist. Seal püütakse Eesti oludesse lahti kirjutada mitu eurodirektiivi, mis on põhiliselt tarbijakaitsesuunalised. Aga veel suurem haakumine on nende peatükkidega, mis käsitlevad lepingute tüüptingimusi. Telekommunikatsiooni valdkonnas sõlmitakse Eestis kindlasti miljoneid lepinguid, kuid käesolevas eelnõus käsitletakse nendega seonduvat üldiselt. Kas te olete arutanud nende kahe eelnõu valdkondade omavahelise haakumise küsimusi?

13:00 K. Kukk

Suur aitäh! Mis puudutab võlaõigusseaduse eelnõu, siis selles valdkonnas ei pea ma ennast eriti pädevaks. Kas ja mil määral kirjutada võlaõigusseaduse eelnõus sisalduvaid sätteid ümber telekommunikatsiooniseaduse eelnõusse, on loomulikult valiku küsimus. Selles asjas me ootame päris kindlasti Riigikogu õiguskomisjoni abi. Esitatud küsimuse taustaks toon ühe näite eespool jutuks olnud Austria telekommunikatsiooniseadusest. Tõepoolest, seal on väga palju viiteid teistele seadustele. Aga Austrias on tegemist juba küllaltki selgelt väljakujunenud õigussüsteemiga, mida Eesti kohta öelda ei saa. Võib-olla seetõttu on põhjendatud, et me üksikutesse eriseadustesse vähemalt esialgu mingil määral kirjutame sisse sätteid, mis on hädavajalikud ühe või teise seaduse elluviimiseks. Ma olen nõus hiljem komisjonis vaidlema ja arutlema selle üle, kui põhjendatud on lepinguid puudutavaid osasid käesolevasse eelnõusse sisse kirjutada. Kui tulla tagasi näiteks kas või esimese muudatusettepaneku juurde, siis näeme, et selles on küllaltki palju äärmiselt detailselt lahtikirjutatud asju, mida võiks ikka ja jälle vaidlustada. Küsimus on selles, kust jookseb piir seaduses antava minimaalselt vajaliku regulatsiooni ja alamastme õigusaktidega asjade reguleerimise vahel. See probleem puudutab niisiis kahte tasandit, üks on võlaõigus ja teine on õigusaktide puhul sisemiste ja omavaheliste piiride tõmbamine.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Jüri Adams, teine küsimus.

13:00 J. Adams

Täna! Härra Kukk! Ma lähtun oletusest, et telekommunikatsiooniseadus ilmselt jõustub varem kui äärmiselt mahukas võlaõigusseadus. Kas ma saan õigesti aru, et meil, st majanduskomisjonil ja õiguskomisjonil oleks võimalik koostööd teha selles mõttes, et võlaõigusseaduse eelnõus olevate lepingu tüüptingimuste peatükkide telekommunikatsiooni seisukohalt aktuaalne osa võiks kas või ajutiselt, kuni võlaõigusseaduse jõustumiseni olla kirjutatud telekommunikatsiooniseadusse?

13:00 K. Kukk

Aitäh! Täiesti nõus. Majanduskomisjon teeb kõik selleks, et telekommunikatsiooniseaduse eelnõu saaks seaduseks käesoleva aasta numbri sees. Kas see juhtub novembri lõpus, detsembri alguses või detsembri keskel, on iseküsimus. Me oleksime äärmiselt meelitatud, kui õiguskomisjon meid eelnõu menetlemise kiirendamisel toetaks. Juriidiliselt vaieldavaid momente on eelnõus väga palju, näiteks kas või neidsamu universaalteenusega seonduvaid aspekte puudutavas osas. Neid asju on äärmiselt raske üheselt ja täpselt sätestada. Seda võib muide tõdeda ka teiste riikide telekommunikatsiooniseadusi lugedes.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Toomas Vilosius.

13:00 T. Vilosius

Aitäh! Kuidas see seadus, mille eelnõu me praegu arutame, haakub WTO liikmelisusega? Kas see ei peaks olema Eesti riigis vastu võetud enne, kui meie liitumine WTO-ga on lõplikult otsustatud?

13:00 K. Kukk

Aitäh! Kaheldamatult kuulub telekommunikatsiooniseadus WTO liikmelisusega seonduvate seaduste komplekti. Arvan, et ma ei ole kõige pädevam isik vastama küsimusele, kas see seadus peab olema

vastu võetud enne WTO-sse astumist või mingi muu aja jooksul. Eelnõu sellisel kujul, nagu ta Riigikogu liikmete laudadele on välja jagatud, järgib WTO ja ka Euroopa Liidus aktsepteeritud põhimõtteid.

13:00 Esimees

Suur tänu, Kalev Kukk! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Austatud Riigikogu, avan läbirääkimised. On võimalik avaldada oma arvamust. Ekraan on tühi, arvamuse avaldamise soove ei ole. Kas võime lugeda läbirääkimised peetuks ja lõpetatuks? Tänan! Läbirääkimised on lõpetatud. Et seaduseelnõu kohta on laekunud muudatusettepanekuid, siis palun kolleeg Kalev Kuke tagasi kõnepulti. Teistel kolleegidel palun leida oma töölaudadelt muudatusettepanekute loetelu. Me alustame nende läbivaatamist. Esimene muudatusettepanek... Kolleeg Jüri Tamm, protseduuriline küsimus.

13:00 J. Tamm

Esitajate nimel võtame muudatusettepaneku tagasi.

13:00 Esimees

Millise?

13:00 J. Tamm

Esimese muudatusettepaneku.

13:00 Esimees

Aitäh! Juhatajal on meeldiv seda kuulda. Läheme edasi. Teine muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Kolmas muudatusettepanek on samuti tulnud juhtivkomisjonilt, nagu ka 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26. ja viimane, 27. Sellega on täiskogu läbi vaadanud kõik laekunud muudatusettepanekud. Majanduskomisjon kui juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu arutelu siinkohal katkestada, mida teemegi. Muudatusettepanekud palun esitada majanduskomisjonile 20. oktoobriks kella 12-ks.

5. 13:00 Tolliseaduse muutmise seaduse eelnõu (157 SE) teise lugemise jätkamine

13:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid! Võtame arutusele... Milline minister on kohal? Vabariigi Valitsuse esindaja, palun! Palun vabandust, kolleegid! Valitsuse esindaja teeb meeleteadlikke jõupingutusi, et saada üks valitsusliige Riigikogu istungisaali. Kahjuks ei ole mul teile ette lugeda ka ühtegi teadet. Juhatajana kuulutan viieks minutiks vaheaja. See lõpeb kell 14.48. V a h e a e g

13:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, kell on 14.48. Vaheaeg on lõppenud. Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud tolliseaduse muutmise seaduse eelnõu. Jätkame selle teist lugemist. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti rahandusminister Siim Kallase.

13:00 S. Kallas

Härra esimees! Austatud Riigikogu! Tolliseaduse muutmise seaduse eelnõu on nüüd kolmandat korda Riigikogus kaalumisel. Seda on mitmel moel lihvitud ja parandatud. Tulemus on algataja arvates hea. Täna võiks eelnõu seadusena vastu võtta. Kui me seda teeme, siis rakendub edukalt uus tolliinformatsiooni töötlemise süsteem, mille juurutamisele on oma toetust lubanud rahvusvahelised organisatsioonid. Nemad aga on seotud teatud tähtaegadega. Nii et juba seetõttu oleks otstarbekas seadus täna vastu võtta. Tuletan veel kord meelde, et tolliseaduse muutmise seaduse initsieerimise aluseks olid eelkõige tehnoloogilised vajadused, samuti vajadus muuta tolliformaalsuste vormistamise korda, lihtsustada, redigeerida ja täpsustada tolliseadust just sel eesmärgil, et Eesti ühinemisel Euroopa Liiduga meie tollisüsteem funktsioneeriks rahvusvaheliste nõuete kohaselt. Vaatasime läbi muudatusettepanekud. Eelnõu algataja toetas lisaks enda esitatule veel kolme muudatusettepanekut. Eelmisel lugemisel oli arutuse all üks oluline asi, nimelt ettepanek kaotada ära võimalus kaupa enne

eksporti tolliladustada, et sel viisil vältida käibemaksupettusi. Riigikogu liikmed toetasid seda ja muudatus on eelnõusse sisse viidud. Algatajana leian, et eelnõu on küps seadusena vastuvõtmiseks.

13:00 Esimees

Täna, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Ei ole. Kas valitsus loobub kaasettekandest?

13:00 S. Kallas

Jah, valitsus loobub kaasettekandest.

13:00 Esimees

Täna! Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepulti majanduskomisjoni liikme Kalev Kallo.

13:00 K. Kallo

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Majanduskomisjon on arutanud seaduseelnõu 157 oma korralistel koosolekutel kolmel korral. Viimane arutelu oli 12. oktoobril, st eile. Komisjon vaatas läbi pärast teise lugemise katkestamist laekunud muudatusettepanekud. 44 ettepanekust toetas komisjon üheksat, millega oli nõustunud ka eelnõu algataja. Pärast muudatusettepanekute läbivaatamist tegi komisjon otsuse saata eelnõu 157 koos muudatusettepanekute loeteluga täiskogusse teise lugemise jätkamiseks ja tegi ettepaneku panna eelnõu pärast muudatusettepanekute läbivaatamist ja läbihääletamist seadusena vastuvõtmiseks lõpphääletusele. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, Kalev Kallo! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, avan läbirääkimised. On võimalus avaldada arvamust. Sooviavaldusi ei näi olevat. Et seaduseelnõu kohta on laekunud muudatusettepanekuid, siis palun Kalev Kallo tagasi kõnepulti, et need koos läbi vaadata. Me alustame. Esimene muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Probleeme ei ole. Teine muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Kolmas muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata, nagu ka neljas. Viies muudatusettepanek, autor Vootele Hansen, juhtivkomisjon ei ole arvestanud. Kuues muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata, nagu ka 7., 8., 9. ja 10. ettepanek. 11. muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. 12. muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata, nagu ka 13., 14., 15. ja 16. ettepanek. 17. muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. 18. muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata. 19. muudatusettepanek, autor sama fraktsioon, arvestatud täielikult. 20. muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata, nagu ka 21. ettepanek. 22. muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. 23. muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata. Samalt fraktsioonilt tulnud 24. muudatusettepanek on leidnud täielikku arvestamist, nagu ka 25. ettepanek. 26. muudatusettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, jäetud arvestamata, nagu ka 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41. ja 42. ettepanek. 43. muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab, nagu ka viimast, 44. ettepanekut. Sellega on täiskogu läbi vaadanud kõik laekunud muudatusettepanekud. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku panna eelnõu lõpphääletusele, millega hetke pärast alustame. Lõppsõnavõimalus. Härra minister? Ei soovi. Kaasettekandja Kalev Kallo? Samuti mitte. Austatud Riigikogu! Panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tolliseaduse muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Seaduse vastuvõtmise poolt on 46 Riigikogu liiget, vastu 3, erapooletuid ei ole. Tolliseaduse muutmise seadus on vastu võetud. Täna!

6. 13:00 Lastetoetuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (97 SE) teine lugemine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu, võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud lastetoetuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu. Alustame selle teist lugemist ning ettekandeks palun Riigikogu kõnepulki sotsiaalminister Eiki Nestori.

13:00 E. Nestor

Austatud esimees! Austatud Riigikogu! Vabariigi Valitsus on esitanud teile lastetoetuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu, mis on läbinud saalis esimese lugemise ja olnud tõhusa arutelu all komisjonis. Kuna meie eelmine kohtumine sellel teemal oli veel enne suvepuhkust, siis lubage teile meenutada, et selle seadusega viiakse lisaks siiani tuntud toetusliikidele, nagu sünnitoetuse suurendamine, üksikvanema toetuse suurendamine ja ajateenija lapse toetuse suurendamine, uue toetusliigina sisse lapsehooldustasu, mis kannab kahte eesmärki. Esiteks võimaldab see emadel senisest paindlikumalt jääda koju, muretseda lapsi juurde ja tulla siis tööellu tagasi, sest lapsehooldustasu makstakse sõltumata sellest, kas ema töötab või mitte. Teiseks, toetust suurendatakse eelkõige nendel peredel, kus on kolm ja rohkem last. Et mitte kogu seaduseelnõu teile meelde tuletada (loodetavasti on teil suurem osa asju meeles), siis ütlen, et nendele vanematele, kes kasvatavad kuni kolmeaastasi lapsi, seatakse sisse lapsehooldustasu igakuiselt pooles lapsehooldustasu määras. See oleks järgmisel aastal selle seaduse ja riigieelarve vastuvõtmise järel 600 krooni kuus iga kolmeaastase lapse kohta. Peres, kus lisaks ühele või enamale kuni kolmeaastasele lapsele on ka kolme- kuni kaheksa-aastasi lapsi, makstakse seda tasu igakuiselt ühele lapsi kasvatavale vanemale 1/4 lapsehooldustasu määras, s.o 300 krooni iga kolme- kuni kaheksa-aastase lapse kohta. Kolme- ja enamalapselises perekonnas makstakse ühele vanemale igakuiselt lapsehooldustasu 1/4 lapsehooldustasu määras iga kolme- kuni kaheksa-aastase lapse kohta. Praegu on see säte selline, et seda tehakse peredes, kus on neli või rohkem last ja ainult tingimusel, kui üks vanematest ei tööta, järgmisest aastast sellist tingimust enam ei ole. Riigikogu liikmete esitatud muudatusettepanekute kohta on mul eelnõu algatajana sellised seletused. Kõigepealt on suurem osa nendest, mis on sisse viidud, redaktsioonilist laadi ning eelnõu algataja tänab Riigikogu toimekat komisjoni ja tema juriste nende täpsustuste eest. Muudatusettepanek nr 4 on väga oluline. Nimelt oli meil siamaani selline kord, et kui peres sündisid kaksikud, siis maksti esimesele lapsele sünnitoetust nagu esimese lapse puhul ja teisele kaksikule maksti juba nii nagu teise lapse puhul, kuigi tegemist oli ühe sünnitusega. Selle probleemi on vapralt ja tõhusalt üles tõstnud selline tubli mittetulundusühing nagu Kolmikute Liit ja nende tegevuse tulemusena paraneb nüüd ka tulevaste kaksikute olukord. Neljanda muudatusettepanekuga §-s 5 tehtava muudatuse tulemusena makstakse nüüd mitmikute sünni korral ühekordset sünnitoetust igale lapsele lapsetoetuse 25-kordses määras, sõltumata sellest, kes esimese, teise või kolmanda ilma tuleb. Viienda muudatusettepaneku on esitanud Riigikogu liikmed Mai Treial ja Elmar Truu. Teatavasti makstakse lastetoetusi teatud vanuseni või selle ajani, kuni laps õpib. Nende ettepaneku sisu on selles, et kuna teise, kolmanda jne lapse lapsetoetuse määr on suurem, siis jätkata samas määras maksmist ka tulevikus. Vabariigi Valitsus eelnõu algatajana ei saanud seda muudatusettepanekut kahjuks toetada lihtsalt sellel põhjusel, et vastasel korral ei oleks kavandatud riigieelarve seda koormust välja kannatanud. Ma arvan, et seda muudatusettepanekut on ilus ja õigeaegne arutada siis, kui ajad on veidi paremad ja lastetoetusi on võimalik uuesti suurendada. Mis puudutab kuuendat muudatusettepanekut, siis eelnõu algataja ei toeta ka seda. Ma arvan, et Riigikogu liikmed, kes selle esitasid, on eksinud. Uue redaktsiooni järgi saab üksikvanem toetust kahekordses lastetoetuse määras ja ettepanekust jääb nüüd mulje, et kui tegemist on sellise üksikvanemaga, kes on vanaduspensionär, siis soovitakse seda vähendada poolteisekordseks. Ma arvan, et seda muudatusettepaneku tegijad tegelikult ei soovinud, vaid lähtusid vanast eelnõust ja jätsid märkamata, et Vabariigi Valitsus on teinud ettepaneku üksikvanema toetust suurendada. Seetõttu me ei toetanud seda ja ma loodan, et muudatusettepaneku tegijad mõistavad mu seletusi. Kommentaari vajavad ka muudatusettepanekud 10 ja 11, mis on seotud eelnõu §-ga 11 ja selle teemaga, et kohaliku omavalitsuse kollegiaalsel organil oleks õigus langetada otsuseid lastetoetuste maksmise peatamise kohta. Ma saan aru, et komisjoni ja ka Riigikogu suure saali heakskiidu leidis see, et on õige mitte maksta toetust kõigile vanematele. Seda korda on täpsustatud nii, et kollegiaalse organi tehtud ettepaneku alusel peab valla- või linnavalitsus välja andma korralduse, mille alusel ettepanek läheb Pensioniametile, kes saab väljamaksmise peatada. Täna, austatud Riigikogu, meeldiva koostöö eest selle seaduseelnõu arutamisel. Arvan, et esitatud kujul on ta küps vastuvõtmiseks. Aitäh!

13:00 Esimees

Täna, härra minister! Riigikogu liikmetel on teile mõningad küsimused. Kolleeg Siiri Oviir.

13:00 S. Oviir

Täna, härra juhataja! Lugupeetud minister! Ma räägiksin parandusettepanekust nr 6, mille tegid Mai Treial ja Elmar Truu. Mina loen siit küll välja, et nendel on soov anda vanaduspensionärile, kelle peres kasvab alaealine laps, lapsetoetust veidi rohkem, sest keskmine pension on 1500 krooni ja rohkem pensionär kuskilt juurde ei saa. Miks te arvate, et vanaduspensionärid peavad kõik üksikvanemad olema?

13:00 E. Nestor

Aitäh küsimuse eest! Ei, ma ei arva nii, aga § 9 kehtivas lastetoetuste seaduses kannab pealkirja "Üksikvanema lapsetoetus" ja räägib kõigist nendest toetusliikidest, mis lähevad üksikvanemale ja on seetõttu suuremad.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Mai Treial.

13:00 M. Treial

Aitäh, lugupeetud juhataja! Härra minister! Minu küsimus puudutab täpselt samuti muudatusettepanekut nr 6. Me oleme tõepoolest näinud seda vajadust. Praegu kehtiv elatusrahade seaduse § 23 kehtestab pensionilised ja näeb ette, et pensionilise makstakse mittetöötavale pensionärile, kelle ülalpidamisel on lapsed, ja seda me sellega taotlesimegi. Kui on teatud vastuolu, siis oleks võinud põhimõtteliselt siiski arvestada ja komisjonis vajalikud muudatused teha. Meie ettepanek ei pea tõesti silmas ainult üksikvanemaid ja me ei taha sugugi vähendada nendele makstavat toetust.

13:00 E. Nestor

Oma sõnavõttus ma nimetasin, et usutavasti te tahtsite parandada teist kohta selles seaduses. Aga te vormistasite ettepaneku sellisel kujul, et täiendada § 9 punktiga 3¹, ja § 9 räägib üksikvanema lapsetoetusest, mis selle seaduse jõustumise järel kahekordistub. Kui me seda ettepanekut praegu arvestame, siis muutub see toetus vanaduspensionäri jaoks, kes on üksikvanem, poolteisekordseks. Järelikult ei saa seda muudatust toetada ega ole mingit vajadust vähendada vanaduspensionärist üksikvanema toetuse määra. Kui teil oli selline soov, nagu te ütlesite, siis võiksite täna seaduse vastu võtta ja te võite teha uue seadusemuudatuse. Seaduseelnõu algatamise õigus on teil olemas.

13:00 Esimees

Täna, härra minister! Riigikogu liikmetel teile rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks palun Riigikogu kõnepulti sotsiaalkomisjoni esimehe Toomas Vilosiuse.

13:00 T. Vilosius

Austatud härra esimees! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjon arutas muudatusettepanekuid oma kahel istungil. Otsuse eelnõu täna saali tuua ja lõpphääletusele panna tegi komisjon 28. septembril. Ma tahan tänada suuresti härra ministrit, kes sotsiaalkomisjoni esindaja, kellena ma praegu siin esinen, töö ära tegi. Ta rääkis väga põhjalikult nendest muudatusettepanekutest, mida komisjon arutas, ja sellest, miks üht või teist ettepanekut kas siis toetati või ei toetatud. Mul ei ole lisada siia rohkem midagi kui seda, et sotsiaalkomisjoni otsus on panna eelnõu täna lõpphääletusele. Aitäh!

13:00 Esimees

Täna, Toomas Vilosius! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra kaasettekandja! Ma ei tahaks küll üle hinnata oma tagasihoidlikke ökonomistivõimeid, kuid seda teksti lugedes tundub, et see tasu maksmise süsteem on pehmelt öeldes

võrdlemisi keerukas. Kas komisjon arutas eelnõu ka sellest seisukohast? Kas ei oleks võimalik lahendada asju mõnevõrra selgemalt, lihtsamalt, arusaadavamalt, et lastevanematele oleks kogu see süsteem mõistetavam ja vastuvõetavam?

13:00 T. Vilosius

Ma katsun vastata. Minu arvates ei ole see tasu maksmise süsteem pehmelt öeldes absoluutselt keeruline. Tasu maksmises ei muutu midagi, lastetoetust on makstud Eesti riigis kogu taasiseseisvumisaja jooksul. See oli üks esimestest vastuvõetud seadustest, mis kehtestas lastetoetused Eesti riigis. Kõik hakkab toimuma täpselt samamoodi, nagu makstakse igakuiseid lapsetoetusi, ainult et nüüd on üks tasuliik lihtsalt juures. Kui üks või teine lapsetoetuse saaja vastab nendele tingimustele, mida meie tänane seadus käsitleb, siis kantakse raha täpselt samamoodi lapsevanema või hooldaja pangaarvele, nagu kantakse igakuine lapsetoetus. Ma ei näe selles midagi väga keerulist.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Jaanus Männik, teine küsimus.

13:00 J. Männik

Aitäh, austatud juhataja! Austatud kaasettekandja! Kas sellest võib nii aru saada, et komisjon on täiesti rahul juba kehtiva süsteemi lihtsuse või keerukusega ega näe siin probleeme?

13:00 T. Vilosius

Komisjon on rahul jah, sest see süsteem on tõesti, nagu ma ütlesin, toiminud väga palju aastaid ja lastetoetus kantakse toetusesaaja pangaarvele. Loomulikult on võimalik ka postkontoris järel käia. Ma arvan, et see süsteem on siiani rahuldanud, süsteemi vastu ei ole pretensioone olnud.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Siiri Oviir, teine küsimus.

13:00 S. Oviir

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud sotsiaalkomisjoni esimees! Me saime hiljaaegu ka eelarve ja nagu eelarvest näha on, ei ole lastetoetuse määra aastaks 2000 150 kroonist kõrgemale tõstetud. Kuidas sotsiaalkomisjon sellega rahul on?

13:00 T. Vilosius

Sotsiaalkomisjon ei ole eelarvega niimoodi tegelnud, et oleks vaadanud kõike seda, mis puudutab Sotsiaalministeeriumi eelarvet. Kuid tuleb arvestada suhteliselt pingelist seisu, mis meil kõigis eluvaldkondades eelarvega ülepea on. Sotsiaalkomisjon soovib loomulikult, et lastetoetused oleksid Eesti riigis veelgi suuremad, aga lapsehooldustasu kehtestamisega lisandub lastetoetuse summale üle 200 miljoni krooni ja me arvame, et Eesti riik ei ole praegu lihtsalt võimeline lastetoetustele rohkem raha eraldama.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Elmar Truu.

13:00 E. Truu

Aitäh, esimees! Austatud Toomas Vilosius! Muudatusettepanek nr 5, mis me koos Mai Treialiga oleme teinud, ütleb, et laste täisealiseks saamisel ei muudeta lastetoetuse määra mõttes laste järjekorda peres. Minu peres on küll nii, et laste järjekord on teada. Mina arvan, et sinul jääb ka esimene laps esimeseks ja teine teiseks. Miks seadusandja tahab seda teisiti sätestada?

13:00 T. Vilosius

Selles mõttes ei ole Elmar Truu väga originaalne, siin saalis on sellele küsimusele ilmselt vastanud ka teised sotsiaalkomisjoni esindajad. See ei ole esimene katse. Esimene laps jääb loomulikult sulle kui isale esimeseks lapseks ja viimane laps jääb ikka viimaseks lapseks. See on päris selge. Kui me vaatame

aga pere majanduslikku poolt, siis tegelikkuses on ikkagi nii, et kui üks laps saab täiskasvanuks ja astub iseseisvasse ellu, jääb peresse ülalpeetavaid vähem. Sellest loogikast lähtuvalt on seadusandja, esimesest seadusest peale näinud ette niisuguse skeemi.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Mai Treial, teine küsimus.

13:00 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Seda loogilist poolt ja majanduslikku poolt on väga palju pidanud ja peavad arvestama just need pered, kus on palju lapsi, lasterikkad pered. Ja see ettepanek pole siin saalis tõepoolest mitte esimest korda. See on ka varem tulnud siia Lasterikaste Perede Liidu poolt ja ka nende perede poolt, kes sellesse liitu ei kuulu. Kui palju raha kuluks nii viienda kui ka kuuenda muudatusettepaneku rakendamiseks? Ma loodan, et sotsiaalkomisjonil ja Sotsiaalministeeriumil on need arvutused olemas.

13:00 T. Vilosius

Eesti riigis on niisugune tava, et kui keegi teeb mingisuguse seaduse muudatuse ettepaneku, siis peaks ta ka välja arvutama, kui palju see muudatusettepanek maksma läheb. Selles mõttes oleks mul lihtsam küsida muudatusettepaneku autoritelt, kui palju nende muudatus maksab. Mis puudutab aga paljulapselisi peresid, siis kui me hoolega järele mõtleme, on tegelikkuses ju kogu hooldustasuga seonduv, hooldustasu kehtestamine suunatud eelkõige paljulapselistele peredele. Ma arvan, et kasu, mida väikeste lastega ja paljulapselised pered saavad hooldustasu kehtestamisest, on oluliselt suurem kui see rahaline tulu, mida annaks muudatusettepaneku nr 5 arvestamine. Minul seda arvestust, kui palju see muudatusettepanek maksaks, kahjuks ei ole.

13:00 Esimees

Täna, härra komisjoni esimees! Küsimusi rohkem ei ole. Austatud Riigikogu, on võimalus avaldada oma arvamust läbirääkimiste vóorus. Mai Treial, palun, kõne puldist!

13:00 M. Treial

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Eile oli selline päev, mil maailma rahvaarv tõusis kuue miljardini. Ei tea küll täpselt, kas see kuue miljardis inimlaps on Eestis või kuskil mujal. ÜRO on 1998. aastal avaldanud ühe uurimuse selle kohta, kuidas maailmas kujunevad demograafilised tendentsid, ja sellest selgub, et Eestit on iseloomustatud kui rahvastiku vähenemise näitajate poolest ühte maailma kriitilisemat piirkonda. Meie, poliitikud, oleme pidanud palju arutelusid ja nõupidamisi, kuidas lahendada seda probleemi, et sündimus Eestis ei väheneks sellise kiirusega, vaid pigem suureneks. Kahjuks on jäänud aga väheaseks või puuduvad peaaegu üldse teaduslikud faktid nii kriitiliseks kujunenud olukorra arenemist või süvenemist soodustavate asjaolude kohta. Täna arutame lastetoetuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadust, mis kahtlemata paljude perede olukorda parandab. Kuid ma tahaksin lähemalt peatuda ikka nendel kahel muudatusettepanekul, mis me koos kolleeg Truuga oleme teinud - viiendal ja kuuendal - ja mida komisjon ei ole arvestanud. Me kõik mäletame, et kui praegune Riigikogu koosseis alustas, oli meie laudadel peagi avalik pöördumine vastvalitud Riigikogu liikmete poole. See oli Elva Majaomanike Seltsilt ja ühenduse Eesti Pere liikmetelt. Pöördumist on täiendatud käesoleva aasta septembris ja just selles osas, mis puudutab lastetoetuste maksmist. Lapsetoetuse maksmisel ei tohiks formaalne laste sünni järjekord seoses vanemate laste täisealiseks saamisega muutuda. Seega on teisena sündinud laps ikka teine ega muutu vanema lapse täisealiseks saamisel esimeseks. See on lasterikaste perede tõstatatud probleemina olnud ka varem arutusel, kuid kahjuks ei ole seda siin saalis arvestatud. Teeme siis nüüd seda ja toetame täna seda ettepanekut. Seda enam, et järgmiseks aastaks ei ole ju kavas lapsetoetuse määra tõsta. Peame dialoogi rahvaga ja nn kolmanda sektoriga ning arvestame neid ettepanekuid. Meie ülesanne siin Riigikogu saalis ja ka valitsuses, kes me oleme rahva teenistuses, on teha kõik selleks, et leida võimalused tõstatatud probleemide lahendamiseks. Kui muudatusettepanekus nr 6 on teatud ebatäpsus, siis mul on väga kahju, et sotsiaalkomisjonis seda ebatäpsust ei kõrvaldatud. Praegu kehtiv elatusrahade seaduse § 23, mis puudutab pensionilisasid, näeb igatahes ette pensionilisandi maksmise

mittetöötavale pensionärile, kelle ülalpidamisel on lapsed. Uus riikliku pensionikindlustuse seadus, mis uuest aastast kehtima hakkab, aga seda võimalust ette ei näe. Seega saab teatud osa inimestest kaotuse osaliseks. Ma arvan, et Riigikogu saal toetab neid muudatusettepanekuid. Aitäh!

13:00 Esimees

Täna, Mai Treial! Jüri Adams, palun, sõnavõtt kohalt!

13:00 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Ütlen natuke repliigiks proua Treiali kõnele. Ma mäletan tõesti, et meie laudadel oli ilma saatjate nimede ja aadressideta Elva majaomanike kirjakene. Proua Treial, ma oleksin sellele kirjale vastanud, kui oleksin saanud. Ma olen ise Elvas majaomanik, ma tegin terve hulga pingutusi, et välja selgitada, kus on Elvas see selts, millega ta tegeleb ja kas ta saaks ka mind aidata. Paraku ei ole suutnud mitte ükski Elva linna ametnik ega kodanik, kellega ma olen rääkinud, anda mulle vähimatki juhtnööri ja kõik kahtlevad, kas selline selts tõeliselt olemas on. Ma palun täpsustust.

13:01 Esimees

Täna! Kolleeg Enn Tarto, kõne puldist.

13:01 E. Tarto

Austatud kolleegid! Mina kui töötav pensionär ja noor isa soovitan, et me võtaksime täna seaduseelnõu 94 vastu ja see muutuks seaduseks. Tõesti, see on nüüd Riigikogu IX koosseisu esimene samm, et parandada meie kurba olukorda, kus lapsi sünnib vähe ja suremus on pidevalt suurem kui sündimus. Ma ei hakka sellest täna pikalt rääkima, kuid mõne sõnaga siiski. Täna küsiti Riigikogus, et miks see siis nii on. Eks see ole meile teada. 50 aastat okupatsiooni, see on üks asi. Okupatsiooni ajal ju ei muudetud Eestis mitte ainult rahvastiku etnilist, vaid ka soolist koosseisu. Me teame, et mehi oli tunduvalt vähem kui naisi. See mõjus ja mõjub tänaseni. Me oleme taastanud iseseisvuse, Eestis toimivad n-ö postsotsialistlikud hädad nii nagu paljudes teisteski maades. See, kas lapsi on või mitte, on ühelt poolt sotsiaalne probleem, kuid mitte ainult. Tõepoolest, ühed inimesed on liiga vaesed, nad peavad selle peale mõtlema, kui hakkavad peret suurendama. Teised on võib-olla jälle liiga rikkad, nende jaoks ei ole lapsed väärtus. Mingi hulk inimesi on väga tegevuses, et püsida vee peal, et kui mitte rikkaks, siis vähemalt jõukaks saada. Ma arvan, et see eelnõu ei lahenda kogu iibeprobleemi, siin on nii rahvuslikke kui ka filosoofilisi probleeme ja kõigi nendega tuleb tegelda. Kuid olgem ausad, see on ikkagi IX Riigikogu esimene väga tõsine samm selle probleemi lahendamiseks ja ma soovin väga, et see eelnõu muutuks seaduseks. Aitäh!

13:01 Esimees

Täna! Kolleeg Tiit Sinissaar, sõnavõtt kohalt.

13:01 T. Sinissaar

Aitäh, härra esimees! Head kolleegid! Ma tahtsin meelde tuletada, mis on praegu veel lastetoetuste seaduse ja loodetavasti üsna pea peretoetuste seaduse ülesanne. Nimelt ütleb kehtiva seaduse § 1 lõige 1 seaduse ülesande kohta järgmist: laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulutuste osaliseks hüvitamiseks on lastega peredel õigus saada riiklikke lastetoetusi. Seega ei ole selle seaduse ülesanne tagada kõigi, kas siis lasterikaste, vanade vanematega või mis tahes muudes hädaolukorras olevate perede toimetulek. Sellega tegelevad teised seadused. Võib-olla me suudame siiski vastu panna kiusatusele lahendada ühe seadusega kõiki muresid, see seadus reguleerib midagi muud.

13:01 Esimees

Täna, Tiit Sinissaar! Kolleeg Siiri Oviir, kõne puldist.

13:01 S. Oviir

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Seda seadust vastu võtma asudes ma ütleksin, et parem pool muna kui tühi koor. Miks ma nii ütlen? 1990. aastal, kui hakati lastetoetustega tegelema, ei olnud meil tõesti seadust. Lastetoetusi eraldati valitsuse määruse alusel

kompensatsioonide nime all. Nii et täna ei ole meil mitte Riigikogu esimene samm, vaid on aastatepikkuse järjepideva töö järjekindel edasiminekuks. Kompensatsioonide maksmise aluseks olevast valitsuse määrusest on juba ammu saanud lastetoetuste seadus. Nüüd on see seadus kasvanud üle peretoetuste seaduseks, elu areneb edasi ja seadused peavad eluga kaasas käima. Kui kolmikliit kirjutas kevadel alla koostöölepingule ja veel varem, kui olid Riigikogu valimise eelsed päevad, lubasid nad lastevanematele, kellel on eelkooliealisi lapsi, st alla seitsmeaastaste lastega peredele võrdsustada hooldamine tööga ja rahaliselt võrdsustada minimaalpalgaga ehk siis praegu 1250 krooniga. Kui Riigikogu tuli kokku, siis esitati aga seaduseelnõu, mis seda lubadust küll ei järginud, kuid poole lubatust siiski annab. Ja arvestades eriti seda, et alates 1997. aastast on lapsetoetuse määr jäänud meil muutumatuks, kuigi leivahind, kooliriiete hind, isegi pinalite hind on vähemalt viis korda kasvanud, on ka see pool lubatust parem kui mitte midagi. Sõnaga, pool muna on selles situatsioonis parem kui tühi koor. Keskerakond toetab seda seadust ja hääletab selle poolt, vaatamata sellele, et valitsusk koalitsioon meie esitatud analoogi ilma arutamata menetlusest välja hääletas. Aitäh!

13:01 Esimees

Täna, Siiri Oviir! Lugupeetud kolleegid, ekraan on tühi. Kas võin teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Austatud Riigikogu! Panen hääletusele läbirääkimiste lõpetamise. [Hääletustulemused](#) Läbirääkimiste lõpetamise poolt on 41 Riigikogu liiget, 1 on vastu, erapooletuid on 2. Läbirääkimised on lõpetatud. Kuna eelnõule on laekunud hulk muudatusettepanekuid, siis palun Toomas Vilosiuse tagasi kõnepulti, et vaadata koos läbi muudatusettepanekute tabel. Me alustame. Esimene muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab, nii nagu ka teist, kolmandat ja neljandat ettepanekut. Viies muudatusettepanek on kolleegidelt Mai Treialilt ja Elmar Truult. Juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Elmar Truu, palun!

13:01 E. Truu

Panen selle muudatusettepaneku hääletusele. Enne ma juba põhjendasin seda.

13:01 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:01 T. Vilosius

Aitäh! Ka komisjonis on see ettepanek juba läbi hääletatud. Selle poolt oli 2, vastu oli 6 ja erapooletuid ei olnud.

13:01 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 5. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 23 Riigikogu liiget, vastu on 37, 1 on erapooletu. Ettepanek ei leidnud toetust. Järgmine, kuues muudatusettepanek on Mai Treialilt ja Elmar Truult, juhtivkomisjon on jätnud selle arvestamata. Probleeme ei ole. Seitsmes muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab, nii nagu ka kaheksandat ja üheksandat. 10. muudatusettepanek on kolleeg Rein Järvelilt, juhtivkomisjon on arvestanud osaliselt. 11. on juhtivkomisjonilt, nii nagu 12., 13. ja viimane, 14. Täna! Sellega on täiskogu läbi vaadanud kõik laekunud muudatusettepanekud. Milline on siinkohal juhtivkomisjoni ettepanek?

13:01 T. Vilosius

Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu seadusena vastu võtta.

13:01 Esimees

On lõppsõnavõimalus. Ettekandja, härra minister? Kaasettekandja? Fraktsioonide esindajad? Ei soovi. Sellisel juhul alustame lõpphääletust. Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud lastetoetuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Seaduse vastuvõtmise poolt on 67 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Seadus on vastu võetud.

7. 13:00 Tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu (156 SE) teine lugemine

13:00 Esimees

Austatud kolleegid! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Alustame selle teist lugemist ning ettekandeks palun täiskogu kõnepulti põllumajandusminister Ivari Padari.

13:00 I. Padar

Austatud härra Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Riigikogu majanduskomisjon on esitanud tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu koos kolme muudatusettepanekuga teisele lugemisele. Samuti on komisjon teinud ettepaneku kõnesolev eelnõu pärast muudatusettepanekute hääletamist vastu võtta. Vabariigi Valitsus toetab eelnõu vastuvõtmist, arvestades eelkõige asjaolu, et Riigikogu menetlusse on esitatud enamsoodustusrežiimi tollimaksuseaduse eelnõu, mis kannab numbrit 205. Tollitariifiseaduse muutmise põhjusi kirjeldasin pikemalt Riigikogu erakorralisel istungil käesoleva aasta augustis, seetõttu piirdun täna muudatusettepanekute käsitlemisega. Kõigepealt kaks härra Jaanus Männiku esitatud muudatusettepanekut. Sisult on need ettepanekud omavahel seotud ja tooksid kaasa, esiteks, menetluses olevate tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõude, mis kannavad numbreid 28 ja 156, ühendamise ning, teiseks, ühendatud eelnõude baasil olemasoleva tollitariifiseaduse ümberkujundamise tollimaksuseaduseks ehk teiste sõnadega seaduseks, mis kehtestaks ka mõned tollimaksumäärad. Vabariigi Valitsus ei pea kahe nimetatud eelnõu ühendamist võimalikuks. Selline otsus on tingitud Eesti Maarahva Erakonna esitatud tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu 28 sisust. Kuid ma ei tahaks täna valitsuse seisukohta põhjendades rõhutada eelnimetatud seaduseelnõu puudusi. Küsimus on pigem selles, et praegu ei ole kahe eelnõu ühendamine enam otstarbekas. Nagu ma juba märkisin, on Vabariigi Valitsus algatanud enamsoodustusrežiimi tollimaksuseaduse eelnõu. See eelnõu sätestab konkreetsetele kaupadele konkreetset maksumäärad, mis hakkaksid kehtima 1. jaanuarist 2000. Enne seda on vaja aga muuta tollitariifiseadust. Vabariigi Valitsuse kava kohaselt jääks tollitariifiseadus muudetud kujul kehtima paralleelselt enamsoodustusrežiimi tollimaksuseadusega. Tollitariifiseadus oleks seega üldseadus ja enamsoodustusrežiimi tollimaksuseadus makse kehtestav eriseadus. Samuti viitab niisugusele lahendusele Riigikogu liikmete härra Vootele Hanseni ja härra Rainis Ruusamäe esitatud muudatusettepanek, mille toetamist Vabariigi Valitsus eelnõu algatajana ka vajalikuks pidas. Tänan teid tähelepanu eest!

13:00 Aseesimees T. Kelam

Suur tänu, härra minister! Kas ettekandjale on küsimusi? Kolleeg Jaan Pöör.

13:00 J. Pöör

Äitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Kui ma vaatan § 1, siis on selles tolliseaduse järel sulgudes rida Riigi Teataja numbreid. Me võtsime täna vastu tolliseaduse. Kas tollitariifiseadus peab lähtuma ka täna vastuvõetud tolliseadusest, mida siin kirjas ei ole?

13:00 I. Padar

Palun vabandust, kas te kordaksite, ma ei kuulnud.

13:00 Aseesimees

Jaan Pöör, palun!

13:00 J. Pöör

Äitäh! Ma võin heameelega korrata. Küsimus puudutab § 1. Me võtsime täna vastu tolliseaduse muutmise seaduse ja seda siin nimekirjas ei ole. Kas tollitariifiseadus peab lähtuma ka täna vastu võetud tolliseadusest, sest siin on konkreetset määratud, millest ta peab lähtuma?

13:00 I. Padar

Ei, täna vastuvõetud tolliseadusest ei pea see lähtuma.

13:00 Aseesimees

Tänan! Andres Varik, palun!

13:00 A. Varik

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister. Te küll põhjendasite või õigemini püüdsite põhjendada, miks tollitariifiseaduses ei kehtestata tollisid. Ehk te põhjendaksite veel seda, et nüüd saab siis tollisid hakata kehtestama kahe või kolme seaduse baasil.

13:00 I. Padar

Sisuliselt on see tõesti maitseküsimus, mitme seadusega üks või teine maks kehtestatakse, kuid üldseaduse ja eriseaduste koostoimes saab edaspidi kehtestada ka teistsuguseid makse. Enamsoodustusrežiimi tollimaksuseadus ei pruugi jääda sugugi ainsaks ja viimaseks tollimakse kehtestavaks seaduseks. Näiteks riikide suhtes, kes ei ole WTO liikmed, võib kõne alla tulla ka teistsuguste määrade kehtestamine.

13:00 Aseesimees

Tänan! Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetav härra ettekandja! Te märkisite, et valitsus ei pea võimalikuks ühendada seaduseelnõusid 28 ja 156 seetõttu, et valitsus on andnud Riigikogu menetlusse enamsoodustusrežiimi seaduse. Palun öelge, kas teie valitsuse esindajana toetate edaspidi opositsiooni esitatud seaduseelnõu 28 ja enamsoodustusrežiimi tollimaksuseaduse ühendamist?

13:00 I. Padar

Tänan küsimuse eest! Valitsuse liikmena julgen ütelda, et ma ei saa seda täna toetada.

13:00 Aseesimees

Tänan! Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra minister! Ma juhtisin esimesel lugemisel tähelepanu teatud probleemidele ja seetõttu ma jätkaksin seda küsimust. Kas Põllumajandusministeerium on teiseks lugemiseks kaasanud sellesse arutelluse ka Rahandusministeeriumi ja Välisministeeriumi spetsialistid, et tulemus oleks põhiseadusele ja maksukorralduse seadusele vastav? Mina väidan, et see ei ole vastav, aga ma küsin seda teie käest.

13:00 I. Padar

Tänan küsimuse eest! Käesoleva seaduseelnõu kahe lugemise vahepeal on kaasatud arutelluse eksperte Rahandusministeeriumist ja peetud nõu ka õiguskantsleri bürooga, ning on leitud, et seadus ei ole vastuolus põhiseadusega.

13:00 Aseesimees

Tänan! Andres Tarand, palun!

13:00 A. Tarand

Aitäh! Lugupeetud minister! Eelmises päevakorrapunktis viis proua Oviir jutu munadele, tühjale koorele ja poolele munale. Sellepärast teritus mu tähelepanu rubriigi 0408 puhul. Siin on kirjas kooreta linnumunad ja munakollased. Mina pole elades koorega munakollast näinud. Teiseks, kas on mõeldud munapulbrit või mis värk see on, kuidas mune ilma kooreta veetakse? See on kindlasti minu rumalus, aga ma tahaksin teada.

13:00 I. Padar

Täna küsimuse eest! Kas te ei ole aga mitte eksinud ja esitanud küsimust enamsoodustusrežiimi tollitariifiseaduse kohta, mida me hetkel ei käsitle?

13:00 Aseesimees

Nii, asi on selge. Ma täna, härra minister! Küsimusi rohkem ei ole. Kas valitsus loobub kaasettekandest? Valitsus loobub kaasettekandest. Kaasettekandeks majanduskomisjoni nimel on sõna esimehel. Kolleeg Andres Lipstok, palun!

13:00 A. Lipstok

Aitäh, austatud härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Tollitariifiseadust ennast ja selle seaduse muutmise seadust oleme menetlenud siin saalis päris mitu korda mitmesugustel kellaaegadel, päeva- ja öötundidel. Hea meel on tõdeda, et tänaseks on tollitariifiseaduse muutmise seadus jõudnud sellisesse konditsiooni, et ta võiks minna siin saalis just täna lõpphääletusele. Valitsuse poole pealt põhjendas minister, miks üks või teine muudatusettepanek toetust ei leidnud. Samuti seletas minister lahti selle, mis on tollitariifiseaduse muutmise seaduse majanduspoliitiline sisu. Majanduskomisjonis arutati kõik need muudatusettepanekud väga hoolikalt läbi, jõuti peaaegu ühisele arusaamale, et tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu on sellisel kujul, nagu ta täna on teile ette antud, küps vastuvõtmiseks ja tehti ettepanek panna eelnõu lõpphääletusele. Täna!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Küsimused kolleegidelt. Ants Käärma, palun!

13:00 A. Käärma

Suur tänu! Lugupeetud ettekandja! Komisjon kiitis heaks kolmanda tabelis oleva muudatusettepaneku ega pidanud vajalikuks sõnastust muuta. Mulle tundub, et see kõlab kuidagi imelikult: tollimaksuga maksustatavad kaubad ja neile vastavad tollimaksu määrad. Arvan, et tollimaksu määrad kehtestatakse ikkagi kauba kohta. Kas siin ei oleks õigem sõnu natuke ümber tõsta? See kõlaks siis nii: tollimaksuga maksustatavad kaubad vastavalt Eesti kaupade nomenklatuurile ja vastavad tollimaksumäärad neile kehtestab Riigikogu seadusega?

13:00 A. Lipstok

Aitäh! Arvatavasti on siin tegemist rohkem tõlgenduse küsimusega. Majanduskomisjon sõnade ümbertõstmist ei kaalunud ja jättis parandusettepaneku just täpselt sellisesse sõnastusse, nagu oli esitatud. Ka valitsus nõustus sellises sõnastuses parandusettepanekuga, järelikult teie pakutud variant on teie arvamus. See, mis parandusettepanekute tegijad on esitanud, on nende arvamus ja selle seaduseelnõu kontekstis see rahuldab.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaan Pöör, teine küsimus.

13:00 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Põhimõtteliselt on mul sama küsimus mis härra ministrilegi. Kas ka komisjon on seda meelt, et see tollitariifiseaduse muutmise seadus ei peaks lähtuma täna vastuvõetud tolliseaduse muutmise seadusest, nagu arvas minister? Mina arvan, et peaks. Milline on komisjoni arvamus?

13:00 A. Lipstok

Aitäh! Võiksin vastata muidugi niimoodi, et komisjon seda küsimust niimoodi ei arutanud, nagu teie selle täna esitasite, sest sel hetkel, kui komisjon tollitariifiseaduse muutmise seadust menetles, ei olnud tolliseaduse muutmise seadus vastu võetud. Täna on see küll vastu võetud, kuid ei ole välja kuulutatud, ei ole Riigi Teatajas avaldatud. Kui ta on välja kuulutatud ja Riigi Teatajas avaldatud, siis peab minu arvates see täiendav kuupäev ja viide muudatusele olema tollitariifiseaduse muutmise seaduses sees.

13:00 Aseesimees

Tänan! Arvo Sirendi, palun!

13:01 A. Sirendi

Suur tänu! Käibemaksuseaduses on käibemaksu nullmäär ja maksu puudumine või maksuvabastus erineva tähendusega. Kas tollimaksude puhul kehtestatakse kõigile ülejäänud kaupadele, millele maksu ei kehtestata, nullmäär või ei kehtestata üldse mitte mingit määra? Kui tegemist on kauba vastavusega määrale, siis see tähendabki sel juhul, et kaup vastab nullmäärale, kui see sõnastus alles jääb.

13:01 A. Lipstok

Aitäh! Majanduskomisjonis tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu menetlemisel ei olnud sellist informatsiooni, et plaanitakse teha nii, nagu teie praegu oma küsimuses asja püsti panite. Ma arvan, et nii ei tehta.

13:01 Aseesimees

Tänan! Andres Varik, teine küsimus.

13:01 A. Varik

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kas komisjon arutas ka Jaanus Männiku teist parandusettepanekut, kus on toodud konkreetsete tollimäärad, ja kui arutas, siis missuguse tulemuseni komisjon nende suhtes jõudis?

13:01 A. Lipstok

Aitäh! Loomulikult arutas komisjon Jaanus Männiku parandusettepanekut, hääletustulemus oli poolt 1, vastu 6, erapooletuid 0. Miks komisjon ei toetanud nende määrade sissetoomist sellesse seadusesse, sellest rääkis väga põhjalikult härra minister. Tollitariifiseaduse muutmise seaduse ideoloogia ei ole tollimaksuseaduse ideoloogia ja just seda ideoloogiat muutust Jaanus Männik oma parandusettepanekuga seadusesse tuua tahtis.

13:01 Aseesimees

Tänan! Villu Reiljan, palun!

13:01 V. Reiljan

Aitäh! Härra Lipstok! Majandusajandajana tekib kindlasti küsimus, kas Eesti Riigikogu peab kunagi ka põhiseaduse kallale minema, sest see juhus, kus tollimaks hakkab kehtestama ainult Riigikogu, muudab meie majanduse jäigaks ja terve maailm peab meid selles mõttes unikaalseks. Nii väitsid vähemalt WTO eksperdid.

13:01 A. Lipstok

Aitäh! Eesti Vabariigi põhiseadus ütleb tõesti nii, et makse saab kehtestada ainult seadusega, ja kui tollimaks on maks, mida ta on, siis saabki teda järelikult kehtestada ainult seadusega. Kas ja mis ajal peaks minema põhiseaduse kallale, sellele ma jään vastuse võlgu, sest majanduskomisjon tollitariifiseaduse muutmise seaduse menetlemisel seda küsimust ei arutanud.

13:01 Aseesimees

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, Andres Lipstok! Avan läbirääkimised. Kolleeg Jaanus Männik, kõne puldist.

13:01 J. Männik

Austatud juhataja! Head kolleegid! Komisjon ja algatajad on tunnistanud teisele lugemisele toodud tollitariifiseaduse muutmise seaduse vastuvõtmiskõlblikuks. Nagu näitab muudatusettepanekute loetelu, on esitatud kokku vaid kolm muudatusettepanekut. Head kolleegid teavad, et selle seaduse ajalugu on võrdlemisi pikk ja raskepärane. Asjaolu, et sellest seadusest ei ole saanud veel jõus olevat ja sätestatud tollirežiimiga, tollimaksustamise režiimiga seadust, on kahetsusväärne ja on Eesti Vabariigile

suurt majanduslikku kahju toonud. Ma juhin tähelepanu muudatusettepanekutele 1 ja 2, mille esitamise mõte oli järgmine. Riigikogu menetluses on meie fraktsiooni esitatud samateemaline eelnõu 28, mis on menetluses olnud pikka aega. See oli menetluses ka eelmise Riigikogu viimasel poolaastal, seda viimistleti kuni vastuvõtmisvalmiduseni ja siis lõppes aeg ära, ilma et Riigikogu oleks vastuvõtmise kohta otsust langetanud. Seetõttu me algatasime uues Riigikogu koosseisus eelnõu uuesti, et katkenud arutelu jätkata. Me oleme veendunud, et menetluses olev seaduseelnõu 28 on selline, mis vastab põhiseadusele ja maksukorralduse seadusele. See oleks meie maksusüsteemi üks osa, sest põhiseaduse § 113 ütleb, et riiklikud maksud, koormised, lõivud, trahvid ja sundkindlustusmaksed sätestab seadus. Seda saab teha tollimaksuseadus. Ja seaduseelnõu 28 võimaldaks seda. Niisiis, see on olemas ja selle sisus on ka seaduse pealkirja muutmine ette nähtud: pealkiri oleks "Tollimaksuseadus". Praegust eelnõu püütakse nimetada ka maksuseaduseks, minister püüdis nimetada seda isegi üldseaduseks ja menetlusse antud enamsoodustusrežiimi tollimaksuseadust eriseaduseks. Sellega ei saa nõustuda. Esiteks ei vasta selline lähenemine ei põhiseadusele ega maksukorralduse seadusele, sest maksud sätestab seadus. Ja see peab olema maksuseadus. Teisest küljest, kehtivas tollitariifiseaduses on olemas kõik maksuseadusele vajalikud elemendid, välja arvatud maksumäär ise ja maksuobjekt, see, mida käesolevas seaduseelnõus tahetakse muudatusettepanekuga nr 3 eraldi kehtestada. Juhin tähelepanu, et see tollitariifiseadus ei ole siis ei maksuseadus, ei üldseadus ega ka eriseadus. Küsimus on, mis ta siis on? Juhin tähelepanu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsusele, mille vastav organ tegi õiguskantsleri taotlusel. Selle kolmas osa ütleb kehtiva tollitariifiseaduse kohta, mida me praegu siin muudame, nimelt seda: "Tollitariifi mõistest ja tollitariifiseaduse sisust tuleneb, et selle seaduse pealkiri on eksitav, ja tegemist on sisuliselt tollimaksuseadusega." Meie ettepanek oli nimi õigeks teha. Millegipärast pole komisjon seda toetanud. Täiesti arusaamatul kombel pole komisjon seda toetanud.

13:01 Aseesimees

Viis minutit on täis, kas kõneleja soovib lisaaega?

13:01 J. Männik

Kui võimalik, siis palun! Niisiis ma väidan, et täna arutatav eelnõu ei kõrvalda praegu kehtiva tollitariifiseaduse neid puudusi, millele on juhtinud tähelepanu õiguskantsler ja mille kohta on otsuse teinud ka Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium. Mis puutub sellesse, mida võiks ette heita meie poolt menetlusse antud seaduseelnõule, siis võiks sellele ette heita ainult kahte asja, mis on poliitilise vaidluse küsimused. Esiteks, millistele kaupadele kehtestada ja, teiseks, millised määrad kehtestada. Muid puudusi sellel eelnõul ei ole, kui majanduskomisjon oleks tahtnud asja tõsiselt arutada ja ei oleks lähtunud, ma sõandan väita, ei tohtinuks lähtuda sellest eeldusest, et eelnõu on esitanud vale pool, meie teeme õigemini. Minu meelest on see kahetsusväärne ja selline lähenemisviis ei ole põhjendatud. Nii et vaielda oleks võinud selle lisatabeli üle, mille kohta härra Tarand küsimuse esitas. See on tollitariifide ja kaupade nimistu, määrade ja nende kaupade nimistu, millele me oleme teinud ettepaneku kehtestada määrad. Sisuliselt on tegemist ka sellesama enamsoodustusrežiimi tollimaksuseadusega. See võiks sisalduda ja peakski sisalduma sellesamas seaduses. Millegipärast valitsus ja koalitsioon arvavad, et siin peaks olema mitu seadust. Kusjuures lahendatud ei ole neid küsimusi, millele põhiseadus ja maksukorralduse seadus viitavad, mida nad eeldavad ja nõuavad. Ma ei arva, et meil oleks oma fraktsiooniga täna põhjust protestida selle seaduseelnõu seaduseks saamise vastu, sest meie ainuke huvi on, et lõppude lõpuks ometigi tuleksid Eestimaale tollid. Kuid ma kardan, et siin tekkivad probleemid ja õiguskantsler on sunnitud sellesama asja uuesti protestima. Sellepärast oleks võib-olla mõistlik täna lugemine katkestada, vähemasti pealkiri õigeks teha, nimetada asi selleks, mis ta on, tollimaksuseaduseks, ja siis vaadata, mis edasi saab. Aga ma juhin veel kord tähelepanu, et kui me jätkame koalitsiooni ja opositsiooni vastuseisu sel teemal, et eelnõu on vastuvõetav vaid siis, kui selle on esitanud õige pool, siis me häid resultate ei saavuta. Aitäh!

13:01 Aseesimees

Suur tänu! Ekraan on tühi. Kas võib teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele läbirääkimiste lõpetamise ettepaneku. Palun võtta seisukoht![Hääletustulemused](#)

Ettepaneku poolt anti 38 häält, vastu oli 2, erapooletuks jäid 2. Läbirääkimised on lõpetatud. Ma palun kolleeg Andres Lipstoki siia, vaatame läbi muudatusettepanekud. Esimene on kolleeg Jaanus Männikult, juhtivkomisjon pole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:01 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Põhjendusi ma juba selgitasin.

13:01 Aseesimees

Täna! Kas komisjon soovib midagi lisada?

13:01 A. Lipstok

Jah, aitäh! See ettepanek puudutas kahe seaduse ühendamist ja vastavalt meie kodukorrasedusele on see võimalik ainult siis, kui mõlema eelnõu esitajad on sellega nõus. Antud juhul valitsus ei olnud nõus ja seetõttu komisjon otsustas ettepanekut mitte toetada: poolt 1, vastu 5 ja erapooletuid 0.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele esimese muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht! [Hääletustulemused](#) Esimese muudatusettepaneku poolt anti 21 häält, vastu oli 36, erapooletuid ei olnud. Ettepanek on tagasi lükatud. Teine muudatusettepanek on samuti kolleeg Jaanus Männikult, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:01 J. Männik

Aitäh! Ma palun ka seda hääletada.

13:01 Aseesimees

Täna! Kas komisjonil on midagi lisada?

13:01 A. Lipstok

Aitäh! See on nüüd see põhiline vaidlus, mis on kestnud pikka aega. Siia midagi juurde öelda ei ole. Ettepaneku poolt oli 1, vastu 6, erapooletuid 0. Järelikult seda ettepanekut ei toetatud.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele teise muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht! [Hääletustulemused](#) Teise muudatusettepaneku poolt anti 21 häält, vastu oli 36, erapooletuid ei ole. Ettepanek on tagasi lükatud. Kolmas muudatusettepanek, autorid Vootele Hansen ja Rainis Ruusamäe, komisjon on arvestanud, algataja toetab. Tundub, et probleeme ei ole. Täna! Sellega on muudatusettepanekud läbi vaadatud. Milline oli juhtivkomisjoni ettepanek?

13:01 A. Lipstok

Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu pärast muudatusettepanekute hääletamist seadusena vastu võtta. Selle poolt oli 6 komisjoni liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.

13:01 Aseesimees

Täna! Enne on lõppsõnavõimalus. Kas härra minister soovib lõppsõna? Ei soovi. Juhtivkomisjon? Ei soovi. Fraktsioonid? Ei soovi. Kolleegid, alustame lõpphääletust. Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele eelnõu 156, tollitariifiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Eelnõu poolt anti 53 häält, vastu ei olnud keegi, 1 on erapooletu. Eelnõu 156 on seadusena vastu võetud.

8. 13:00 Eesti Vabariigi valitsuse, Läti Vabariigi valitsuse ja Leedu Vabariigi valitsuse vahelise protokoll "Balti Kaitsekolledži ja tema isikkoosseisu staatuse kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu (166 SE) teine lugemine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid, meie järgmine päevakorrapunkt on eelnõu 166, Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi valitsuse, Läti Vabariigi valitsuse ja Leedu Vabariigi valitsuse vahelise protokoll "Balti Kaitsekolledži ja tema isikkoosseisu staatuse kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu. Algab teine lugemine. Ettekandeks on sõna kaitseministril. Härra Jüri Luik, palun!

13:00 J. Luik

Austatud Riigikogu juhatus! Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus toob teie ette teisele lugemisele Eesti Vabariigi valitsuse, Läti Vabariigi valitsuse, Leedu Vabariigi valitsuse vahelise protokoll "Balti Kaitsekolledži ja tema isikkoosseisu staatuse kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu. Eelnõu on arutatud juhtivkomisjonis ja esitatud on üks parandus, mida juhtivkomisjon ei toeta, palub jätta arvestamata. Ka eelnõu algataja, Vabariigi Valitsus ei toeta seda ettepanekut. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kas ettekandjale on küsimusi? Tiit Toomsalu soovib küsida.

13:00 T. Toomsalu

Ma täna, lugupeetud härra juhataja! Lugupeetud härra ettekandja! Kas Eesti Vabariigi Riigikogu poolt ratifitseeritud lepingud, nagu näiteks Põhja-Atlandi lepingu osalisriikide ja programmi "Partnerlus rahu nimel" osalisriikide vaheline vägede staatust puudutav leping või siis Põhja-Atlandi pakti osaliste relvajõudude staatust käsitlev leping käsitlevad sellist organisatsioonilist moodustist nagu kaitsekolledž, mis tegutseb väljaspool nende lepingute osalisriikide tegevuspiirkonda?

13:00 J. Luik

Aitäh! Need lepingud, millele Eesti riik on alla kirjutanud ja mis Riigikogu on ratifitseeritud, ei käsitle otseselt sellist institutsiooni nagu Balti Kaitsekolledž, kuid käsitlevad põhimõtteliselt selliseid institutsioone nagu Balti Kaitsekolledž.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus.

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Lugupeetud härra ettekandja! Kas lepingud, mis ma eelmises küsimuses loetlesin, käsitlevad oma isikkoosseisu staatust puudutavates paragrahvides sellist õigust, nagu sisaldub kaitsekolledži lepingu artikli 9 punktis 7? Ma loen selle ette: "Lisaks käesoleva protokolliga tagatud puutumatusle ja privileegidele, ning juhul, kui antud isikud ei ole Eesti Vabariigi kodanikud, tagab Eesti Vabariigi valitsus ülemale ja tema asetäitjale puutumatusle vahistamisest ja kinnipidamisest, samuti puutumatusle õigusmõistmise eest nende ametlikus pädevuses ja oma ametivolituste piires lausunud sõnade ning toimepandud tegude osas. Puutumatus õigusemõistmises nende ametlikus pädevuses ja oma ametivolituste piires lausunud sõnade ning toimepandud tegude osas jääb kolledžis töötamise perioodi suhtes kehtima ka pärast kolledžis ametisoleku lõppemist."

13:00 J. Luik

Aitäh! Austatud härra Toomsalu! Mul ei ole seda teie nimetatud lepingut praegu kaasas. Oleks ma teadnud, et pean selle lepingu kohta täpsemalt küsimustele vastama, oleksin ka selle kaasa võtnud. Kuid minu arusaamine on, et see raamleping käsitleb riikide õigust anda privileege oma riigi territooriumil asuvatele rahvusvahelistele objektidele, mis on seotud programmiga "Partnerlus rahu nimel". Milliseid privileege me täpselt laiendame, see on käesoleva protokoll objekt. Käesolev protokoll, nagu te väga täpselt ette lugesite, sätestab mitmeid privileege ja me oleme toonud need Riigikogule ratifitseerimiseks.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on ka kirjalik küsimus?

13:00 J. Luik

Jah. "Millisel kujul ja kus on Balti Kaitsekolledž praegu organisatsioonina eksisteeriv? Kuidas valitsus kavatseb seda legaliseerida pärast seaduse vastuvõtmist ja enne rahvusvaheliste koostööprogrammide registri asutamist?" Austatud härra Toomsalu! Nimetatud kaitsekolledž on legaliseeritud selle rahvusvahelise lepinguga ja Balti Kaitsekolledžil on ühtlasi koht ka Eesti kõrgharidusalastes õigusaktides, sest nendel diplomitel, mis me välja anname, peab olema Eesti kõrgkooli diplomiga võrdne staatus. Aitäh teile!

13:00 Aseesimees

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra kaitseminister! Kaasettekandeks riigikaitsekomisjoni nimel on sõna aseesimehel. Härra Trivimi Velliste, palun!

13:00 T. Velliste

Austatud härra esimees! Head kolleegid! Parandusettepanekute tähtajaks laekus seaduseelnõu 166 kohta üks parandusettepanek ja nimelt kolleeg Tiit Toomsalult. Ettepanek on meil kõigil laudadel ja selle sisu on lühidalt selles, et käsitleda Balti Kaitsekolledži õigusvõimet piires, mis on sätestatud rahvusvahelise õiguse põhimõtetega Viini ja Genfi konventsioonides. Riigikaitsekomisjon arutas nimetatud parandusettepanekut eile ja otsustas üksmeelselt häältega 6 : 0, erapooletuid ei olnud, seda ettepanekut mitte toetada, sest Balti Kaitsekolledži õigusvõime tagatakse programmis "Partnerluses rahu nimel" osalevate riikide vahelise vägede staatuse lepinguga, mille ingliskeelne koodnimetus on PfP-SOFA. Selle kohta on meil seaduseelnõu seletuskirjas üksikasjalik ja ammendav selgitus. Kuna see põhimõtte sisaldub protokollis tekstis endas, siis leidis riigikaitsekomisjon, et härra Toomsalu ettepanek on n-ö üleliigne või liiane. Ja nagu te äsja kuulsite, teatas kaitseminister siit kõnepuldist, et elnõu algataja ei toeta seda parandusettepanekut. Samuti ei toeta seda juhtivkomisjon, riigikaitsekomisjon. Seega teeb juhtivkomisjon ettepaneku käesolev protokoll täna ratifitseerida seaduseelnõu esialgses sõnastuses. Tänan!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Ei ole. Avan läbirääkimised. Tiit Toomsalu, palun, kõne puldist!

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetavad kolleegid! Eesti on olnud taasiseseisvumise järel esirinnas väga paljudes valdkondades ja ajakirjandust uskudes on ta nii mõnegi asja maailmas esimest korda ära teinud, olnud liikumapanevaks jõuks uuenduste genereerimisel. Tundub, et kolme Balti riigi vahelise Balti Kaitsekolledži rajamise lepinguga on astutud järjekordne samm rahvusvahelise õiguse täiendamiseks, uuendamiseks, uute mõtete ja ideede viimiseks rahvusvahelisse praktikasse. Miks ma olen sellisel seisukohal? Käesolev leping on sõlmitud kolme Balti riigi vahel eesmärgiga luua Eesti Vabariigi territooriumil kõrgem õppeasutus, mis peaks hakkama ette valmistama - ja see on loomulikult väga positiivne idee - ohvitserikaadrit Balti riikide relvajõududele vastavuses NATO standarditega. Sellele õppeasutusele, mis on väga sügavalt kolme Balti riigi siseasi, püütakse laiendada rahvusvaheliste konventsioonide sätteid, mis üldse ei puutu asjasse. Ma esitasin täna spetsiaalselt härra kaitseministrile kaks küsimust. Nimelt selle kohta, kas tema nimetatud rahvusvahelistes lepingutes ja Eesti Vabariigi poolt ratifitseeritud lepingutes räägitakse sellelaadsetest organisatsioonilistest struktuuridest, nagu seda on sõjaväeline õppeasutus, ja sain vastuseks, et otseselt tõepoolest ei räägita. Kui ma esitasin küsimuse selle kohta, kas nimetatud lepingud sätestavad piirid isikupuutumatus režiimile sellise rahvusvahelise õppeasutuse juhtide suhtes, nagu seda on Balti Kaitsekolledž, kas ta välistab vastutuse sõnade ja tegude eest, isegi siis, ma ütlesin veel juurde, kui need sõnad ja teod peaksid minema vastuollu Eesti põhiseadusliku korraga, siis sain vastuseks, et nimetatud rahvusvahelised õigusaktid ei sisalda selliseid sätteid. Meie tellisime hinnangu väga kõrgetasemeliselt rahvusvahelise õiguse eksperdilt, kes analüüsis neid akte ja lepingut, ja saime temalt arvamuse, et tegemist on millegi täiesti enneolematu ja uuega, tõesti uudse õigusloominguga rahvusvahelise õiguse sfääris. Minu jutt on sellest, et teha lõpp õiguslikule voluntarismile, ma tahaksin kasutada seda sõna. Seada teatud raamid, rahvusvaheliselt tunnustatud raamid õiguslikule voluntarismile oligi meie tehtud

täiendusettepaneku sisu. See ettepanek kõlas järgmiselt: "Käsitleda lepingus toodud Balti Kaitsekolledži õigusvõimet, ruumide, omandi, finantside ning varade staatust, maksustamist, isikkoosseisu privileege ja puutumatust piires, mis on sätestatud rahvusvahelise õiguse põhimõtetega Viini ja Genfi konventsioonides diplomaatilise personali ja esinduste ning rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate ja esinduste suhtes." Lugupeetud kolleegid! Ei ole mingit kahtlust, et te käesoleva rahvusvahelise lepingu täna ratifitseerite. Oma tänase esinemisega ja tehtud parandusettepanekuga tahan juhtida veel kord tähelepanu sellele, et Eesti riik muutub naerualuseks, kui ta püüab hakata looma uut rahvusvahelist õigust ja astub julgel sammul välja senini toimivast rahvusvahelisest õiguspraktikast. Aitäh teile!

13:00 Aseesimees

Täna! Enn Tarto, palun, sõnavõtt kohalt!

13:00 E. Tarto

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Mina Riigikogu riigikaitsekomisjoni liikmena teen ettepaneku seaduseelnõu 166 siiski ratifitseerida. Me arutasime komisjonis pikalt härra Toomsalu ettepanekut. Teatavasti on meie probleem ainult see, kas me seda kokkulepet, mis sõlmiti Riias 14. juunil 1999, toetame, kas me ratifitseerime selle või mitte. Muuta siin midagi ei anna. Paragrahv on kõver, paragrahvi kõveruse ümber võib alati vaielda, aga Balti Kaitsekolledž tegutseb juba ja lätlased on selle lepingu ratifitseerinud. Kui meie seda ei ratifitseeri, siis tekitab see suurt segadust. Minu ettepanek on siiski toetada juhtivkomisjoni ja eelnõu ratifitseerida. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kas võime läbirääkimised lõpetada? Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele läbirääkimiste lõpetamise ettepaneku. Palun võtta seisukoht![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt anti 29 häält, vastu ei ole keegi, 1 jäi erapooletuks. Läbirääkimised on lõpetatud. Ma palun kolleeg Trivimi Velliste korraks pulti. Meil on üks muudatusettepanek, autor Tiit Toomsalu. Juhtivkomisjon ei ole arvestanud, algataja ei toeta. Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Palun hääletamist.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas juhtivkomisjon soovib kommenteerida?

13:00 T. Velliste

Ma kordan veel kord üle. Juhtivkomisjon asus üksmeelselt seisukohale, et see protokoll tuleks ratifitseerida seaduseelnõu esialgses sõnastuses. Hääletamistulemus oli 6 : 0, erapooletuid ei olnud.

13:00 Aseesimees

Täna! Lugupeetud kolleegid, panen hääletusele Tiit Toomsalu muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht![Hääletustulemused](#) Kolleeg Tiit Toomsalu ettepaneku poolt anti 2 häält, vastu oli 32, erapooletuid ei ole. Ettepanek on tagasi lükatud. Kas on lõppsõnasoovi? Härra minister? Ei soovi. Juhtivkomisjon, Trivimi Velliste? Ei soovi. Fraktsioonid? Ei soovi. Me alustame lõpphääletust, nii nagu juhtivkomisjon on seda soovitanud. Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele eelnõu 166, Eesti Vabariigi valitsuse ja Läti Vabariigi valitsuse ja Leedu Vabariigi valitsuse vahelise protokoll "Balti Kaitsekolledži ja tema isikkoosseisu staatuse kohta" ratifitseerimise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Eelnõu poolt anti 51 häält, vastu ei ole keegi, 1 jäi erapooletuks. Eelnõu 166 on Riigikogus seadusena vastu võetud.

9. 13:00 Kaitseväeteenistuse seaduse eelnõu (167 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid, meie järgmine päevakorrapunkt on eelnõu 167, Vabariigi Valitsuse algatatud kaitseväeteenistuse seaduse eelnõu. Me alustame esimest lugemist ja sõna ettekandeks on taas kaitseministril.

13:00 J. Luik

Aitäh, austatud Riigikogu juhatus! Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus toob teie ette esimesele lugemisele kaitseväeteenistuse seaduse. Kaitseväeteenistuse seadus, mida on tehtud mitu aastat eri valitsuste ajal, on nüüd lõpuks valmis saanud. Seadus sätestab kaitseväeteenistuse kui avaliku teenistuse eriliigi, mille kaudu teostatakse riigi ühe põhifunktsiooni, kaitsefunktsiooni täitmist. See seadus on pikk ja põhjalik ning reguleerib üsnagi detailselt kogu kaitseväge ohvitserkonna teenistuskäiku, aga mitte ainult ohvitserkonna teenistuskäiku, vaid ka allohvitseride teenistuskäiku, reservohvitseride ja reservväelaste teenistuskäiku, samuti seda, millistele protseduuridele alluvad kutsealused ja kuidas neist saavad lõpuks reservväelased. Eelnõu, nagu öeldud, on väga põhjalik ja käsitleb peale ohvitseridele antavate sotsiaalsete garantiide veel neid kriteeriume, millest lähtutakse ohvitseri määramisel kõrgemale teenistuskohale, samuti kriteeriume, millest lähtutakse ohvitseridele kõrgema auastme andmisel. Soov on kujundada välja analoogne süsteem, nagu meil on avalike teenistujate puhul, kelle tegevust reguleerib avaliku teenistuse seadus, ja nagu on ka näiteks politseinike puhul, kelle teenistust reguleerib politseiseadus või veel mitmed eriseadused eri teenistuste puhul. Seda seadust on pikka aega oodatud, sest see loob raamistiku, mis soodustab noorte inimeste kandideerimist ohvitserikohale ja selle väga keeruka haridusprotsessi läbimist, mis on vajalik selleks, et saada väljaõppinud ohvitseriks. Vabariigi Valitsuse arvates on see väga vajalik ja oluline seaduseelnõu ja ma vastan heameelega küsimustele selle kohta. Aitäh teile!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Küsimused kolleegidelt. Vootele Hansen, palun!

13:00 V. Hansen

Minu küsimus käib § 30 kohta. On täiesti arusaadav, et allohvitseridel, just kaadriallohvitseridel peab olema auastmeid päris mitu, sest kui inimene on pühendunud allohvitserikarjäärile, siis on tema karjäär seotud kas palgatõusuga vastavalt teenistusele või siis auastmete arvuga pikemaajase teenimise jooksul. Aga mis on need otsesed põhjendused, miks on eelnõuga kõrgemate ohvitseride puhul sisse toodud brigaadikindrali auaste?

13:00 J. Luik

Aitäh! Me oleme proovinud lähtuda sellest jaotusest, mis on kasutusel NATO maades, sest teatavasti on Eesti ka üks NATO-sse pürgiv riik. Brigaadikindral on seal auastmena laialt kasutusel. Ka Eesti kavatseb kasutada brigaadide struktuuri ja brigaadikindrali auaste on seetõttu vajalik. See ei tähenda mitte seda, et me hakkame automaatselt kohe brigaadikindrali auastet või ka kõiki teisi auastmeid välja andma. Seadus näeb ette, et ka nooremas auastmes ohvitser võib olla kõrgemal ametikohal. Ja ma usun, et eriti praegu, mil meil veel puuduvad ohvitserid või on vähe ohvitseri, kes on piisavalt kõrgel ametikohal, me peamegi rakendama madalamatel ametikohtadel olevaid ohvitseri. Näiteks kaitseväge juhataja praegune kohusetäitja on koloneli auastmes ja Kaitsejõudude Peastaabi ülemal kohusetäitja kolonelleitnandi auastmes.

13:00 Aseesimees

Täna! Laine Tarvis, palun!

13:00 L. Tarvis

Suur tänu! Mul on küsimus § 227 kohta, mis puudutab kaitseväeteenistuse staaži hulka arvatavat staaži. Kas eelnõu koostamisel kaaluti erialaohvitseride puhul ka seda, et arvestada kaitseväeteenistuse staaži hulka see tööstaaž, mis neil ohvitseridel oli erialasel töö eelne Eesti kaitseväeteenistusse asumist? Paljud tulid ju selle pärast, et üles ehitada Eesti sõjavägi.

13:00 J. Luik

Aitäh! See on päris oluline küsimus. Ma pean tunnistama, et seda kaaluti ja otsustati siiski mitte kaitseväeteenistuse staaži hulka arvestada. Kui te mõtlete näiteks tsiviilarsti peale, kes tuleb arstist erialaohvitserina teenima kaitseväge, siis on seda arutatava seaduse mõttes raske pidada kaitseväeteenistuse staažiks. Aga loomulikult on see üks küsimus, kus parlament võib langetada teistsuguse otsuse. Me kaalusime ja otsustasime hetkel seda mitte staaži hulka lülitada, aga see võimalus oli kaalumisel.

13:00 Aseesimees

Tänan! Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetav härra ettekandja! Eesti Vabariigi põhiseaduse § 125 ütleb, et tegevteenistuses olev isik ei tohi olla muus valitavas ega nimetatavas ametis ega osa võtta ühegi erakonna tegevusest. Kaitseväeteenistuse seaduse § 8 räägib lahti kaitseväelase mõiste ja seal on öeldud, et ta võib olla tegevteenistuses olev kaadrikaitseväelane. Kaitseväeteenistuse seaduse § 14 "Teenistuskoht" lõige 3 ütleb omakorda, et kaadrikaitseväelase teenistuskoht võib olla ka väljaspool käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud struktuuriüksusi käesolevas seaduses sätestatud korras loodud sõjaväelise auastmega ametikohal valitsusasutuses, valitsusasutuste hallatavas riigiasutuses või riigi tsiviilõppeasutuses. Kas nimetatud seaduse § 14 lõige 3 ei ole vastuolus põhiseaduse §-ga 125?

13:00 J. Luik

Aitäh! Valitsuse arvates siin vastuolu ei ole. Valitsus sooviks, nii nagu see on näiteks Soomes, kasutada ohvitseri ka mõningates tsiviilasutustes, näiteks Kaitseministeeriumis, mis on ju tsiviilasutus, või Siseministeeriumis, mis on samamoodi tsiviilasutus. Nii et me oleme proovinud leida formuleeringu juhuks, kui ohvitser lähetatakse ajutiselt tööle tsiviilasutusse teatavale ametikohale, kuid see saab toimuda ainult kokkuleppel kaitseväge juhatajaga ja vastava asutuse juhiga. Kui me komisjonis seda asja arutasime, siis härra Toomsalu kartis, et võib-olla asutuse juht, ilmudes oma kabinetti, leiab sealt ootamatult eest ühe kaitseväge ohvitseri. Sellist mehhanismi seadus mingil juhul ette ei näe ja see peaks selle seaduse järgi olema välistatud. Samas oleksin mina kaitseministrina väga õnnelik, kui mul oleks mõningate eriosakondade juhtidena võimalik kasutada ohvitseri, kellel on strateegiline mõtlemine ja kes pärast lähevad tagasi kaitseväge ning viivad sinna seda tööpraktikat, mis on kasutusel tsiviilasutustes. Ma usun, et see tihe seos sõjaväe ja tsiviilelu vahel on loomulik.

13:00 Aseesimees

Tänan! Kalev Kukk, palun!

13:00 K. Kukk

Suur aitäh! Härra minister! Ka minu küsimus puudutab kaitseväeteenistuse ja poliitilise tegevuse omavahelist seost. Kui ma võtan kätte seaduseelnõu § 114, siis selles on öeldud, et kaadrikaitseväelane vabastatakse lepingulisest teenistusest seoses kandideerimisega. Ilmselt võib siin eeldada, et kandideerimisega mõnesse poliitilisse kogusse. Kui see nii on, siis tuleks see lahti kirjutada. Teine sellesama probleemiga seostuv moment ilmneb §-s 65, mis räägib ajateenistuse peatamisest. Siin on samuti sees säte, et ajateenistus peatub seoses kandideerimisega Riigikogusse või kohaliku omavalitsuse volikogusse. Kui ma loen ka selle paragrahvi teist lõiget, siis jõuan ma sellisele järeldusele. Võtame näiteks Ruhnu saare, kus on väga vähe valijaid ja samal ajal on väga suur tõenäosus saada igaveseks vallavolikogu liikmeks. Keegi ajateenija, kes on otsustanud kandideerida Ruhnu Vallavolikogusse, osutub valituks. See tähendab, et tema ajateenistus peatub. Ta osutub valituks ka järgmisel ja ülejärgmisel korral. Teise lõike järgi peaks ta teenistuskohta tagasi pöörduma, kui tema poliitiline karjäär lõpeb. Küsimus on pigem selles, kas siiski ei oleks mõttekas välistada ajateenistuses kandideerimine nii kohaliku omavalitsusse kui ka Riigikogusse. Ma saan aru, et selline piirang on mingil määral vastuolus põhiseadusega, aga see oleks ilmselt ainus loogiline lahendus, vältimaks niisuguste absurdsete olukordade tekkimist.

13:00 J. Luik

Aitäh! Teataval määral on see probleem olemas. Kuid põhiseadus näeb üsnagi selgelt ette selle, et inimestel on õigus kandideerida, ja selle, et kui nad on vastavasse volikogusse või Riigikogusse valitud, siis ei saa nad olla kaitseväeteenistuses. Nii et need punktid on tekkinud siia tõesti seoses põhiseaduslike kohustustega. Ma arvan, et seda on üsnagi raske vältida. Ja kuigi on teoreetiline võimalus, et kuskil väiksemas vallas tekib mõni igavene vallavolikogu liige, siis arvestades seda, kuidas areneb meie poliitiline elu ja poliitiline protsess, on see tõenäosus siiski üsna väike. Seda võivad võib-olla tõesti kasutada mõned üksikud, kes tohutult pingutavad, et mitte kaitseväeteenistusse minna, aga kui me vaatame, milline on nende poiste protsent, kes ilmuvad igal aastal meie kutse peale, eriti viimasel korral, siis see protsent on väga kõrge. Viimasel kutsumisel ilmus rohkem kutsealuseid, kui me ootasime. Nii et ma arvan, et see risk iseenesest ei ole väga suur, aga teatud probleem on olemas.

13:00 Aseesimees

Täna! Vootele Hansen, teine küsimus.

13:00 V. Hansen

Aitäh! Eelnõu sirvides ei jäänud silma loodetavasti teooria tasemele jäävat küsimust järgmise olukorra kohta. Kui mobilisatsiooni korral kutsutakse reservväelased kokku ja nad on mõnda aega teenistuses, siis kõige halvemal juhul, s.o sõjaseisukorra ajal võivad nad saada palju mitmesuguseid auastmeid ja ka kaadriväelaste auastmed võivad tõusta. Kui toimub demobilisatsioon ja sõjavägi läheb tagasi rahuaegsesse olukorda, mis saab siis nendest auastmetest tegevteenistusse jääjate puhul? Kas taastub enne mobilisatsiooni olnud auaste või tekib meil väga palju kõrgete auastmetega kaadrikaitseväelasi?

13:00 J. Luik

Ma arvan, et see küsimus on eelkõige teoreetiline. Ma ei ole selle küsimuse üle niisuguse nurga alt mõelnud. Teoreetiliselt, kui tekib vajadus auastmeid tõsta ja seda tehakse seaduses ettenähtud viisil, siis need auastmed tõenäoliselt neile ka jäävad. Aga ma ütlen veel kord: seadus näeb ette, et madalamal auastmel olevat ohvitseri võib kasutada kõrgema või tähtsama teenistuskoha täitmiseks, nii et otsest vajadust kellelgi auastet tõsta ei peaks olema.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus.

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Lugupeetav härra ettekandja! Ma tulen ikka tagasi kaitseväeteenistuse seaduse § 14 lõikes 3 fikseeritud sõjaväelise auastmega ametikohade juurde valitsusasutuses jne. Kui lugeda eelnõule lisatud seletuskirja, siis on siin väga toredasti kirjutatud, et nimetatud ametikohtade loomise eesmärk on sõjalise ettevalmistuse ja teenistuspraktikaga spetsialistide kasutamine riigivalitsemise tsiviilstruktuurides, et lähendada tsiviil- ja sõjaväelisi struktuure ning aidata kaasa riigikaitseliste probleemide mõistmisele ja lahendamisele. Samas aga häirib mind pisut rohkem seletuskirja teine pool, kus öeldakse, et selliste struktuuride loomise kaudu saab kaitseväge juhtkond piisavalt mõjutada kaadrikaitseväelase teenistust, olenemata valitsemisalast. Me oleme teel NATO struktuuride poole ja läänelik arusaam kaitsejõududest tähendab tsiviilstruktuuride kontrolli militaarstruktuuride üle. Kui nüüd lähtuda sellest interpretatsioonist, mis on pandud seadusesse ja seletuskirja, siis on teatud määral eesmärgiks seatud militaarstruktuuride, kaitseväge mõju tugevdamine tsiviilstruktuurides. Kui lihtsalt näiteks tuua, siis tehakse vastavalt korrastatud ametikoht Välisministeeriumis ja sealt soovitatakse välisministrile võtta vastu teatav välispoliitiline otsus, sest see aitab tugevdada kaitseväge ja tsiviilstruktuuride vastastikust mõistmist. Kas sellise võimaluse loomine ei lähe vastuollu euroopaliku arusaamisega tsiviilkontrollist militaarstruktuuride üle?

13:00 J. Luik

Aitäh! Minu arvates ei lähe. Ohvitserid on samasugused riigiteenistujad nagu kõik teised riigiametnikud ja me tahaksime igal juhul vältida seda vana Nõukogude armee või Nõukogude riigi stiili, kus armee oli midagi erakordset, midagi suletut, midagi, millel ei olnud muu ühiskonnaga mingit pistmist. Kui ohvitseridel on võimalus tegutseda tsiviilametkondades, milliseid ametkondi me siis eelkõige mõtleme?

Me räägime Siseministeeriumist, me räägime Kaitseministeeriumist. Võib-olla ka näiteks koolidest. Kui me tahame anda koolis õpilastele õpetust kaitseväeküsimustes, siis on ju loomulik, et me kasutame selleks haritud ja intelligentseid ohvitseri, mitte ei hakka selle jaoks eraldi õpetajate kaadrit koolitama. Samas ei saa me neid kasutada juhul, kui nende teenistusstaaž katkeb. Ma usun, et selle tõttu on niisuguse võimaluse ettenägemine õigustatud. Ja jällegi on Riigikogu otsustada, kas garantiisid ja kontrollimehhanisme on piisavalt või peaks veel midagi lisama, see on just Riigikogu pädevuses. Minu arvates ei ole siin mingit riski.

13:00 Aseesimees

Täna! Laine Tarvis, teine küsimus.

13:00 L. Tarvis

Suur tänu! Lugupeetud minister! Mul on küsimus § 227 lõike 4 kohta, mis puudutab kaitseväeteenistuse staaži sooduskorras arvestamist. Kas siin ei peaks arvestatama ka neid, kes olid T_ernobõlis, või ei ole see üldse probleem?

13:00 J. Luik

Aitäh! Minu teada on need sotsiaalsed eelised, mis tulenevad tööst T_ernobõlis, sätestatud teiste seadustega ja hetkel ei ole valitsus T_ernobõli kannatanuid siia sisse pannud. See on aga jällegi üks küsimus, mille võib üles tõsta ja mis põhimõtteliselt on Riigikogu otsustada. Ei ole kahtlust, et teenistus T_ernobõlis oli väga raske ja tervist laastav.

13:00 Aseesimees

Täna! Kalev Kukk, teine küsimus.

13:00 K. Kukk

Suur aitäh, härra minister! See seadus seab ajateenijate, kadettide ja reservväelaste pensionid sõltuvusse jooksva aasta keskmisest palgast. Ma olen kogu aeg olnud arvamisel, et Eesti ei tohiks siduda mingeid asju keskmise palgaga, ja Eesti riik ongi läinud seda teed, et püüdnud sellist sidumist vältida või vähendada. Mis loogikast lähtuvalt seotakse nüüd ajateenijate, kadettide ja reservväelaste pensionid keskmise palgaga? Kas eelnõu autoritel mingisugust teist lahendusvarianti silmapiiril ei ole, sest see lahendus on üks kõige halvemaid lahendusi?

13:00 J. Luik

Aitäh! See küsimus oli põhjalikult arutusel ja me arutasime seda ka Rahandusministeeriumi spetsialistidega. Siin on jällegi otsustamise koht. Meie arvates on see kõige õiglasem viis sätestada ohvitseride pensione. Kaitseväe ohvitserid nagu ka näiteks politseiteenistuse ohvitserid on inimesed, kes peavad tegema seda, mida ükski tsiviilisik ei teeks kunagi. Ja on võimalik, et ülema käsu peale peavad ohvitserid minema ning seadma ohtu oma elu ja julgeoleku. Meie arvates on see kõige sobivam viis neile seda kompenseerida. Kas see Riigikogu arvates sobiv on, jääb muidugi lõplikult Riigikogu otsustada.

13:00 Aseesimees

Täna! Kolleeg Jaan Pöör.

13:00 J. Pöör

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud minister! Selle seadusega määratakse teatavaid hüvitisi, pensione jne. Kas te olete arvestanud, milliseid kulutusi selle seaduse rakendamine nõuab ja kui suureks peaks Kaitseministeeriumi eelarve selleks kasvama?

13:00 J. Luik

Aitäh! Kõik need palgad ja lisatasud on seotud tegelikult valitsuse määrustega, mis võetakse vastu lisaks sellele seadusele. Me oleme teinud praegu arvestuse järgmise aasta kohta ja järgmiseks aastaks eeldab see seadus ainult kindlustust, mis läheb maksma umbes 3,4 miljonit krooni. See on kõigi ohvitseride ja

ajateenijate kindlustus. Samuti kompensatsioon, mis makstakse kaitseväeteenistuse seaduse §-s 172 märgitud juhtudel ajateenijale, kes on täitnud ajateenistuskohustuse või kelle ajateenistuskohustus on loetud täidetuks. See makstakse välja jooksva aasta Eesti keskmise kuupalga ulatuses, mis teeb kokku umbes kaheksa miljonit krooni. Seda paragrahvi on muide ka juba vaidlustatud, nii et siin tuleb jällegi otsustada, kas seda sisse panna. Mis puutub muusse palga- ja soodustussüsteemi, siis põhimõtteliselt selle seaduse vastuvõtmisega see süsteem ei muutu. Nii et mingeid täiendavaid kulutusi sellest ei tulene.

13:01 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, palun!

13:01 J. Männik

Aitäh! Austatud härra minister! Mainisite, et seoses sõjaväelaste kindlustusega tuleb eelarvesse 3,4 miljonit krooni kulutusi. Kui suur oli riigil niisuguste hüvitiste maht 1998. aastal ja kui suur see töötab tulla 1999. aastal? Teisisõnu, kas kindlustussumma 3,4 miljonit on suurem või väiksem neist tegelikest kuludest, mis ilma kindlustuskompaniide abita on tulnud maksta?

13:01 J. Luik

Me oleme kogu aeg lähtunud seisukohast, et kui riik maksab valitsuse reservfondist, mida me teeme praegu, siis on need kulutused väiksemad kui kindlustusfirma kaudu kindlustades. Kuid arvestades seda, et just sellel aastal on plahvatuslikult sagenenud õnnetusjuhtumid - mul ei ole päris täpseid arve ees, aga viimase paari kuu jooksul on meil tõesti tulnud välja maksta mitmeid hüvitisi, mis ulatuvad poole miljoni kroonini -, peame otstarbekaks minna järgmisest aastast üle kindlustuspõhisele printsiibile. Oleme välja kuulutamas vastavat konkurssi, nii et ma ei saa veel öelda päris täpselt, kas see 3,4 miljonit on lõplik summa, aga meie senised konsultatsioonid kindlustusfirmadega näitavad, et nendes piirides võiks see umbes olla. Ei ole kahtlust, et ka kindlustusfirmale on kaitsevälase kindlustamine seotud suurte riskide ja probleemidega. Kuid kahtlemata on kõigi nende küsimuste käsitlemine, juba kindlustusjuhtumi enda käsitlemine nii keeruline ja rahamahukas, et kui me kogu riigiametnike tööaja sinna juurde lisame, siis on kindlasti odavam ja efektiivsem kasutada selleks kindlustusfirmasid. Seda teeb ka näiteks piirivalve, seda teeb politsei, seda teevad teised vastava profiiliga asutused.

13:01 Aseesimees

Täna! Jaan Pöör, teine küsimus.

13:01 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Mul on küsimus, mida ma olen komisjonis juba kord küsinud. Selle seaduseelnõuga me muudame mitmeid teisi seadusi, nende hulgas ka põhiseaduslikke seadusi, mille vastuvõtmine Riigikogus nõuab 51 poolthäält. Kas te seaduse algatajana oleksite nõus lahutama eelnõust rakendusosa, mis puudutab seaduste muutmist, et mitte muuta seda seadust põhiseaduslikuks seaduseks ehk seaduseks, kus on vaja koosseisu häälteenamust?

13:01 J. Luik

Olen sellise lahendusega põhimõtteliselt nõus.

13:01 Aseesimees

Täna! Enn Tarto, palun!

13:01 E. Tarto

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Riigikaitsekomisjonis me juba rääkisime väga tõsisest probleemist, et need inimesed, kes kaheksa-üheksa aastat tagasi tulid kaitsevähke Eesti Vabariiki teenima, on pensionile minnes ebasoodsamas olukorras, võrreldes nendega, kes on varem olnud Eestit okupeerinud riigi armees, punaarmees või Nõukogude armees. Ma usun, et selle küsimuse me lahendame, te nagu andsite nõusoleku. Aga ma tahaksin pöörata tähelepanu §-le 227

"Kaitseväeteenistuse staaži hulka arvatav staaž". Siin on õiglaselt märgitud, et kaitseväeteenistuse staaži hulka käib ka see aeg, kui isik varjas ennast õigusvastaste repressioonide eest või osales vabadusvõitluses. Rahvakeeli võiksime öelda, et need on metsavennad. Aga kui räägitakse nendest juhtudest, kus kaitseväeteenistuse staaž läheb arvesse kolmekordsena, siis on n-ö relvastatud vabadusvõitlejad välja jäetud, kuid arvestatud neid, kes Teises maailmasõjas rindel viibisid. Järelikult ka neid, kes 1944. aastal Tallinna okupeerisid. Kas te olete jätkuvalt nõus, et kui siin muudatusettepanek teha, siis valitsus toetab, et vabadusvõitlejaid ei koheldaks halvemini kui okupante?

13:01 J. Luik

Ma pean vabadusvõitlejate toetamist väga oluliseks. Ka kogu valitsus on sellisel seisukohal ja me kindlasti toetame seda. Loomulikult peame enne enam-vähem kokku leppima, milline on täpselt selle ettepaneku sisu, aga seda põhimõtet me toetame väga.

13:01 Aseesimees

Tänan! Arvo Sirendi, palun!

13:01 A. Sirendi

Suur tänu! Kaitseväelaste kindlustamine või neile tervisekahjustuse puhul hüvituse maksmine on sisuliselt üks ja seesama asi. Odavam võib see olla kindlustusfirma kaudu siis, kui kindlustusfirma teeb seda kahjumiga, või siis, kui kindlustusfirma on palganud endale tööle sellised spetsialistid, kes oskavad teha kahjukannatajale selgeks, et tema kahju on väiksem. Kumba varianti te silmas pidasite, kui te ütlesite, et kindlustamine võiks olla firma kaudu odavam?

13:01 J. Luik

Aitäh! Need, kes on kindlustusprobleemidega tegelnud, teavad, et aastad ei ole vennad. On aastaid, kus kindlustustaotlusi laekub väga vähe, ja on aastaid, nagu näiteks käesolev aasta, kus neid laekub palju. Iga kindlustusfirma võtab kedagi kindlustades endale sellise riski. Konsultatsioonid kindlustusfirmadega on näidanud, et ollakse valmis kindlustama ka kaitseväge ohvitseri. Loomulikult peab selles lepingus, mille Kaitseministeerium firmaga sõlmib, olema väga selgelt sätestatud, millistel tingimustel kuulub kindlustuspreemia igal juhul väljamaksmisele. Loomulikult ei saa siin lubada mingisugust voluntarismi. Aga täpselt sellesama probleemi ees on valitsus. Ka valitsus peab väga täpselt vaatama, kas intsident juhtus tegevteenistuses või mitte. Ja kuna valitsus ei ole tööpoolest organ, kes peaks iga konkreetse kindlustusjuhtumiga tegelema, siis on loomulikult otstarbekam, et sellega tegelevad inimesed, kes on selleks kutsutud ja seatud. Kuid samas on selge ka see, et mingit hinnaalandust kindlustussummade väljamaksmisel olla ei saa.

13:01 Aseesimees

Suur tänu, härra kaitseminister! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole.

13:01 J. Luik

Aitäh!

13:01 Aseesimees

Kaasettekandeks riigikaitsekomisjoni nimel on sõna kolleeg Valve Kirsipuul. Palun!

13:01 V. Kirsipuu

Härra juhataja! Austatud kolleegid! Kõnesolev kaitseväeteenistuse seaduse eelnõu on kahtlemata üks olulisemaid seaduseelnõusid, mida Riigikogu IX koosseis on menetlenud või menetlema hakkab. Seaduseelnõu seos põhiseadusega on ilmselge. Põhiseaduse järgi on iga Eesti kodanik kohustatud osa võtma riigi kaitsest seaduses ettenähtud alustel ja korras. Oleme tõdenud, et praegu kehtiv kaitseteenistuse seadus, mis võeti vastu juba 1994. aastal ning millesse on seitsmel korral tehtud muudatusi, ei vasta ei riigi vajadustele ega ka Eesti kodanike ootustele. Võrreldes praegu kehtivat seadust ning arutusel olevat seaduseelnõu, on nii kvalitatiivne kui ka kvantitatiivne vahe täiesti märgatav. Praegune seaduseelnõu on nii sügavuti kui laiuti võtnud hoopis teistsuguse kuju. Kui

nimetada mõningaid olulisi punkte, siis on täpsustatud kaitseväge subjektide loetelu ning sätestatud sõjaväelised auastmed. Et see on väga oluline, paistis ka küsimustest, mida härra kaitseministrile esitati. Väga põhjalikult on eelnõu kuuendas peatükis kajastamist leidnud tegevteenistus kõigi oma liikidega, milleks on ajateenistus, asendusteenistus ning lepinguline teenistus. See on peatükk, millel tegelikult seisab püsti Eesti kaitseväge. On väga oluline, et sisse on toodud peatükk kaadrikaitseväelase atesteerimise kohta. Me võime alalõpmata saada teavet selle kohta, et see või teine kaadrikaitseväelane ei ole kas vastava haridusega või on sattunud oma kohale pooljuhuslikult. Kaitseväelase teenistussuhete üks komponente on teenistuskarjäär. Ka teenistuskarjäär on seaduseelnõus väga hästi lahti mõtestatud, on loodud normistik, mis peaks välistama ebaobjektiivsete otsuste vastuvõtmise kaadrikaitseväelase karjääri planeerimisel ning tema teenistuskäigu kujundamisel. See võib tunduda tsiviilisikule mitteoluline, aga kuna meil on siiski tuhandeid inimesi, kes on kaadrikaitseväelased, siis nende jaoks on see küsimus äärmiselt oluline. On tänuväärne, et seaduseelnõus on püütud luua selge ja üheselt mõisteta kaadrikaitseväelaste töötasustamise süsteem, mis senistes seadustes on puudunud. Viimane on seotud teenistusstaažiga. Teenistusstaaž on tõepoolest üks niisuguseid probleeme, mida Riigikogu peab tõenäoliselt eraldi arutama. Seda näitasid ka tänased õige arvukad küsimused selle kohta. Muide, seaduseelnõus on teenistusstaaži puhul tähtsust omistatud teenistuslehele kui teenistuskäiku kajastavale dokumendile. On selge, et niisugune teenistusleht hakkab eriti hästi kajastama nende teenistusstaaži, kes praegu töötavad kaitseteenistuses või kes praegu tegevteenistusse tulevad. Küll aga jäävad kõrvale need paljud kaadrikaitseväelased, kes asusid Eesti kaitseväge tööle alles 1990. või 1991. aastal. Ei saa öelda, et seaduseelnõus ei ole arvesse võetud varasemat staaži. On loodud regulatsioon, kuidas arvata eri liiki varasemat teenistusstaaži kaitseväge teenistuse staaži hulka. Kuid on ilmselge, et kaitseväge teenistuse staaži arvestamine on senini esile kutsunud kõige vastakamaid arvamusi kaadrikaitseväelaste endi hulgas. Nendega on pöördutud ka juba riigikaitsekomisjoni poole, sellega tuleb hakata tegelema. Riigikaitsekomisjon arutas kaitseväge teenistuse seaduse eelnõu koos põhiseaduskomisjoniga, sest selles seaduseelnõus on küllalt palju punkte, mis otseselt haakuvad põhiseadusega. Ühisel koosolekul nenditi, et eelnõus on paragrahve, mis kutsuvad menetluse käigus esile diskussioone. Olgu selleks siis kutsealuste ajateenistusse kutsumise vanus või ajateenistuse kestus või siis toosama teenistusstaaž, millest juba juttu oli. Kahtlemata nõuavad mõned peatükid täiustusi, täpsustusi ja ka korrektiive. Aga juhtivkomisjon ja samuti põhiseaduskomisjon leidsid, et kõike seda saab teha muudatusettepanekutega. Seetõttu otsustati üksmeelselt kaitseväge teenistuse seaduse eelnõu esimene lugemine lõpetada ning saata eelnõu teisele lugemisele. Muudatusettepanekute tähtajaks pakume välja 21. oktoobri kella 13.

13:01 Aseesimees

Kas on küsimusi kaasettekandjale? Ei ole. Tänan, Valve Kirsipuu! Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 167 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid ei ole. Esimene lugemine on lõpetatud. Lugupeetud kolleegid, väike muudatus meie päevakavas. Seoses mõningate ettekandjate ajagraafikuga on asjaosaliste nõusolekul palutud tuua ülejäämine eelnõu järgmiseks. See tähendab, et me võtame praegu arutusele eelnõu 173, sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu, ja seejärel eelnõu 142, Eesti ja Poola vabakaubanduslepingu. Juhataja on nõus. Tänan!

10. 13:00 Sadamaseaduse § 20 muutmise seaduse eelnõu (173 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Alustame eelnõu 173 lugemist, see on Vabariigi Valitsuse algatatud sadamaseaduse § 20 muutmise seaduse eelnõu. Ettekandeks on sõna teede- ja sideministril härra Toivo Jürgensonil. Palun!

13:00 T. Jürgenson

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud Riigikogu! Teile on esitatud esimesele lugemisele seaduseelnõu, mis muudab sadamaseaduse § 20. Jutt on sellest, et sadamaseaduse § 11 lõige 3 jõustuks alates 1. jaanuarist aastal 2001. Praegu kehtiva seaduse järgi on see lõige jõustunud 1. jaanuarist 1999. On muidugi väga kahetsusväärne, et me räägime jälle ühe tähtja pikendamisest. Millisest tähtjast siis on juttu? Nimelt sätestab see lõige, et ilma sadamapassita või erinevalt sadamapassis toodud tingimustest

on sadama kasutamine sadamateenuste osutamiseks lihtsalt keelatud. Sadamapassi peaks seaduse järgi kinnitama teede- ja sideminister. Praeguseks hetkeks ei ole kehtestatud ja kinnitatud mitte ühtegi sadamapassi. Loomulikult tekib kohe küsimus, miks ülepea niisugune olukord on tekkinud. Ma arvan, et kõigepealt vajab see olukord analüüsi. Aga üks on täna selge, et see tähtaeg tuleb aasta võrra edasi lükata. Loomulikult peame meie teiega koos tekkinud olukorda analüüsima ja hoolitsema selle eest, et aasta pärast ei seisaks me samasuguse olukorra ees. Sadamapassi vormistamine eeldab initsiatiivi sadama valdaja poolt. Vastavalt valitsuse määrusele peab sadama valdaja esitama valitsuse poolt moodustatud sadama laevaliikluseks avamise komisjonile dokumendid, sealhulgas sadama maa-ala eraldamise dokumendid. Maa-ala koosneb nii akvatooriumist kui ka maast. Ja siia ongi see tegelik kurja juur maetud. Nimelt ei ole praktikas mitte ükski Eesti sadam jõudnud niikaugele, et oleks lahendatud ära maa-ala ja akvatooriumi küsimused. Tõsi, viimastel kuudel on seis hakanud veidike paranema. Tänapäevase seisuga on valitsus kinnitanud akvatooriumi juba viiele sadamale: Bekkeri, Kunda, Miiduranna, Veere ja Mõntu sadamale. Paljude teiste sadamate dokumentide vormistamine käib praegu. Samas tuleb tunnistada, et paljude sadamate puhul - nii Tallinna Sadama puhul (koosneb neljast sadamast) kui ka Pärnu sadama puhul - on maa-ala ja akvatooriumi küsimused mattunud vaidlustesse. Mõningad vaidlused käivad ka kohtus. Nendel põhjustel ei ole kohalikud omavalitsused neid piire kinnitanud. Tihtipeale võib nendel vaidlustel täheldada kahte sisu. Üks probleem on selles, et võib-olla lihtsalt ei viitsita probleemiga tegelda. Teine probleem võib tihti olla selles, et ei tahetagi küsimust ära lahendada, võib-olla ongi väga hea niisuguses ebamäärases olukorras seda probleemi lasta süveneda, ja püütakse tekkinud olukorras mingisuguseid paremaid positsioone välja võidelda, nagu maa vaidluste puhul seda alati ette tuleb. Teede- ja Sideministeeriumis on püstitatud praegu küsimus nii, et me ei oota sadama valdajatelt, Veeteede Ametilt ega ministeeriumi inimestelt põhjendusi, miks üks või teine dokument ei ole vormistatud, vaid me ootame lahendusi, kuidas jõuda tulemuseni, et aasta pärast oleks suurematel Eesti sadamatel sadamapass ja sellega kaasnevad dokumendid vormistatud. Ja sugugi ei ole välistatud see, et me koostöös parlamendiga ja komisjonis töötades mõtleme välja mõningaid ideid ja lahendusi, kuidas protsessi arengule kaasa aidata. Minu poolt praegu kõik. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi ettekandjale? Toomas Varek, palun!

13:00 T. Varek

Aitäh! Härra minister! Seletuskirjas on, et 1998. aasta augustis vaadati üle 46 sadamat ja vormistati aktid, milles kohustati likvideerima sadamate avamist takistavad puudused aasta lõpuks, nähtavasti siis 1998. aasta lõpuks. Täna oleme 1999. aasta lõpus ja ütlete, et ükski pole suutnud oma asja korda ajada. Ma julgen küll arvata, et siin on olnud tegemist lihtsalt hooletuse ja lohakusega. Aga head meelt teeb see, et vähemalt paar sadamat on hakanud natuke liigutama, et oma dokumendid korda saada. Arvan, et tähtaeg - 2001. aasta 1. jaanuar - on natuke pikk. Me anname jälle ooteaega või stardiaega, see aeg peaks olema lühem. Kuna aga seletuskirjas märgite kuus kuni kaheksa kuud, siis kas 1. juuli 2000 või äärmisel juhul 1. september 2000. Aitäh!

13:00 T. Jürgenson

Aitäh! Küsimuse püstitus on minu arvates väga õige. Tõepoolest on olukord kahetsusväärne. Need juba mainitud viis akvatooriumi on ka määratud just viimasel ajal. Ja täiesti arusaamatud vaidlused on toimunud ja toimuvad mõningate Tallinna Sadama sadamate ümber ja ka mujal. Nende vaidluste sisu ja vorm ning nendest tulenev patiseis on minule täiesti arusaamatu. Neid küsimusi tuleb hakata kiiresti ja otsustavalt lahendama. Ma loodan, et Tallinna Sadama uus juhtkond selle asjaga tegeleb. Minu andmetel ta ka tegeleb. Kas teha see tähtaeg lühemaks? Võib-olla pikendada aasta võrra, see üks aasta on ka tegelikult pingeline tähtaeg. Aga võib-olla arutame läbi sanktsioonide poole. Tähendab, ikkagi hakkavad tööle mingisugused konkreetsed mehhanismid, mis valmistavad sadama omanikele tõsisid ebamugavusi, kui neil dokumendid ei ole korda aetud. Teine tee sellega paralleelselt võiks olla teatud protseduuride lihtsustamine, mingisuguste vahevariantide fikseerimine ja vaidlusküsimuste edasivaidlemine ning läbivaieldud olukorra fikseerimine (näiteks akvatooriumi, maaeralduse osas). Paldiski Lõunasadamal on patiseis kestnud juba aastaid ühe koha peal, mitte midagi ei ole muutunud, lahendust ei ole kuskil näha. Tänan!

13:00 Aseesimees

Tänan! Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu ettekande eest! Kas valitsus loobub kaasettekandest? Kaasettekandeks majanduskomisjoni nimel on sõna kolleeg Kalev Kotkasel.

13:00 K. Kotkas

Austatud härra eesistuja, head kolleegid! Majanduskomisjon arutas Vabariigi Valitsuse algatatud sadamaseaduse § 20 muutmise seaduse eelnõu oma 27. septembri istungil. Selgitusi andsid ja küsimustele vastasid Teede- ja Sideministeeriumi merendusosakonna juhataja härra Tõnu Hinno ja juriidilise osakonna juhataja härra Sven Hiedel. Komisjon aktsepteeris igati vajadust anda sadamate omanikele sadamate nõuetekohaseks passistamiseks ajapikendust 1. jaanuarini 2001, sest probleemid passistamisel ei ole tekkinud ainult sadamate omanike süül, vaid enamasti on tegemist omandireformist johtuvate probleemidega. Ainukese küsitavusena tõstatus asjaolu, kuivõrd on korrektne lükata edasi juba üheksa kuud jõus olnud seadusesätte jõustumata hakkamist. Ministeeriumi esindaja selgitas, et selles küsimuses on nõu peetud nii Justiitsministeeriumiga kui ka õiguskantsleri bürooga ning teistmoodi ei ole võimalik probleemi lahendada. Komisjon jäi selle selgitusega rahule. Majanduskomisjon teeb (hääletage 8 poolt, vastu 0 ja 1 erapooletu) Riigikogu täiskogule ettepaneku esimene lugemine täna lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 20. oktoober kell 12. Tänan!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Küsimused kolleegidelt. Toomas Varek, teine küsimus.

13:00 T. Varek

Aitäh! Härra Kotkas! Kas majanduskomisjonis ei olnud üldse arutusel alternatiive, neid variante, mida härra minister välja pakkus, et etapiviisiliselt oleksid dokumendid korras ja viimane lõpptähtaeg oleks 1. jaanuar 2001?

13:00 K. Kotkas

Tänan küsimuse eest! Oli arutusel. Komisjon annab omale aru, et selle pikendamise näol on tegemist väga ebameeldiva ja ebamugava pretsedendiga. Kui me pikendame kuus kuud ja olud ei parane ning pikendame uuesti kuus kuud, siis me peame seda pretsedenti kordama. Pigem anname aasta ja selleks ajaks peavad olema kõik asjad tehtud, pärast seda hakkavad toimima sanktsioonid, siis hakkab seadus jõustuma selles osas, et kui sadam on passistamata, siis teda kasutada lihtsalt ei tohi.

13:00 Aseesimees

Tänan! Küsimusi rohkem ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 173 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid esitatud ei ole, esimene lugemine on lõpetatud.

11. 13:00 Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (142 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid, meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (nr 142). Algab esimene lugemine. Ettekandeks on sõna välisministril härra Toomas Hendrik Ilvesel. Palun!

13:00 T. H. Ilves

Lugupeetav härra juhataja! Lugupeetav Riigikogu! Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu (edaspidi leping) teksti üle algasid läbirääkimised 1996. aasta suvel. Lepingu tekst parafeeriti 29. mail 1998. aastal, lepingut rakendatakse vastavalt valitsuse otsusele alates 1. jaanuarist 1999. Leping on koostatud kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu põhimõtetega. Vastavalt artiklile 1 on lepingu eesmärkideks Eesti ja Poola majandussidemete harmoonilise arengu soodustamine, õiglase konkurentsitingimuste kehtestamine ja

vabakaubanduspiirkonna loomine hiljemalt aastaks 2002. Lepingu I peatükk käsitleb tööstuskaupade (kaupade klassifitseerimise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi peatükid 25-97) kaubandusrežiimi. Artiklite 3-9 kohaselt kaotatakse kõik olemasolevad tollimaksud ja muud sarnase toimega meetmed alates lepingu jõustumise päevast, samuti kõik koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed, välja arvatud need, mis on sätestatud lepingu II ja III lisas toodud toodetele. Protokoll 1 sätestab teatud pärinevatele tööstustoodetele (mõned nimetused kaubajaotusest: mineraalsed tooted, tekstiil ja tekstiiltooted, metallid ja metalltooted ning sõidukid, lennukid, laevad ja muud transpordivahendid) kohaldatavate imporditollide astmelise vähendamise kuni nullini ühe kuni kolme aasta jooksul, sealhulgas tekstiiltoodetele alates 1. jaanuarist 1999 ning mineraalsetele ja metalltoodetele alates 1. jaanuarist 2001. Leping välistab ka uute imporditollide ja koguseliste piirangute rakendamise tööstustoodetele lepinguosaliste poolt pärast lepingu jõustumist. Lepingu II peatükk ja selle protokoll 2 käsitleb põllumajandussaaduste, töödeldud põllumajandussaaduste ja kalatoodete (kaupade klassifitseerimise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi peatükid 1-249) kaubandusrežiimi. Protokoll 2 sätete kohaselt Eesti ei rakenda Poola põllumajandustoodetele imporditolle. Protokoll 2 lisas A loetletud toodetele võib Poola rakendada koguselisi piiranguid ja tollimakse vastavalt seal esitletud määradele. Protokoll 2 lisa B sätestab kalale ja kalatoodetele rakendatavate koguseliste piirangute ja impordi tollitariifide järkjärgulise vähendamise Poola poolt kuni nende lõpliku kaotamiseni aastaks 2000. Ainsaks erandiks on elus karpkala, mille tollitariif väheneb nullini kahe aasta jooksul peale lepingu jõustumist. Arvestades Eestis kehtivat tollirežiimi, jätab leping Eestile õiguse pärast konsulteerimist ühiskomitees sisse viia imporditollid teatud hulga Poolast pärinevatele toodetele kahe aasta jooksul lepingu jõustumisest arvates (artikkel 12). Kaheaastast perioodi võib ühiskomitee otsusega pikendada veel aasta võrra. Lepingu alusel antavad soodustused laienevad ainult nendele kaupadele, mis pärinevad Eestist või Poolast. Päritolureeglid on esitatud lepinguga kaasnevas protokollis 3. Selles tuuakse ka ära päritolu kriteeriumid, kumulatsioonitingimused, piisavad ja ebapiisavad töötlemisoperatsioonid jms. Antud protokollis rakendatavad päritolureeglid on välja töötatud Euroopa Liidus koos EFTA ning Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega. Samasuguste päritolureeglite kasutuselevõtuga eelnimetatud riikides jõustuks nn Euroopa kumulatsioon. Artiklid 16-28 määratlevad lepingupoolte vastastikused õigused ja kohustused siseriikliku maksustamise, riiklike monopolide, maksete, konkurentsireeglite, riikliku abi, avalike hangete, intellektuaalse omandi kaitse, dumpingu ja reekspordi ning tõsise puudujäägi puhul, aga samuti sätestavad erandid, mille alusel võivad lepingupooled kasutusele võtta kaupade ekspordi, impordi või transiiti piiravad abinõud. Artikkel 30 sätestab selliste erandlike abinõude rakendamise korra. Üldtoodust järeldub, et leping on Eestile vajalik eeskätt kaubavahetuse oluliseks liberaliseerimiseks tööstuskaupade osas. Selle illustreerimiseks veel mõned näited. Vaatamata geograafilisele lähedusele moodustab kaubandus Poolaga kogu Eesti väliskaubanduse mahust pisut üle 1%, mis jätab Poola meie kaubanduspartnerite seas 19. kohale, vähemalt 1998. aasta statistika järgi. Poolasse suundus üle poole kogu Kesk-Euroopa vabakaubanduspiirkonda (CEFTA) minevast Eesti ekspordist (224,5 miljonit Eesti krooni). Kaubandusbilanss Poolaga on negatiivne. Põllumajandustoodete ja tööstustoodete osakaal moodustas 1998. aastal vastavalt 3,3% ja 96,7% Eesti ekspordist Poolasse. Eesti-Poola kaubavahetuse dünaamikast ja sortimenti jälgides võib väita, et Poola on suhteliselt stabiilne ja kindel kaubanduspartner. Kaubavahetuse kasv peab sammu Eesti üldise väliskaubanduse mahu suurenemisega. Eesti-Poola kaubavahetuse käive ületas 1997. aastal esmakordselt miljardi krooni piiri. Poolas elab 39 miljonit inimest ja USA väliskaubandusministeeriumi uurimuse kohaselt on Poola - turu tarbimispotentsiaali järgi arenevate turgude seas - Iisraeli järel teisel kohal. Leping toob Eesti toodetele konkurentsivõimelisemad tingimused kui seni. Tollitariifide seisukohalt saab paljudel tooteliikidel (tekstiil, puit, keemiatooted, ehitusmaterjalid) olema soodsam režiim kui näiteks Euroopa Liidul. Vastavalt artiklile 38 jõustub leping järgmise kuu esimesel kuupäeval pärast seda, kui mõlemad lepingupooled on teineteisele teatanud lepingu jõustumiseks vajalike siseriiklike protseduuride täitmisest. Nii lepingu sisu kui vorm on analoogsed Eesti poolt seni sõlmitud vabakaubanduslepingutega. Leping on alla kirjutatud kahes eksemplaris eesti, poola ja inglise keeles. Leping on vastavuses Eesti Vabariigi põhiseadusega ning teiste kehtivate õigusaktidega. Lepingu jõustumine ei too Eesti Vabariigile kaasa uusi kohustusi. Samas on eelnimetatud leping tunnistuseks Eesti jätkuvast avatusest väliskaubanduses ning aitab kaasa Euroopa ühtse majandusruumi tekkele. Ma tänan tähelepanu eest!

13:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Kas on küsimusi ettekandjale? Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetav härra minister! Vabakaubanduslepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu seletuskirjas on öeldud, et selle lepingu eesmärk on vabakaubanduspiirkonna loomine hiljemalt aastaks 2002. Härra välisminister on korduvalt rõhutanud, et aastal 2003 jõuab Eesti kõikide eelduste kohaselt Euroopa Liidu liikmesriigiks ja teatavasti on ta ühes ja samas laines kõnelustel Poolaga. Minu küsimus on: kas on mõtet varsti juba kaks aastat tagasi sõlmitud vabakaubanduslepingut ratifitseerida sellisel kujul, juhul kui selle eesmärgiks on sama režiimi kehtestamine, mis on meie jõudmisel Euroopa Liitu?

13:00 T. H. Ilves

Ma juhin tähelepanu sellele, et Eesti pole mitte kunagi, absoluutselt mitte kunagi ütelnud, et meid võetakse liikmeks aastal 2003. Valitsus on võtnud endale kohustuse olla omalt poolt valmis. Millal Euroopa Liit otsustab uusi liikmeid - kaasa arvatud Eesti - vastu võtta, on iseküsimus. Aga isegi kui meid võetakse liikmeks aastal 2003 ja see leping jõustub täielikult - ma toonitan, täies mahus - aastal 2002, ka see on Eesti majandusele väga kasulik, arvestades, et 97% meie ekspordist on tööstuskaubad. See on kindlasti asi, mis Eesti tootjaid väga huvitab.

13:00 Aseesimees

Tänan! Kolleeg Enn Tarto.

13:00 E. Tarto

Aitäh, härra minister! Loomulikult vajab vabakaubandusleping, mis on alla kirjutatud juba 5. novembril 1998. aastal Tallinnas, ratifitseerimist. Aga on siiski üks küsimus. Rahvaga suheldes kuuleb - võib-olla te olete ka seda kuulnud -, et inimestel on palju pretensioone, sest Poolast tuleb Eestisse madalakvaliteedilist või, ütleme, tervishoiuainetele mittevastavat kaupa, näiteks kartulid jne. Otseselt seda probleemi see eelnõu muidugi ei käsitle, aga kas on siiski lootust, et midagi muutub selles osas, mis puudutab seda madalakvaliteedilist, võib-olla tervist kahjustavat Poola kaupa, mis inimestes pahameelt tekitab? Kas siin on loota paranemist?

13:00 T. H. Ilves

Aitäh küsimuse eest! Ma ütlen kohe, et vabakaubanduslepingul ei ole selle küsimusega mingit pistmist. Täna - vist tund aega tagasi - avaldatud eduraport Eesti kohta juhib tähelepanu, et just fütosanitaar- ja veterinaarkontroll Eestis on siia maani nõrk ja Euroopa Liiduga liitumiseks peab see olema tunduvalt tõhusam. Nii et meil on kohustus ja vajadus seda tõhustada. Lahendus sellele probleemile peitub siiski omaenda süsteemi parandamises just seoses liitumisega Euroopa Liiduga. Vabakaubandusleping paraku selliseid küsimusi üldse ei puuduta.

13:00 Aseesimees

Tänan! Tiit Toomsalu, teine küsimus.

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetav härra minister! Te mainisite seda, et see vabakaubandusleping aitab kaasa turgude liberaliseerimisele ja eelkõige tõstab Eesti tööstuskaupade konkurentsivõimet Poola turgudel, samas on majandusel ka teine pool ja see on põllumajandus. Teatavasti on Eesti turgudel juba suurel hulgal odavat Poola kartulit, mis on saabunud siia Poola riiklike toetuste arvel. Lepingu protokollis 2 kohaselt ei rakenda Eesti Poola põllumajandustoodetele imporditolle, aga Poolale on antud õigus rakendada Eesti põllumajandustoodangule vastavalt toodud nomenklatuurile nii koguseliselt kui ka muid piiranguid. Minu küsimus on järgmine. Juhul kui käesoleva lepingu ratifitseerimine siin Riigikogus oleks aset leidnud enne WTO lepingu ratifitseerimist, siis ma mõistaksin selle vabakaubanduslepingu

mõtet ja olemust. Kas ei oleks nüüd, kui WTO lepinguga on antud Eestile õigus kohaldada teatud erirežiime selles valdkonnas, mõttekas alustada uut läbirääkimiste raundi, et viia see leping vastavusse meie poolt WTO lepinguga võetud kohustustega?

13:00 T. H. Ilves

Praegu meil tolle ei ole, nii et ma ei tea, miks me peaksime alustama läbirääkimisi.

13:00 Aseesimees

Tänan! Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra minister! Mul oleks ka täpsustav küsimus. Artikli 12 punktid 3 ja 4 räägivad sellest, et Eestil on õigus kehtestada imporditolle piiratud nimetustele Poola päritoluga põllumajandustoodetele, ja seda - nagu ütleb punkt 4 - alles pärast nõupidamisi ühiskomitees. Ma ei tea, võib-olla see küsimus on härra Kullile, kuid ma ei leia kuskil siin lepingus ega nendes protokollid 2 viidatud lisadeski seda loetelu, millistele ja millistes määrades. Või on asi nii, et see selgub läbirääkimiste käigus, mis võivad lõppeda ka sellega, et Poola tõestab, et meie soovid ja nõudmised ei ole ikkagi põhjendatud? Niisiis lühike küsimus: kus need meie võimalused on piiritletud ja määratletud või ei ole neid üldse määratletud?

13:00 T. H. Ilves

Sellised võimalused arutatakse läbi ühiskomitees. Selleks ongi ühiskomitee, et selliseid küsimusi lahendada, juhul kui Eestil tekib soov kehtestada tollid mõningatele kaupadele pärast seda, kui see leping on jõustunud. See on tavaline praktika, et see arutatakse läbi ühiskomitees.

13:00 Aseesimees

Tänan! Tiit Tammsaar, palun!

13:00 T. Tammsaar

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud härra välisminister! Võib-olla küsiks nii. Teatavasti on Euroopa Liidul siiski väikene hirm eelkõige just Poola ees, sest Poola põllumajandussaaduste maht on tõsiselt suur ja võib terve Euroopa Liidu sellealase poliitika (CAP) tõsisele revideerimisele viia, juhul kui Poola liitub Euroopa Liiduga. Kas ikka väikesel Eestil on vaja praegusel perioodil, kus me oleme võib-olla üle poole koera juba saanud, hakata segadust tekitama ja selle Poolaga mingisuguseid lepinguid sõlmima, seda enam, et ka läbirääkijad on mitu korda rõhutanud, et need vabakaubanduslepingud, mis meil juba sõlmitud on, on üks küsimuste koht?

13:00 T. H. Ilves

Aitäh! Arvestades, et poliitiliselt on üsnagi tõenäoline, et Eesti saaks Euroopa Liidu liikmesriigiks enne kui Poola, siis vabakaubandusleping ei peaks praegu midagi takistama. Teiseks, ma juhin tähelepanu sellele, et üle 97% meie ekspordist Poolasse on just tööstuskaup. Kõik, mis suurendab meie tööstuseksporti, on hea. Aga see ei puuduta ju üldse mitte ühtset põllumajanduspoliitikat ehk CAP-i.

13:00 Aseesimees

Tänan! Kas on ka veel kirjalikke küsimusi?

13:00 T. H. Ilves

On üks härra Toomsalult. "Lugupeetud härra ettekandja, kas (Ma ei saa järgmisest sõnast aru. - T. H. I.) on leping allkirjastatud Tallinnas või Varssavis?" Kuna mina ei kirjutanud sellele alla, siis ma ei oska öelda, kus see allkirjastati.

13:00 Aseesimees

Kas küsimus oli selge? Võib-olla Tiit Toomsalu täpsustab.

13:00 T. Toomsalu

Ma kordan oma küsimust. Võrreldes meile esitatud seaduseelnõu esialgse variandiga on muutunud üks sõna: enne oli ta Tallinnas alla kirjutatud, nüüd on ta Varssavis alla kirjutatud. Ma tahaks küsida, kus ta siiski on alla kirjutatud?

13:00 T. H. Ilves

Ma jään vastuse võlgu. Ehk saab härra Kull seda öelda. See on üks asi, mis juhtus eelmise valitsuse ajal, kui mina ei olnud valitsuses. Nii et ma paraku jään vastuse võlgu, aga kindlasti suudab härra Kull teile vastata. Kuid ma ei usu, et see eriti puudutab selle lepingu sisu.

13:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Minister loobub valitsuse kaasettekandest. Ma saan aru, et härra Kull hangib informatsiooni härra Toomsalu küsimuse kohta. Kui Toomsalu on nõus, siis te lahendate selle omavahel. Kaasettekandeks majanduskomisjoni nimel on sõna esimehel Andres Lipstokil.

13:00 A. Lipstok

Aitäh, härra eesistuja! Head kolleegid! Majanduskomisjon arutas Eesti Vabariigi ja Poola Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu seaduse ratifitseerimise seaduse eelnõu 20. septembril k.a ja jõudis otsusele, et see eelnõu sellisel kujul, nagu ta komisjonile esitati, võiks saada esimese lugemise objektiks, mida ta ka täna on. Tehti ettepanek esimene lugemine lõpetada (poolt 7, vastu 1, erapooletuid 0). Määrati muudatusettepanekute tähtaeg 20. oktoober 1999. Eesti Vabariik on tänaseks päevaks sõlminud Poolaga kümme erinevat lepingut, mis on ka jõustunud, ja see oleks 11. leping, mis jõustuks. Seejuures on see teatavasti sõlmitud ja alla kirjutatud. Pärast seda, kui me jõuame teise lugemise juurde ja teise lugemisega selle lepingu ratifitseerime, on meil 11 õigusakti, mis on Eesti Vabariigi ja Poola vahel allkirjastatud ja jõustatud. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Teine küsimus Jaanus Männikult, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra komisjoni esimees! Lepingus on mitmeid probleeme alates sellest, et isegi ta pealkiri on imelik. Pealkiri on vabakaubandusleping, kusjuures sisu on selles, et Poola säilitab isegi tööstuskaupade tollid, mida ta mõne aja pärast küll n-ö vähendab kuni likvideerib. Põllumajandussaadustele säilitab ta oma tuntud kõrged tollitasemed, nii nagu terve maailm seda tunnetab. Eestile säilitab ta kvoodid, mis on väikesed ja suhteliselt kõrgete tasemetega. Need on protokoli 2 lisas A, siin on säilitatavad määrad 14 ja 40% vahel. Artiklis 12 viidatakse mingile Eesti võimalusele kahe aasta jooksul midagi kehtestada. Mida nimelt ja millistel tasemetel ja kas see üldse realiseerub, sest lepingu täpsustamisel on olemas kaks poolt. Niisiis ma küsin: mil määral see leping on Eestile vabakaubandusleping ja kas komisjonile selline leping ka probleeme tekitas või ei tekitanud?

13:00 A. Lipstok

Aitäh! Komisjon arutas neid küsimusi, mida sa praegu mulle esitasid, päris pikalt. Need küsimused esitas meile professor Reiljan. Koos algatajate ja Välisministeeriumi esindajatega me jõudsime seisukohale, et see siiski on vabakaubandusleping. Protokoli 2 lisa A kvoodid ja soodustused, mis MFN-i protsendiga meile antakse, on siiski oluliselt madalamal tasemel, kui nad meil täna eksisteerivad. Takkaotsa on olemas see komitee, mille tööle hakkamisel on võimalik arutada veel täiendavalt kõiki neid küsimusi, mis Eestile muret tekitavad. Aga Poola arvatavasti ei saa täna päris analoogselt sellele režiimile üle minna, mis Eestil Poola suhtes on, kuivõrd Euroopa Liidu assotsieerumislepingu tingimuste järgi peaks Poola sel juhul alandama sinu poolt nimetatud kõrgeid tolle kõigile teistele Euroopa Liidu liikmetele. Arvatavasti ei lähe see kokku Poola välismajanduspoliitikaga. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Tammsaar, teine küsimus.

13:00 T. Tammsaar

Täna, härra juhataja! Kui asi on nii, et ikkagi kipub see vabakaubandus sealt Eesti poolt vaadatuna na ahtaks jääma, võib-olla tõmbaks sellest sõnast "vabakaubandusleping" sõna "vaba" maha, siis vastaks ka see seaduseelnõu rohkem oma sisule. Mis komisjon sellest arvab?

13:01 A. Lipstok

Aitäh! Komisjon ei ole ühegi sõna mahatõmbamist ega juurdekirjutamist arutanud. Aga minister ütles siin päris mitu korda, et Eesti-Poola kaubavahetuses on - kui ma nüüd õigesti mäletan - 90% või isegi vist natukene rohkem tööstustoodangut ja ülejäänud on põllumajandustoodang. Ja tööstustoodangu puhul on see sõna "vaba" täiesti asjakohane kõikides artiklites.

13:01 Aseesimees

Täna! Näib, et küsimusi rohkem ei ole. Suur tänu, Andres Lipstok! Majanduskomisjoni seisukoht oli eelnõu 142 esimene lugemine täna lõpetada. Muudatusettepanekute tähtaeg on öeldud. Teisi arvamusi ei ole. Esimene lugemine on lõpetatud.

12. 13:00 Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu (168 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid, esimesele lugemisele tuleb seaduseelnõu 168, Vabariigi Valitsuse algatatud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Ettekandeks on sõna teede- ja sideministril härra Toivo Jürgensonil.

13:00 T. Jürgenson

Suur tänu, härra esimees! Austatud Riigikogu! Esimesele lugemisele on esitatud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu. See suhteliselt väike seaduseelnõu koosneb kahest osast.

Esimene osa muudab § 91, täiendades seda lõikega 1¹, ning kehtestab haldusvastutuse sadamakapteni suhtes tema poolt sadamas laevaliikluse ohutusnõuete täitmata jätmise eest. Vastutuse panemine just sadamakaptenile, mitte sadama valdajale või ettevõtjale endale, on vajalik ühest küljest seetõttu, et vastavalt haldusõiguserikkumiste seadustikule võivad haldusõiguserikkumise subjektiks üldjuhul olla vaid füüsilised isikud. Teisest küljest vastab sadamakapten seadustiku tähenduses ametiisiku tunnustele. Haldusõiguserikkumiste seadustiku § 11 määrab kindlaks ametiisiku mõiste. Ametiisik võetakse haldusvastutusele nende õigusaktide järgimata jätmise eest, mille täitmine kuulub tema ametikohustuste hulka. Seetõttu on õiguse realiseerimise kindlustamiseks vajalik kehtestada haldusvastutus sadamakapteni suhtes. Paragrahvi 195 lõige 2 määrab kindlaks Veeteede Ameti ametnike ringi, kellel on halduskaristuse määramise õigus, nende hulgas on ka Veeteede Ameti sadamakapten. 1. jaanuarist jõustunud sadamaseaduse § 6 kohaselt on sadamakapten sadama valdajaga töö- või teenistussuhetes olev isik, kelle ülesandeks on korraldada ohutut laevaliiklust ühes või mitmes tema tööpiirkonnas. Seoses sellega on teede- ja sideministri 7. oktoobri 1998. aasta määrusega kinnitatud Veeteede Ameti struktuur ja koosseis ning seal on ette nähtud sadama järelevalve inspektori ametikohad. Lähtudes sellest tuleb seaduseelnõus muuta § 195 lõiget 2 ja sõna "sadamakapten" asendada sõnadega "sadamate järelevalve inspektor", kes võiks teha neidsamu ettekirjutusi sadamakaptenile ehk sellele isikule, kes on sadama valdaja poolt tööle võetud ja kes vastutab ohutuse eest meie sadamates. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on küsimusi ettekandjale? Kolleeg Jaan Pöör.

13:00 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Ma sain viimasest asjast aru niimoodi, et kui enne oli sadamakaptenil õigus teha protokoll, siis tema jääb nüüd selleks vastutajaks, kellele tehakse? Või see ei olnud nii?

13:00 T. Jürgenson

Aitäh! Siin oligi niisugune mõisteline segadus. Sadamakapteni ametikoht oli olemas ka Veeteede Ameti ametikohtade kirjelduses ja sellel sadamakaptenil oli õigus teha ettekirjutusi. Kuna nüüd on see asi täpsemalt fikseeritud ja sadamakapten on üheselt mõistetav isik, kes toimetab just nimelt konkreetsetes sadamas valdaja poolt palgatuna, siis Veeteede Ametis vastav ametikoht likvideeriti ja toodi sisse sadamate järelevalve inspektori mõiste. See on selle muudatuse sisu.

13:00 Aseesimees

Tänan! Jaan Pöör, teine küsimus.

13:00 J. Pöör

Aitäh! Kas praktikas neid haldusõiguserikkumisi on olnud? Kas see on tulnud lihtsalt ametinimetuste korrigeerimise teel või on ka praktikas juba tehtud haldusõiguserikkumisi valdaja või mõne teise ametiisiku suhtes?

13:00 T. Jürgenson

Ettekirjutusi ja sanktsioone on tehtud. Just praktikast tulenevate probleemide tõttu on vajadus selle seadusemuudatuse järele esile kerkinud. Muidugi ka seadusandlike aktide muudatuste ja sadamaseaduse jõustumise tõttu. Võib küsida, miks selle peale nii hilja tuldi. Ma mõistaksin seda küsimust, kui te selle mulle esitaksite. Vastus võiks olla, et parem hilja kui mitte kunagi. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Tänan! Kaasettekandeks õiguskomisjoni nimel on sõna aseesimehel. Kolleeg Väino Linde.

13:00 V. Linde

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Õiguskomisjon arutas seda seaduseelnõu 11. oktoobril k.a ning tegi ettepaneku saata see eelnõu esimesele lugemisele, paluda kolleege siin Riigikogus esimene lugemine lõpetada ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 21. oktoober kell 12. Õiguskomisjon oli seisukohal, et eelnõu on asjakohane. Tõepoolest, sadamaseadusest tulenevalt sadamakapten kui ametiisik ei kuulu enam Veeteede Ameti koosseisu, vaid see ametikoht on täidetud iga sadama valdaja juures. Õiguskomisjoni arvates on seaduseelnõu otstarbekas. See annab õiguse haldusõiguserikkumiste suhtes kohaldada protokoll ja karistuse määramise õigust just Veeteede Ameti järelevalvetöötajatel. Siin on ära toodud sadamate järelevalve inspektorid. Nende teenistussuhete muutumise tõttu on võimalik sadamakaptenit ennast võtta haldusvastutusele. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Ei ole. Lugupeetud kolleegid! Õiguskomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 168 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid ei ole, esimene lugemine on lõpetatud.

13. 13:00 Ülalpidamiskohustustele kohaldatava õiguse 1973. a 2. oktoobri Haagi konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu (117 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud ülalpidamiskohustustele kohaldatava õiguse 1973. aasta 2. oktoobri Haagi konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu (nr 117). Alustame esimest lugemist. Ettekandeks on sõna justiitsministril. Härra Märt Rask, palun!

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus on esitanud arutamiseks ülalpidamiskohustustele kohaldatava õiguse 2. oktoobri 1973. aasta Haagi konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu. Nimetatud konventsioon reguleerib, millise maa õigust tuleb kohaldada perekonna- ja

abielusuhetest, sugulusest ja hõimlusest tulenevatele ülalpidamiskohustustele. Pean juhtima tähelepanu seletuskirja ühele lausele, mis on tänaseks juba mõnevõrra aegunud. Nimelt viitab seletuskiri sellele, et valitsusel on kavas peatselt esitada Riigikogu menetlusse rahvusvahelise eraõiguse seaduse eelnõu. Eelnõu on esitatud. Rahvusvahelise eraõiguse seadus hakkab tulevikus reguleerima kõiki neid suhteid, mis sisaldavad endas kollisiooninorme selles valdkonnas. Need on normid, mis eelkõige reguleerivad, millise maa õigust tuleb ülalpidamiskohustuste suhtes konkreetsel juhul kohaldada. Haagi konventsiooniga ühinemine on meie õigussüsteemile tähtis eelkõige selleks, et jõuda ühtsele euroopalikule õigussüsteemile ja selle konventsiooni alusel juba vastu võtta ka rahvusvahelise eraõiguse seaduse. Eesti Vabariigi valitsus arutas konventsiooniga ühinemise probleeme ka sellest aspektist, kas Eestil on mõistlik teha mõningaid kärpeid selles konventsioonis. Konventsioon võimaldab seda. Vabariigi Valitsus asus seisukohale, et ühtegi konventsioonis lubatud reservatsiooni Eesti ei tee. Siinkohal tahaksin ka märkida, et konventsiooniga ühinemine iseenesest ei too Eestile kaasa rahalisi kohustusi ja kulutusi. Konventsiooniga ühinemine on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Tänan! Kas on küsimusi ettekandjale? Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud härra ettekandja! Palun vastata järgmisele küsimusele. Kas selle konventsiooniga ühinemine võib kaasa tuua muutusi Eesti Vabariigi ja teiste välisriikide poolt senini sõlmitud perekonna- ja tsiviilsuhete alase vastastikuse tunnustamise lepingutesse?

13:00 M. Rask

Aitäh küsimuse eest, härra Toomsalu! Konventsiooni artikli 2 teine lõige kõlab: "Konventsiooni alusel tehtud otsused ei tohi kahjustada ühtegi artiklis 1 nimetatud suhet." See tähendab, varasemaid suhteid. Rahvusvahelise eraõiguse sätted reguleerivad tulevikus neid suhteid, mis tulevad peale konventsiooniga ühinemist.

13:00 Aseesimees S. Oviir

Tänan, härra minister! Rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks on sõna õiguskomisjoni liikmel Jaak-Hans Kuksil. Palun!

13:00 J.-H. Kuks

Austatud proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Õiguskomisjon arutas seaduseelnõu nr 117, ülalpidamiskohustustele kohaldatava õiguse 2. oktoobri 1973. aasta Haagi konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu. Õiguskomisjonis ei tekkinud kahtlusi selle konventsiooniga ühinemise otstarbekuses, sest see reguleerib teatud suhteid, mis praegu on kas reguleerimata või nõrgalt reguleeritud. Oma istungil 27. septembril k.a jõudis komisjon otsusele soovitada esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 21. oktoober kell 12. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Tänan, härra Kuks! Kas kaasettekandjale on küsimusi? Ei ole, ekraan on tühi. Tänan! Ma kordan veel üle, õiguskomisjon ootab parandusettepanekuid 21. oktoobriks kella 12-ks.

14. 13:00 Euroopa Liidu Nõukogu määruse (EMÜ) nr 2137/85 "Euroopa majandushuviühenduse kohta" rakendamise seaduse eelnõu (177 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Asume meie järgmise päevakorraküsimuse juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse poolt algatatud Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 2137/85 "Euroopa majandushuviühenduse kohta" rakendamise seaduse eelnõu. Ettekandeks on sõna justiitsminister Märt Raskil.

13:00 M. Rask

Proua juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus on esitanud Riigikogule seaduseelnõu Euroopa Liidu Nõukogu määruse 2137/85 "Euroopa majandushuviühenduse kohta" rakendamiseks. Selle elnõu kohaselt reguleerib Eesti oma siseriikliku õigusega Euroopa suhetes tuntud Euroopa majandushuviühenduse koostöövormi. Nimelt on tegemist Euroopa Liidu Nõukogu määrusega, mida liikmesriikides kohaldatakse ilma reservatsioonideta otse, kusjuures sama määrus näeb ette võimaluse ja lausa kohustuse liikmesriikidele reguleerida teatud aspektid. Need on eelkõige majandusühenduse registreerimise kord, vastutuse kord, lõpetamise kord, samuti pankrotisätted. Need sätted on väga lühikeses kontsentreeritud elnõus teile arutamiseks antud. Selle seaduse vastuvõtmise järel jõuab meie äriühingute seaduse harmoneerimine sellisele tasandile, et me oleme tõesti äratuntavad Euroopa Liidu kontekstis. Siseriiklikult on võimalus valida, kas me reguleerime Euroopa majandushuviühenduse juriidilise isikuna või me seda ei tee. Eesti on läinud seda teed, et me registreerime sellised ühingud äriregistris juriidilise isikuna, kusjuures põhitunnuseks nende ühingute puhul on see, et nad ei ole tulu taotlejad. Üks põhiomadusi on kindlasti ka see, et see juriidiline isik maksustatakse võrdselt kõigi teistega. Samaaegselt ei saa selle juriidilise isiku kaudu äri ajada, selline ühendus on eelkõige informatsiooni edastamise ja teiste sellesse ühingusse kuuluvate riikide äriühingute toetamise organisatsioon. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Võimalus on esitada küsimusi. Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, proua juhataja! Lugupeetav härra minister! Esitatud seaduseelnõu § 1 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt: "Käesolev seadus reguleerib Eestis asuva Euroopa majandushuviühenduse õiguslikku seisundit niivõrd, kuivõrd seda ei ole reguleeritud Euroopa Liidu Nõukogu 1985. aasta 25. juuli määrusega (EMÜ) nr 2137/85 "Euroopa majandushuviühenduse kohta". Samas ütleb Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3, et riigivõimu teostatakse üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Jah, tõesti, siin pole märgitud, et on võimalik välisriikide määruste alusel seda teha. Minu küsimus on järgmine. Kas Eesti on juba Euroopa Liidu liige või sedavõrd sinna integreerunud, et me hakkame otse rakendama Euroopa Liidu määrusi ja direktiive? Miks kohaldatakse *in corpore* Eesti oludele Euroopa majandusühenduse määrust?

13:00 M. Rask

Härra Toomsalu, Eesti ei ole Euroopa Liidu liige. See on vastus esimesele küsimusele. Teine küsimus vajab natukene lahtirääkimist. Nimelt, see teie poolt tsiteeritud Euroopa Liidu Nõukogu 1985. aasta 25. juuli määrus kuulub otserakendamisele kõigi liikmesriikide puhul. Meil ei hakkagi ta kehtima enne, kui me oleme liikmed. Samaaegselt vajavad meie äriregister ja äriseadustik harmoneerimist ja eelkõige kohandamist just nende nõuetega, mis Euroopas eksisteerivad. Selle seaduse vastuvõtmisega me ei tee praegusel hetkel midagi rohkemat, kui viime oma äriregistri samale tasandile, nagu ta on Euroopa riikides. Kõigi nende ühingute registreerimine on ikkagi konkreetsete majandushuviühenduste erainitsiatiiv. Me loome lihtsalt eeldused, et selliseid Euroopa majandushuviühendusi on ka Eestis võimalik registreerida.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus.

13:00 T. Toomsalu

Täna, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Ma olen elnõuga alles tutvunud ja olen tõesti teadlik, et see rakendub kunagi tulevikus, nimelt jõustub seadus eraldi seadusega sätestataval ajal. Samas tekib mul selles kontekstis küsimus, miks üldse seda seadust vaja on ja kuidas on ikka võimalik, et näiteks äriregistri tegevust kuni selle seaduse jõustamiseni on võimalik korraldada Euroopa Liidu määruse alusel?

13:00 M. Rask

Teie küsimusele ma saan vastata ainult seda, et nii või teisiti ei õnnestu ühel ajahetkel, ühe päevaga vastu võtta kõiki neid normatiivakte, mida Euroopaga ühinemiseks oleks tarvis. Ja seetõttu on küsimus ajaline. Te küsite, kas täna on tarvis? Ma võin vastata, et täna tõesti füüsiliselt seda tarvis ei ole. Aga kui ma saaksin teile küsimuse esitada, siis ma küsiksin, millal siis tarvis on. Me teeme seda harmoneerimise tööd täpselt sellises järjekorras, nagu me jõuame teha, mida me otstarbekaks peame. Justiitshaldusallas on registrid ja me oleme pidanud otstarbekaks äriregistri töö viia vastavusse Euroopa nõuetega.

13:00 Aseesimees

Täna! Paul-Eerik Rummo, palun!

13:00 P.-E. Rummo

Aitäh! Üldiselt on transnatsionaalsed ühendused kindlasti väga kasulikud. Kas selle seaduse jõustumisel või Eesti astumisel Euroopa Liitu saab võimalikuks või jääb võimalikuks ka taoliste ühenduste loomine Eesti ja mõne teise poole vahel, kes ei ole Euroopa Liidu liige?

13:00 M. Rask

Ei, see kehtib Euroopa Liidu liikmete kohta.

13:00 Aseesimees

Täna! Ekraan on tühi. Täna, härra minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks on sõna õiguskomisjoni esimehel Jüri Adamsil. Palun!

13:00 J. Adams

Aitäh, proua juhataja! Õiguskomisjon on käsitlenud seda eelnõu juba mitmel korral. Tõepoolest on tegemist väga spetsiifilise Euroopa Liidu sisese instrumendiga, millega antakse erinevate riikide äriühingutele võimalus oma ühiseid majandushuvisid edendada sellise juriidilise isiku vormis. Soome ja Rootsi võtsid enne Euroopa Liidu liikmeks astumist vastu vastava seaduse ja jõustasid selle liidu liikmeks saamisel. Lisaks kaks märkust. Üks on see, et me küsisime ettekandjatelt, kuivõrd see võimalus on praktiliselt levinud. Meile selgitati, et selles Euroopa osas - Läänemere-äärsetes riikides, Skandinaavia riikides - on levinud väga vähe või peaaegu üldse mitte. Ettekandjad ei osanud meile tuua näiteid sellistest majandushuviühendustest, mis oleksid olemas Soomes või Rootsis. Küll pidi ta olema küllalt levinud tööinstrumendina põhiliselt Beneluxi maade ja Prantsusmaa vahel. Milline see võimalus tulevikus saab olema, selle kohta ei oska hinnangut anda. Veel üks märkus, mis on üleskutse vormis. Me pöörasime tähelepanu sellele, et see uudse äriühingutüübi üldnimetus, nagu ta siin on välja pakutud - Euroopa majandushuviühendus -, on eesti keele seisukohalt natukene kohmakas ega anna piisavat informatsiooni inimesele, kes asja sügavamalt ei tea. Siin oleks kõik teed avatud sõnaloojale. Õiguskomisjon oleks kindlasti nõus asendama selle mõne suupärasema informatiivsema eestikeelse nimetusega, juhul kui keegi oskab seda välja pakkuda. Praeguseks hetkeks ei ole osatud välja pakkuda. Õiguskomisjoni ettepanek teile on täna esimene lugemine lõpetada ja esitada muudatusettepanekud 28. selle kuu päeval kella 12-ks.

13:00 Aseesimees

Täna, härra Adams! Teile on ka küsimusi. Tiit Toomsalu, teil on kolmas küsimus. Kolme ei saa esitada. Keegi teine küsimusi esitada ei soovi. Ma kordan üle: 28. oktoobril kella 12-ks ootab õiguskomisjon parandusettepanekuid.

15. 13:00 Pärmissaaduse muutmise seaduse eelnõu (131 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud pärmissaaduse muutmise seaduse eelnõu. On esimene lugemine. Ettekandeks on sõna justiitsminister Märt Raskil. Palun!

13:00 M. Rask

Austatud proua juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus esitab Riigikogule arutamiseks pärimisseaduse muutmise seaduse eelnõu, mis tuleneb eelkõige sellest, et Eesti riigil on kavandatud väga ulatuslik programm, kuidas muuta odavamaks justiitshaldust. Esialgelt oli kehtiv pärimisseadus planeeritud selliselt, et pärimisasjade lahendamine tuli viia kohtute juurde. Pärast mitmeid nõupidamisi, kaalutlemisi jõudsimme järeldusele, et päris pikka aega on pärimisasju lahendanud küllalt edukalt Eestis notarid. Kohtunike väljakoolitamine, lisapersonali värbamine avalikku sektorisse kohtute juurde, et nad hakkaksid lahendama pärimisasju, oleks täiendav koormus riigieelarvele. Sellest tulenevalt on mõistlik säilitada senine pärimisasjade registreerimise ja lahendamise kord ja jätta kohtutele see osa pärimisseadusest, mis nõuab õigusvaidluste lahendamist. Osa pärimisseaduse rakendamist jääb ka esitatud eelnõu järgi kohtutele. Olgu näiteks toodud pärandvara hoiumeetmete rakendamine, pärandvara jagamine kui üks põhiline vaidlusese pärijate vahel. Sellest tulenevalt ei sisalda arutamiseks esitatud eelnõu midagi uut, vaid pigem muudab kehtivat, 1996. aastal vastuvõetud ja 1999. aastal muudetud pärimisseadust 12 paragrahvi osas. Selline oleks sissejuhatav seletus selle eelnõu menetlemiseks.

13:00 Aseesimees

Täna, härra minister! Teile on ka küsimusi. Jaan Pöör, palun!

13:00 J. Pöör

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Ma ei oska öelda, kas mu küsimus on otseselt selle seaduseelnõu kohta, küll aga puudutab ta pärimisseadust. Kui me selle eelmises Riigikogus vastu võtsime, siis pikendasime pärimisavalduse tähtaega kuuelt kuult 10 aasta peale. Praktikas on see toonud kaasa probleemi. Pärijad ei esitagi avaldust enne, kui 10 aastat hakkab täis saama. Kui tegemist on veel kaasaomandiga, siis kaasomaniku õigused on sellega piiratud. Kas see probleem oli teil arutusel ja kas te peate 10 aastat õigeks tähtajaks?

13:00 M. Rask

Aitäh küsimuse eest! Ilmselt on tegemist praktikas tõusetunud probleemiga. Käsitletav eelnõu seda probleemi ei käsitle, kuivõrd eelnõu, nagu ma ütlesin, on tingitud eelkõige senise notariaalpraktika jätkamisest, mitte pärimisasjade kohtute juurde viimisest. Eelnõu ettevalmistamise käigus ei viidud läbi põhjalikku revisjoni, kuidas pärimisseadus praktikas on toiminud. Küll aga võin öelda, et kui see probleem õiguskomisjonis tõusetub, võib selle diskussiooni tulemusena kindlasti jõuda järeldusele, et pärimisseadust on tarvis tulemuslikumalt muuta ja parandada.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Mulle on arusaadav eelnõu suunitlus. See on väga pragmaatiline. Aga samas tekib mul teatud küsimus, mis seondub sellega, et vaid poolte vahel tekkinud vaidluste lahendamine jäetakse kohtu pädevusse. Kui aga üks pärijatest soovib vaidlustada notari tegevust, notari läbiviidud toiminguid, kas või näiteks pärandvara inventuuri tegemist, inventuuri kinnitamist, siis kuidas on see küsimus reguleeritud?

13:00 M. Rask

Notari tegevust ei saa vaidlustada. Notari tegevuse peale saab kaevata. Notari tegevuse peale saab kaevata seaduses sätestatud korras. Seal ei ole ju tegemist pärijate omavahelise vaidlusega. Notar kui konkreetne inimene, kellele on antud seadusega volitused, on kellegi arvates käitunud valesti.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra minister! Ma küsin eelnõu § 7 kohta, millega toodaks sisse täiendav § 138¹ "Inventuuritegija vastutus". Siin on räägitud sellest, et kui inventuuritegija tahtlikult ei kanna mingisugust pärandvara nimekirja, siis vastutab ta tekitatud kahju eest. Kuidas on see praktikas tõestatav, kas ta tegi seda tahtlikult või tahtmatult?

13:00 M. Rask

Tahtlus, ettevaatamatus _ need on süü vormid. Ja see oleneb alati konkreetse rikkuja subjektiivsest käitumisest. Kas ta tegi seda tahtlikult või mitte, seda saab ikkagi hinnata faktide kogumiku alusel. See on fakti küsimus.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus.

13:00 T. Toomsalu

Täna, proua juhataja! Ma jätkaksin eelmist küsimust inventuuritegija vastutusest haakuvalt minu esialgselt esitatud küsimusega. Teatavasti notar kinnitab inventuuritegija inventuuri tulemused. Kelle sammud kuuluvad siis vaidlustamisele, kelle suhtes tuleb esitada nõue, kas notari suhtes, kes vaatamata protestile on kinnitanud inventuuri tulemuse, või inventuuritegija suhtes?

13:00 M. Rask

Notar annab välja pärimisõiguse tunnistuse, notar vastutab nende toimingute seaduslikkuse eest. Notar on seadusega volitatud tegema kõik oma toimingud riigi nimel. Lõppvastutajaks on notar. Notari vastutus põhineb ka sellel, et see on personaalvastutus. Notar on ainukene vabakutseline ametnik Eestis, kellel on seadusega kehtestatud kutsekindlustuse kohustus. Arvan, et notari vastutus on päris täpselt õiguslikult paika pandud ja toimib.

13:00 Aseesimees

Täna! Toomas Varek, palun!

13:00 T. Varek

Aitäh, proua juhataja! Härra minister! Seaduse § 140¹ lõige 3 viimane lause: "Kui pärandvara asub mitme notari tööpiirkonnas, annab pärimistunnistuse välja notar, kelle poole pöörduti pärimistunnistuse väljastamise avaldusega esimesena." Kas seda sõna "esimesena" on vaja? Ma saan aru küll, et põhimõtteliselt võidakse teha mitu avaldust, aga kui on esimene avaldus, siis peab hakkama rääkima ka juba kellaajast selle avalduse peal.

13:00 M. Rask

Jah, protsessuaalsete tähtaegade arvutamine on meil seni olnud päevades. Ma ei vaidle selle vastu, et tähtaegadid võib hakata arvutama sekundi murdosades. Esimesena tähendab eelnõu kontekstis seda, et me fikseerime pärimisasja menetleva notari. Kriminaalõiguses üldtuntud põhimõtte järgi on protsessuaalne alluvus viimase episoodi järgi. Näiteks kui vargusi on terve sari, siis kohus, prokuratuur, mis iganes menetlusorgan, menetleb neid viimase kuriteoepisoodi toimepaneku asukoha järgi. See on põhimõtteline hoiak selles mõttes, et pärijaid võib palju olla. Kui on veel erinevate notaritega tegemist nagu siin, siis neid avaldusi võib palju olla, lõpuks peavad nad ikkagi selle päranditombu peal kuskil kokku saama, keegi peab selle lahendama. See on praktika küsimus. Kindlasti tuleks seda komisjonis arutada. Juristidele on see päris üheselt arusaadav, aga praktikas võib tõesti tekkida probleeme notari tegevusalluvuse määramisel. Notari tööpiirkonnad on kindlaks määratud ja selle 20-aastase juristipraktika jooksul, mis ma olen töötanud, minu teada sellist vaidlust ei ole olnud.

13:00 Aseesimees

Täna, härra minister! Ekraan on tühi. Kaasettekandeks on sõna õiguskomisjoni liikmel Jaak-Hans Kuksil, palun!

13:00 J.-H. Kuks

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Vabariigi Valitsuse algatatud pärimisseaduse muutmise seaduse eelnõu arutas õiguskomisjon oma kahel istungil, 14. ja 21. septembril. Mõlemad arutelud olid lühikesed. Komisjon jõudis järeldusele, et ei ole mõtet lõhkuda, õigemini ümber korraldada süsteemi, mis hästi toimib. Kuid kahel istungil arutati sellepärast, et sooviti igaks juhaks tutvuda notarite ja kohtute seisukohaga. Need seisukohad me teiseks istungiks saime. Mõlemad seisukohad pooldasid seda, et süsteem peaks toimima nii, nagu ta praegu toimib, sest mingeid erilisi tõrkeid märgata ei ole. Õiguskomisjon otsustas teha Riigikogule ettepaneku esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 20. oktoober 1999 kell 12. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna, härra Kuks! Kas on härra Kuksile küsimusi? Ei ole. 20. oktoobriks kella 12-ks ootab õiguskomisjon pärimisseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta parandusettepanekuid. Ma tulen tagasi "Euroopa majandushuviühenduse kohta" rakendamise seaduse eelnõu (nr 177) juurde. Õiguskomisjon palus muudatusettepanekuid esitada 28. oktoobriks, kuid toetudes meie kodukorraseaduse §-le 139 on tal võimalus paluda neid 21. oktoobriks. Juhatus otsustab selle tähtpäeva pikendamise, kui õiguskomisjon on esitanud avalduse. Täna tähelepanu eest!

16. 13:00 Kaubamärgiseaduse muutmise seaduse eelnõu (187 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Läheme edasi meie 13. päevakorrapunktiga, milleks on valitsuse algatatud kaubamärgiseaduse muutmise seaduse eelnõu (nr 187). Alustame esimest lugemist. Ettekandeks on sõna rahandusministril härra Siim Kallasel. Palun!

13:00 S. Kallas

Austatud proua juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kaubamärgiseaduse muutmise seaduse eelnõu on algatanud Vabariigi Valitsus. Selle eelnõu esimene punkt täpsustab kehtivat kaubamärgiseadust, jättes välja teksti osa, mis on viidatava välislepingu, tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni koosseisus. Eelnõu teine punkt käsitleb sõna "Eesti" kasutamist kaubamärkides. Kehtiva kaubamärgiseaduse § 7 sätestab, et kaubamärgina ei registreerita muu hulgas Eesti Vabariigi nimetust või selle lühendit, kui selle registreerimiseks puudub pädeva ametiisiku luba. Ei kaubamärgiseadus ega mingi muu akt määra pädevat ametiisikut, seetõttu on Patendiametis peatatud enam kui saja sõnalist osa "Eesti" sisaldava kaubamärgi registreerimismenetlus. Samas on riiklikusse kauba- ja teenindusmärkide registrisse juba kantud üle saja kaubamärgi, milles kasutatakse sõna "Eesti". Ka on sõnalise osa "Eesti" kasutamine lubatud ning laialt levinud äriühingute nimedes. Arvestades väljakujunenud olukorda, ei saa täielikult välistada sõna "Eesti" kasutamist kaubamärkides ja seetõttu on otstarbekas võimaldada sõna "Eesti" sisaldavate kaubamärkide registreerimist kauba- ja teenindusmärkide registris. Euroopa Ühenduse Nõukogu esimene direktiiv paneb liikmesriigile kohustuse keelduda tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni nõuetele mittevastava märgi registreerimisest. Omal valikul võib riik täiendavalt keelata ka Pariisi konventsiooni artiklis nimetatud ametimärkide, embleemide, vappide registreerimise, kui see on avalikes huvides. Eelnõu punkti 3 eesmärk ongi täpsustada § 7 teksti ja muuta see vähem kasuistlikuks, samuti välistada teatud objektide, lippude, vappide ja muu sümbolika registreerimine kaubamärgina tingimusel, et sellised objektid pakuvad avalikkusele huvi. Eelnõu punkt 4 sätestab keelu registreerida kaubamärgina tähiseid, mille kasutamine või registreerimine kaubamärgina on keelatud teiste seaduste kohaselt. Seni sellist keeldu kaubamärgiseaduses ei olnud. Täna teid!

13:00 Aseesimees

Täna, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Toomas Varek, palun!

13:00 T. Varek

Aitäh, proua juhataja! Härra minister, kas olid ka arutusel võõrkeelsed sõnad, näiteks soome "Viro" või inglise "Estonia"?

13:00 S. Kallas

Eelnõu sellises redaktsioonis käsitleb Eesti Vabariigi, Eesti nimetust. See seaduseelnõu, niipalju kui mina aru saan, ei käsitle Eesti nimetust teistes keeltes.

13:00 Aseesimees

Täna, härra minister! Ekraan on tühi, rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandest valitsus loobub. Kuid kaasettekande teeb majanduskomisjoni liige härra Kalev Kukk. Palun!

13:00 K. Kukk

Suur aitäh! Head kolleegid! Kuigi majanduskomisjonil puudub absoluutne veendumus kõigi selles eelnõus sõnastatud sätete õigsuses, otsustas majanduskomisjon eelnõu siiski suunata Riigikogu täiskogule esimeseks lugemiseks. Asi on nimelt selles, et Riigikogu juriidilise osakonna arvamuses leitakse, et esitatud kujul ei ole kaubamärgiseaduse muutmise õige ja põhjendatud. See aga ei ole loomulikult majanduskomisjoni jaoks absoluutne kriteerium. Pigem võib probleem olla kaubamärgiseaduse mõningate sätete tõlgendamises. Käsitledava eelnõu kontekstis kas või selles, kas Eesti Vabariigi ametlik nimi on Eesti või ikkagi üksnes Eesti Vabariik. Või siis selles, mida mõista õiguspäeva isiku all. Majanduskomisjon on sedakorda pidanud põhjendatuks - vaatamata võimalikele ebakohtadele ja vastuoludele - suunata kaubamärgiseaduse muutmise seaduse eelnõu esimesele lugemisele ja esimene lugemine lõpetada. Vajadus eelnõu objektiks olevate sätete muutmise järele tuleneb kas või sellest, et Patendiametis on praeguseks peatatud enam kui saja sõnalist osa "Eesti" sisaldava registreerimistaotluse menetlus. Majanduskomisjon määrab muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 20. oktoobri kella 12.

13:00 Aseesimees

Täna, härra Kukk! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Ekraan on tühi. Täna! Majanduskomisjon ootab parandusettepanekuid 20. oktoobriks kella 12-ks. Esimene lugemine on lõpetatud.

17. 13:00 Riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (178 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Meie järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (nr 178). Alustame esimest lugemist. Ettekandeks on sõna rahandusminister Siim Kallasel. Palun!

13:00 S. Kallas

Proua juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Teile on kaalumiseks esitatud riigieelarve seaduse muutmise seadus, mis sisaldab ainult ühe mõtte ja see kõlab nii: rahandusminister võib ministeeriumi taotlusel jätta sulgemata eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud assigneeringud. See on kõigile väga selge probleem ja selle ümber on maailma rahanduspraktikas üsna palju ka vaieldud ja mõtteid vahetatud. Kuid me näeme eelarve täitmise aruannetes alati seda, et aasta lõpul üritavad need, kellele on eelarvest raha suunatud, kõik oma rahad ära kulutada, sellepärast et aruandest on tore lugeda, kui sul on kirjas, et sa oled täitnud oma kuludest 90 koma või 95 koma protsenti, aga järgmisel aastal algab uus eelarve ja sul seda raha enam ei ole. Seetõttu on aasta lõpus palju mõttetuid kulutusi. Ka eelmise aasta eelarve aruandest ja riigikassa aruannetest on seda väga selgesti näha. Seetõttu tuleme välja ettepanekuga, et neid assigneeringuid oleks võimalik järgmisel aastasse üle kanda. Eriti praegusel ajal, kui me oleme huvitatud kulude kokkuhoiust ja sellest, et aasta lõpus veel säästetaks. Ei tekiks niisugust ohutunnet nendel, kes on krediidi käsutajad, et nad tingimata peavad ära kasutama kogu raha, nad saavad seda raha ka järgmisel aastal kätte. See on selle asja mõte. Valitsus teeb ettepaneku Riigikogule see muudatus heaks kiita. Oletame, et sellest tõuseb päris tuntav kasu. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna, härra minister! Teile on ka küsimusi. Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, proua juhataja! Lugupeetud härra rahandusminister! Seletuskirjas on öeldud, et eelnõu on saadetud kooskõlastamisele Justiitsministeeriumi, kuid vastust ei ole veel saabunud. Kas praeguseks hetkeks on küsimus Justiitsministeeriumiga kooskõlastatud?

13:00 S. Kallas

Salapärasel asjaoludel on siia tulnud see seletuskiri, mis läks valitsusse ja mis tegelikult on valitsuse sisekorralduse küsimus. Kui mõni ministeerium, kellele on saadetud eelnõu kooskõlastamiseks, ei ole teatud tähtjaks vastanud, siis loetakse see kooskõlastatuks. Ja seda probleemi ei ole tekkinud. Ma ei oska sellele rohkem vastata, aga tõepoolest ei peaks seda lauset siin sees olema, see ei ole valitsuse ja Riigikogu vahelise suhtlemise küsimus.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalul on ka teine küsimus.

13:00 T. Toomsalu

Täna, proua juhataja! Lugupeetav härra minister! Seletuskirjast me loeme, et seaduse senise redaktsiooni kohaselt võis eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud assigneeringud suunata kas kapitalimahutusteks või soetusteks, mis lepingute mittekohase täitmise või lepingutähtaegade rikkumise tõttu ei toimunud. Uue redaktsiooni kohaselt on natuke teine režiim. Härra rahandusminister, kas te ei arva, et Eesti praeguses sotsiaalmajanduslikus olukorras võiks kasutamata eelarvevahendid suunata näiteks toimetulekutoetusteks?

13:00 S. Kallas

Riigikogu on kinnitanud eelarve. See on seadus. Seda praktikat, et rahandusminister oma aktiga suunab Riigikogu poolt heakskiidetud kulutusi mingite muude artiklite alla, ei saa heaks kiita, sest see on tegelikult päris põhimõtteline riigieelarve ülesehituse loogikast väljaastumine ja sellise pretsedendi loomisega võib tekkida väga keerukas olukord. Tegelikult on asi nii, et kui ministeeriumid saavad selle raha ära kasutada, kui Riigikogu on otsustanud valitsuse ettepanekul eelarve teatud kujul vastu võtta, siis see on see seadus, millest tuleb kinni pidada. Siin on vaid küsimus selles, et võtta üks mõttetu pinge maha, nihutada ajas selle raha kasutamine pisut edasi.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, teie küsimus.

13:00 J. Männik

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra minister! Kas võiks sellise vabaduse andmise juures kirjeldada asja selliselt, et me nagu ei usalda piisavalt oma ministeeriume, alates ministritest? Sest kui seda raha ikkagi üle jääb - jutt on ju majanduskuludest -, siis ei ole ju midagi loomulikumat, kui see jääbki üldistes huvides jääki ja ministrid võivad olla kindlad, et nende majanduskulusid finantseeritakse ka järgmisel aastal normaalsel tasemel ning sellist probleemi ei teki. Nii et võiks ju olla siiski nii, et majanduskulu jääbki üle ja minister tegutseb riigile kõige otstarbekamal moel ega tiku laristama ka neil juhtudel, kui tal on raskusi majanduskulude ärakulutamisega aasta lõpus.

13:00 S. Kallas

Kui ma õigesti aru sain, siis te jätsite lõpuni ütlemata. Kas te tahtsite küsida, kas on põhjendatud see, et see ülekandmine peab olema rahandusministri nõusolekul? Asja mõte ongi selles, et kui need summad jäävad kasutamata, siis saab neid järgmisel aastal kasutada. Ma ei saanud küsimusest aru, milles probleem on. Küsimus on ainult selles, kas rahandusminister võib ministeeriumi taotlusel jätta sulgemata, kas see on vajalik. Või ma sain millestki valesti aru?

13:00 Aseesimees

Jaanus Männik, täpsusta oma küsimust. Palun!

13:00 J. Männik

Aitäh! Ma püüan täpsustada. Asi on selles, et praegu võib assigneeringud üle kanda kapitaalmahutusteks ja soetusteks. Ei või üle kanda ülejäävaid majanduskulusid, probleem on selles. Kuid üks lojaalne minister ei pruugiks ju aasta lõpus kulutada lihtsalt selleks, et raha ära kulutada. Seda enam, kui ta teab, et järgmisel aastal antakse majanduskuludeks senisel tasemel või veel enamgi. Nii et probleemi nagu ei oleks. Kas ei olegi asi selles, et me oma ministreid millegipärast juba ette umbusaldame?

13:00 S. Kallas

Siis võiks küsida nii, et kas see võiks ka teisiti olla, et ministrid kõigele vaatamata ei kuluta ära - loomulikult mitte ainult ministrid, eelarves on neid krediidi käsutajaid väga palju -, vaid lihtsalt jätavad raha kasutamata. Senine praktika on küll näidanud, et see loogika toimib väga raudselt. Kui on ette nähtud kulutused, siis üritatakse nad ka igal juhul ära teha ja täita kulude plaan 100%. Paraku nähtus eksisteerib. Tuleb konstateerida, et see on aastaid nii olnud. Ka mujal maailmas on muide samasugune probleem. Ega me vist midagi väga erilist siin välja ei mõtle, ainult teadlikkusele lootuse panemine on pisut vähene. Kui me seda natukene toetame ka n-ö finantstehnoloogise mehhanismiga, siis me ehk saavutame parema tulemuse.

13:00 Aseesimees

Täna, härra minister! Toomas Varek, teie küsimus!

13:00 T. Varek

Aitäh! Härra minister! Sama küsimus, mis härra Männikult, kuid teisest vaatenurgast. Teil on välja pakutud, et rahandusminister võib ministeeriumi taotlusel jätta eelarveaasta lõpus kasutamata jäänud assigneeringud sulgemata. Aga miks mitte vaadata näiteks 1. detsembri seisuga need kasutamata assigneeringud üle ja rahandusminister võiks neid ministeeriumide vahel ringi jaotada, et *summa summarum* jääks eelarve ilusti tasakaalu?

13:00 S. Kallas

Küsimus ongi seesama, praegu ei ole rahandusministril ega ka valitsusel õigust selliseid kulutusi ministeeriumide vahel ümber jaotada. Eelarve on seadus, see on nii vastu võetud. Selle üle võib arutleda. Ilmselt on siin aspekte, kus võib-olla oleks teatud paindlikkus mõistlik. Täna sellist paindlikkust ei eksisteeri. Kui seadusega on ette nähtud Põllumajandusministeeriumile nii palju ja Rahandusministeeriumile nii palju, siis rahandusministril või valitsusel puudub voli ühtesid kulutusi teisele ministeeriumile ümber tõsta. Kui see arutusele tuleb, siis ma ei oska ka öelda, mis seisukoha ma võiksin selle koha pealt võtta, sest see on väga tundlik teema. Raha kasutamine on üks riigi tähtsamaid valdkondi, seal on omad reeglid ja oma praktika, mis maailmas on üht- või teistviisi ära kontrollitud. Nii et praegusel hetkel see ei ole võimalik. Me teeme ju lisaeelarve, aga see kinnitatakse parlamendis, selleks on kolm kuud enne aasta lõppu võimalused ammendunud. See on keeruline.

13:00 Aseesimees

Täna, härra minister! Ekraan on tühi, rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks on sõna rahanduskomisjoni esimehel Kalle Jürgensonil. Palun!

13:00 K. Jürgenson

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu on lühike ja tema sisust andis härra rahandusminister põhilise ülevaate. Ehkki tegemist on lühikese eelnõuga, on see tõepoolest põhimõtteline küsimus, kuid selle kõrval tahaksin märkida, et toodud lahendus on üheks korraks, kuivõrd 1. jaanuarist aastast 2000 jõustub tänaseks juba vastuvõetud uus riigieelarve seadus, kus need küsimused on reguleeritud teisiti. Selle seaduse järgi, mis järgmise aasta 1. jaanuarist kehtima hakkab, on kulud määratud riigieelarves kindlaks arvestuslike, ülekantavate või kindlaksmääratud kuludena, kusjuures kulude jaotuse määrangute kaupa teeb Riigikogu uue eelarve arutamisel. Kui te vaatate teile esitatud järgmise aasta riigieelarve eelnõu, siis seal on kulude juures toodud sellekohased märged, millise liigi alla nad kuuluvad. Täna teile esitatud eelnõu komisjonis

arutades oli teiste küsimuste hulgas rahandusministrile ka küsimus, kui suured need summad võiks olla, mis ülekandmisele lähevad. Seda on täna väga raske hinnata, kuid jutt võib olla mõnekümnest miljonist kroonist. See on muidugi küllalt jäme hinnang. Rahanduskomisjon teeb Riigikogule ettepaneku esimene lugemine lõpetada. Selle ettepaneku poolt oli 10 komisjoni liiget, vastu ei olnud keegi, 1 jäi erapooletuks. Rahanduskomisjon ootab eelnõu kohta parandusettepanekuid k.a 12. oktoobriks kella 10-ks hommikul. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Tänan, härra Jürgenson! Ekraan on tühi, küsimusi ei ole. Rahanduskomisjoni ettepanek oli esimene lugemine lõpetada ja parandusettepanekuid oodatakse 18. oktoobriks kella 10-ks. Esimene lugemine on lõppenud.

18. 13:00 Tubakaaktsiisi seaduse muutmise ja maksumärkide seaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu (175 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Asume meie tänase päevakorra viimase seaduseelnõu arutamise juurde, selleks on Vabariigi Valitsuse algatatud maksumärkide seaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu. Meil on esimene lugemine ja ettekandeks on sõna rahandusminister Siim Kallasel.

13:00 S. Kallas

Austatud proua juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Riigikogu on meie kõigi ühisel osavõtul vastu võtnud palju seadusi ja mõnikord tuleb ette selline kummaline olukord, et mõni seadus osutub ülearuseks. Ka maksumärkide seadus, mis omal ajal vastu võeti, on tänaseks muutunud mittevajalikuks. Vastu võeti ta 1994. aastal. Ta oli mõeldud kõikide võimalike maksumärkide raamseadusena. Tegelikult ei ole ta sellisel kujul kasutamist leidnud ja sellel seadusel ei ole praegu otsarvet. Praktikas ei ole seadust rakendatud ega rakendata ka praegu. Oleme seisukohal, et maksumärkide rakendamisel kaupadele ehk maksukogumissüsteemi juurutamisel maksumärkide müümise kaudu on vaja sätestada maksumärgistamist puudutavad sätted konkreetse maksuseadusega. Kaupade eripärast tulenevalt võib see maksumärgistamise süsteem olla üsna erinev, seetõttu ei ole otstarbekas kehtestada üldist seadust, millega ei reguleerita spetsiifilisi maksumärgistamise küsimusi. Käesoleval ajal rakendatakse maksumärke tubakatoodetele tubakaaktsiisi seaduse alusel. Maksumärkide seaduses korratakse mitmesuguseid teiste seaduste sätteid ja ka näiteks erikonfiskeerimisalane säte on tegelikult reguleeritud tolliseaduse ja tarbijakaitseseadusega. Nii et teile on kaalumiseks esitatud tubakaaktsiisi seaduse muutmise ja maksumärkide seaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu, selline on see pealkiri. Paluks seda asja arutada ja võtta seisukoht. Tubakaaktsiisi seaduses on ette nähtud vastavad punktid, mis vajavad maksumärkide koha pealt reguleerimist. Nii et maksumärkide temaatika seadusandliku katteta ei jää. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Tänan, härra minister! Ekraan on tühi. Teile küsimusi ei ole. Kaasettekandeks on sõna rahanduskomisjoni esimehel Kalle Jürgensonil, palun!

13:00 K. Jürgenson

Lugupeetud juhataja, austatud Riigikogu! Arutatav seaduseelnõu nr 175, maksumärkide seaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu on rahanduskomisjon Riigikogule esimeseks lugemiseks esitanud muudetud redaktsioonis. Tema pealkirjaks on pandud tubakaaktsiisi seaduse muutmise ja maksumärkide seaduse kehtetuks tunnistamise seadus. Täpsustuseks sellele, mida härra rahandusminister ütles. On tõepoolest nii, et kehtiva maksumärkide seaduse rakendamine on jäänud tagasihoidlikuks. Täna olemegi olukorras, kus maksumärkide terminid on kasutatud vaid kahes seaduses: tubakaaktsiisi seadus ja hasartmängumaksu seadus. Probleem, miks me eelnõu redaktsiooni muutsime ja miks muutus pealkiri, tulenebki nendest kahest seadusest. Hasartmängumaksu seaduse § 5 "Önnemängu korraldamise maksustamine hasartmängumaksuga" annab oma teises lõikes

definitsiooni, mida käesolev seadus maksumärgi all mõistab. Siin on öeldud, et maksumärk käesoleva seaduse mõistes on õnnemängu korraldamiseks kasutatavale mängulauale või mänguautomaadile kinnitav kleebis, mis tõendab hasartmängumaksu maksmist ja annab õnnemängu korraldajale õiguse paigutada mängulaud või mänguautomaat mängukohta. Tubakaaktsiisi seadus nimetab küll maksumärki, kuid ei anna analoogilist definitsiooni maksumärgi kohta. Maksumärkide seaduse tühistamisega seoses oligi vaja vastav definitsioon viia sisse ka tubakaaktsiisi seadusesse ja sellest johtuvalt muutuks ka seaduseelnõu 175 pealkiri. Algse eelnõu tekst muutus, tubakaaktsiisi seadusesse tõime sisse definitsiooni. Need oleksid põhjendused seaduseelnõu kohta. Komisjon arutas eelnõu 30. septembri istungil ja enne seda 25. septembri istungil. 30. septembri istungil otsustati seaduseelnõu suunata esimesele lugemisele. Komisjon teeb ettepaneku see lõpetada. Selle ettepaneku poolt oli 9 komisjoni liiget, vastuolijaid ja erapooletuid ei olnud. Komisjon ootab parandusettepanekuid selle aasta 18. oktoobri hommikul kella 10-ks. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Tänan, härra Jürgenson! Ekraan on tühi, küsimusi ei ole. Seega on esimene lugemine lõpetatud ja 18. oktoobril kell 10 ootab rahanduskomisjon parandusettepanekuid. Me oleme oma tänase päevakorra ammendanud. Istung on lõppenud. Head õhtut! Istungi lõpp kell 18.41.